

Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipерän–Löyhkösen– Antinvaaran hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2022

Käännös: Pimma Åhman.

Kansikuva: Valtavaaran mökki ja taustalla Ruka. Kuva Paavo Hamunen

© Metsähallitus 2014

ISSN-L 1796-2943
ISSN (verkkójulkaisu) 1796-2943
ISBN 978-952-295-123-6(pdf)

**Valtavaaran–Pyhävaaran ja
Särkipерän–Löyhkösen–Antinvaaran
hoito- ja käyttösuunnitelma
2012–2022**

METSÄHALLITUS

KUVAILEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2014
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	10.11.2014
LUOTTAMUKSELLISUUS	julkinen	DIARINUMERO	MH 3685/2014/06.02.03
SUOJELUALUETYYPII/ SUOJELUOHJELMA	luonnonsuojelualue, Natura 2000 -alue, vanhojen metsien suojeluohjelma, soidensuojeluohjelma, lehtojensuojeluohjelma		
ALUEEN NIMI	Valtavaara–Pyhävaara ja Särkipерä–Löyhkönen–Antinvaara		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Valtavaara–Pyhävaara FI1101601, Särkipерä–Löyhkönen–Antinvaara FI1101627		
ALUEYKSIKKÖ	Pohjanmaan luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipерän–Löyhkösen–Antinvaaran hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2022		
TIIVISTELMÄ	<p>Suunnitelma kattaa kaksi Kuusamon kunnassa sijaitsevaa Natura 2000 -aluetta: Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipерän–Löyhkösen–Antinvaaran, sekä Särkipерän–Löyhkösen–Antinvaaran alueeseen rajoittuvat valtionmaat. Valtavaaran–Pyhävaaran alueen pääosa kuuluu jo perustettuun luonnonsuojelualueeseen. Särkipерän–Löyhkösen–Antinvaaran Natura 2000 -alueeseen kuuluu myös yksityismaita, joista pääosa on perustettu yksityisiksi suojelualueiksi. Suunnittelualueen pinta-ala on 1 865 ha, josta 132 ha on vesialuetta.</p> <p>Suunnittelualue on edustavaa koillismaalaista vaara- ja metsämaisemaa sekä monipuolinen suokohde. Luonnonsuojelullisesti merkittäväksi alueen tekevät sen monipuolisuus ja rikkaus: siellä ovat edustettuina niin pohjoiset, itäiset kuin eteläisetkin luontotyypit ja lajit. Etenkin lintulajisto on runsas, ja erikoisuutena mainittakoon levinneisyysalueensa länsirajalla elelevä sini-pyrstö. Pääosa suunnittelualueesta on luonnontilaista, jota etenkin Rukan läheisyydessä matkailu- ja lomarakentaminen ympäröi tiiviisti. Matkailukeskuksen läheisyys yhdessä hyvien reittien kanssa tekee alueesta helposti lähestyttävän retkeilykohteen.</p> <p>Alueen tärkeimmiksi arvoiksi määritettiin laki- ja paahdealueet sekä suot, metsät ja pienvedet. Näihin kuuluvat edustavat luontotyypit lajistoineen luovat pohjan suojelulle, mutta myös alueen vetovoimaisuudelle. Seuraavaksi arvoksi määritettiin Valtavaaran–Pyhävaaran alueen luonnontilaisuus – eli se rauha ja pieni erämaisuudenkin tuntu, jonka voi saada, vaikka alue on tiukassa puristuksessa Rukan matkailukeskuksen liepeillä. Tähän liittyykin seuraava arvo eli alueen matkailuarvo, matkailukeskuksen tarjonnan monipuolistaja vaellusreitteineen. Linnusto määritettiin arvoksi monipuolisen lintulajiston ja siihen liittyvän virkistyskäytön myötä. Kulttuuriarvoista esiin nostettiin maisema-arvo: onhan Valtavaaran laelta avautuva upea maisema osa Virkkulan valtakunnallisesti arvokasta maisemansuojelualueetta.</p> <p>Keskeisiin arvoihin kohdistuvat uhat on analysoitu, ja suunnitelmassa on asetettu päämäärät uhkien torjumiseksi sekä alueen kehittämiseksi.</p> <p>Luontoarvojen edustavuutta parannetaan tarkentamalla luontotyyppi-inventointeja muun suunnittelun tueksi ja inventoimalla etenkin suoalueiden ennallistustarpeita.</p> <p>Virkistyskäyttömahdollisuuksia kehitetään Rukan lähialueilla suunnittelemalla sekä linjaamalla alueella jo olevia ja uusia päiväreittejä. Valtavaaran päiväreittiä kehitetään luonto- ja kulttuuriteemaiseksi, ja sen linjausta tarkennetaan. Samalla tarkistetaan mahdollisuus esteettömän osuuden rakentamiselle. Juhannuskallion päiväreitti merkitään maastoon ja ohjataan alueen herkän kasvillisuuden palauttamiseksi. Pyhävaaralle suunnitellaan uusi päiväreitti.</p> <p>Uudistuvien reittien lisäksi panostetaan alueen sääntöjen ja ohjeistuksen sekä perustamis- ja sääntöjen lisäksi esimerkiksi roskattoman retkeilyn periaatteiden ja maastoliikennesääntöjen selkeyteen sekä helppoon saatavuuteen. Selkeät säädökset turvaavat luontoarvot ja käyttömahdollisuudet sekä tekevät alueesta viihtyisän. Lisäksi Valtavaaran–Pyhävaaran alueen tunnettuuden ja vetovoimaisuuden uhkina ovat olleet puutteellinen markkinointi ja passiivinen yhteistyö, joita koetetaan parantaa yhdessä sidosryhmien kanssa. Kun alueen reitit ja mahdollisuudet tunnetaan, ne voivat parhaimmillaan tarjota matkailuvaltien Rukan matkailukeskuksen hiljaisemmalta kesäkaudelle.</p>		
AVAINSANAT	suojelualueiden hoito ja käyttö, luonnonsuojelualue, Natura 2000		
MUUT TIEDOT	Suunnitelman ovat kirjoittaneet Sari Alatossava, Timo Eskola, Eevamaria Harala, Matti Hovi, Rauno Koramo, Tiina Laitinen ja Päivi Tervonen.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 131		
ISSN-L	1796-2943	ISBN (PDF)	978-952-295-123-6
ISSN (VERKKOJULKAISU)	1796-2943		
SIVUMÄÄRÄ	121 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2014
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	10.11.2014
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	MH 3685/2014/06.02.03
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	naturskyddsområde, Natura 2000-område, programmet för skydd av gamla skogar, myrskyddsprogrammet, lundskyddsprogrammet		
OMRÅDETS NAMN	Valtavaara–Pyhävaara och Särkiperä–Löyhkönen–Antinvaara		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Valtavaara–Pyhävaara FI1101601, Särkiperä–Löyhkönen–Antinvaara FI1101627		
REGIONENHET	Österbottens naturtjänster		
FÖRFATTARE	Forststyrelsen		
PUBLIKATION	Skötsel- och användningsplan för Valtavaara–Pyhävaara och Särkiperä–Löyhkönen–Antinvaara 2012–2022		
SAMMANDRAG	<p>Planen gäller för två Natura 2000-områden i Kuusamo kommun, nämligen Valtavaara–Pyhävaara och Särkiperä–Löyhkönen–Antinvaara, samt de statens marker som gränsar till Särkiperä–Löyhkönen–Antinvaara-området. Huvudparten av Valtavaara–Pyhävaaraområdet ingår redan i ett tidigare grundat naturskyddsområde. I Natura 2000-området Särkiperä–Löyhkönen–Antinvaara ingår också privata marker, av vilka merparten är privata naturskyddsområden. Planeringsområdets areal är 1 865 ha, av vilken 132 ha är vattenområden.</p> <p>Planeringsområdet består av representativa skogsklädda höjder och skogar typiska för nordöstra Österbotten samt mångsidiga myrar. Området är värdefullt ur naturskyddssynpunkt på grund av sin mångsidighet och artrikedom: där förekommer såväl nordliga som östliga och sydliga naturtyper och arter. Särskilt fågelfaunan är artrik, och en specialitet är blåhake, som här lever på den västliga kanten av sitt utbredningsområde. Huvudparten av planeringsområdet befinner sig i naturtillstånd, men det omges av turism- och semesterbyggande speciellt i närheten av Ruka. Det närliggande Ruka turistcenter och de fina friluftslederna gör området till ett utflyktsmål som är lätt att nå.</p> <p>Bergskrön och solsteka miljöer samt myrar, skogar och småvatten bedömdes vara områdets mest centrala värden. De representativa naturtyper inklusive arter som ingår i dessa utgör grunden för skyddet av området men också för områdets attraktionskraft. Till följande värde bestämdes Valtavaara–Pyhävaaras naturtillstånd – alltså den frid och känsla av ödemark som man kan uppleva där fastän området är under hårt tryck i närheten av Ruka turistcenter. Med detta värde sammanhänger även det följande värdet, dvs. områdets turismvärde, eftersom området med sina friluftsleder utökar turistcentrets tjänstutbud. Fågelfaunan klassades också som ett centralt värde på grund av sin artrikedom och för att fågellivet påverkar rekreativ bruket. Av kulturvärdena lyftes landskapsvärdet fram: de fina vyerna från Valtavaaras krön ingår i Virkkula nationellt värdefulla landskapsområde.</p> <p>Man gjorde en hotanalys för de centrala värdena, och i planen uppställdes mål för hur hotfaktorerna kan bekämpas och områdets utvecklas.</p> <p>Naturvärdenas representativitet förbättras så att man gör noggrannare naturtypsinventeringar till stöd för planeringen och utreder särskilt myrområdenas restaureringsbehov.</p> <p>Möjligheterna till rekreativ bruk utvecklas i Rukas närområden genom att man utvecklar och drar upp redan existerande och nya dagsleder i området. Valtavaara dagsled utvecklas så att den får ett klarare natur- och kulturtema och den utstakas noggrannare. Samtidigt ser man över möjligheten att bygga en sträcka av leden till en för alla tillgänglig led. Juhannuskallio dagsled markeras i terrängen och styrs till vissa rutter, så att den känsliga växtligheten i området kan återhämta sig. Till Pyhävaara planeras en ny dagsled.</p> <p>Inte endast lederna förnyas utan man satsar också på att bestämmelserna, ordningsstadgan och anvisningarna för området och exempelvis principerna för skräpfrött friluftsliv och bestämmelserna om terrängtrafik ska vara klara och tydliga samt lätta att finna. Klara bestämmelser tryggar naturvärdena och användningsmöjligheterna och gör området trivsamt. Hot mot Valtavaara–Pyhävaaras attraktionskraft och välkändhet har därtill varit bristande marknadsföring och passivt samarbete, vilka man försöker förbättra tillsammans med intressentgrupperna. När områdets leder och rekreativ möjligheter blivit bättre kända, kan de i bästa fall bli en turistattraktion under Ruka turistcenters tystare sommarsång.</p>		
NYCKELORD	skötsel och användning av skyddsområden, naturskyddsområde, Natura 2000		
ÖVRIGA UPPGIFTER	Planen har utarbetats av Sari Alatossava, Timo Eskola, Eevamaria Harala, Matti Hovi, Rauno Koramo, Tiina Laitinen och Päivi Tervonen.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsojeluulkaisu. Sarja C 131		
ISSN-L ISSN (ONLINE)	1796-2943 1796-2943	ISBN (ONLINE)	978-952-295-123-6
SIDANTAL	121 s..	SPRAK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

SISÄLLYS

NYKYTILAN KUVAUS.....	11
1 Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne	11
2 Perustamistarkoitus.....	18
3 Osallistaminen.....	20
4 Vesistöt ja merialueet.....	22
5 Geologia.....	25
6A Natura 2000 -luontotyytit.....	27
6B1 Kansalliset uhanalaiset luontotyytit (LUTU): Valtavaara–Pyhävaara	31
6B2 Kansalliset uhanalaiset luontotyytit (LUTU): Särkipera–Löyhk6nen–Antinvaara	35
7 Lajisto	37
8 Kulttuuriperint6	39
9A Luonnon virkistyskaytto: retkeily ja luontomatkeilu.....	43
9B Luonnon virkistyskaytto: opastusviestinta	46
10 Eratalous: nykytila	48
11 Tutkimus.....	50
12 Muu luonnonvarojen kaytto, rasitteet, kayttooikeudet ja sopimukset.....	51
KESKEISET ARVOT JA UHAT	53
13 Keskeiset suojelu- ja kayttoarvot.....	53
14 Uhka-analyysi.....	55
TAVOITTEEN ASETTELU	59
15 Uhkatekijoiden torjuminen.....	59
16 Kehittamismahdollisuudet	61
17 Visio.....	62
18A Vyohykejako: retkeily- ja luontomatkeiluvyohyke	63
18B Vyohykejako: syrjavyohyke.....	64
18C Vyohykejako: rajoitus- ja luonnonarvovyohykkeet.....	65
TOTEUTUS	67
19 Luonnonsojelyn ja -hoidon toimenpiteet	67
20 Kulttuuriperinn6n sojelyn toimenpiteet.....	69
21A Luonnon virkistyskaytto: retkeilyn ja luontomatkeilun toimenpiteet.....	71
21B Luonnon virkistyskaytto: palveluvarustus	73
22 Eratalouden toimenpiteet	75
23 Muut luonnonvarojen ja alueiden kayton toimenpiteet.....	77
24 Hallinto	80
25 Rakennuskanta	82
26 Resurssit	83
YMPARISTOVAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	85
27 Ymparistovaikutusten arviointi	85
SEURANTA	89
28A Suunnitelman toteutuksen seuranta	89
28B Suunnitelman vaikuttavuuden seuranta	91
LÄHTEET.....	93
LIITTEET	94
Liite 1 Yksityisten sojelualueiden rauhoitusmaaraysten yhteenveto.....	95
Liite 2 Ote maakuntakaavakartasta.....	97
Liite 3 Natura 2000 -alueittaiset luontotyytit	98
Liite 4 Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja direktiivilajit	101
Liite 5 Rukan metsastysrajoitusalue, AVI:n päätös ja kartta	107
Liite 6 Luonnos suunnittelualueen tai sen osan järjestyssäännöksi	115
Liite 7 Lausunntooste	117
Liite 8 Ymparist6ministeri6n vahvistuskirje	121

YHTEENVETO

Suunnittelualueen nimi, sijainti ja pinta-ala

Suunnitelma kattaa kaksi Kuusamon kunnassa sijaitsevaa Natura 2000 -aluetta, Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran, sekä Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran alueeseen rajoittuvat valtionmaat. Suunnittelualueen pinta-ala on 1 865 ha.

I Nykytilan kuvaus

Suunnittelualue on edustavaa koillismaalaista vaara- ja rotkomaisemaa sekä monipuolinen suokohde. Pääosa on luonnontilaista aluetta, jota etenkin Rukan läheisyydessä matkailu- ja lomarakentaminen ympäröi tiiviisti.

Valtavaaran–Pyhävaaran vaara- ja metsämaisemasta pääosa kuuluu Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnon-suojelualueeseen. Se on luontotyypeiltään sekä lajistoltaan hyvin monipuolinen ja rikas sisältäen alueita paljas-kallioisista vaaranlaista vanhoihin metsiin ja pienialaisiin soihin sekä lajistoa pohjoisista ja itäisistä myös lehto-laikkujen eteläisten lajien edustajiin. Etenkin lintulajisto on runsas – erikoisuutena levinneisyysalueensa länsirajalla elävä sinipyrstö.

Alue sijaitsee Rukan matkailukeskuksen kupeessa ja on helposti lähestyttävä hyvän retkeilyreitistönsä ansiosta. Reitistö tarjoaa mahdollisuuksia päiväreitille niin kesällä kuin talvellakin, ja alueen halki kulkee myös tunnettu vaellusreitti Karhunkierros matkalla Oulangan kansallispuistosta Rukalle.

Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran alue on erittäin edustavaa rinnettoa ja -lehtoa sekä järvenrantoja lajistoineen. Kalkkipitoisen maan ansioista siellä esiintyy vaateliastakin lajistoa ja esimerkiksi huurresammal-lähteitä. Alue on erityisen tärkeä myös uhanalaisen lintu- ja kasvilajiston suojelussa. Metsistä suurin osa on kuitenkin käsiteltyjä. Aluetta käyttävät lähinnä paikalliset asukkaat ja lintuharrastajat.

II Keskeiset arvot ja uhat

Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran alueiden upea luonto sekä Rukan matkailu-keskuksen läheisyys muokkaavat arvoja näkyvimmin. Alueen tärkeimmiksi arvoiksi määritettiin **laki- ja paahde-alueet** sekä **suot, metsät ja pienvedet**. Näihin kuuluvat edustavat luontotyypit lajistoineen luovat pohjan suojelulle, mutta myös alueen vetovoimaisuudelle. Seuraavaksi arvoksi määritettiin Valtavaaran–Pyhävaaran **luonnontilaisuus** – eli se rauha ja pieni erämaisyydenkin tuntu, jonka voi saada, vaikka alue on tiukassa puristuksessa Rukan matkailukeskuksen liepeillä. Tähän liittyykin seuraava arvo eli alueen **matkailuarvo**, matkailukeskuksen tarjonnan monipuolistaja vaellusreititeineen. **Linnusto** määritettiin arvoksi monipuolisen lintulajiston ja siihen liittyvän virkistyskäytön myötä. Kulttuuriarvoista esiin nostettiin **maisema-arvo**: onhan Valtavaaran laelta avautuva upea maisema osa Virkkulan valtakunnallisesti arvokasta maisemansuojelualueita.

Alueen suurimmat uhat ovat asutuksen ja teollisuuden rakentaminen, luvaton maastoliikenne sekä retkeily- ja matkailutoiminta. Rukan alueen kehittymisen myötä vapaa-ajan asutus ja rakentaminen ympäröivät tiiviisti suojelualueita kuivattaen ympäristöä sekä alueen reunoilla sijaitsevia kasvillisuusesiintymiä ja luontotyyppejä sekä aiheuttaen niin melu- kuin maisemahaittojakin. Myös maastoliikenne, etenkin kesäaikainen luvaton mönkijä-hupiajelu, kuluttaa ja tuhoaa lajistoa. Retkeily- ja matkailutoiminta on arvon lisäksi myös uhka, sillä läheisyys tuo mukanaan mm. maapohjan kulumista uusien suunnittelemattomien polkujen alla, mikä on roskaantumisen ohella nähtävissä etenkin Juhannuskalliolla ja muilla lajistoltaan herkillä lakialueilla. Reittien suunnittelu sekä hyvät retkeilyrakenteet pienentävät uhkaa, ja niiden suunnittelu ja toteutus sekä kunnossapito ovatkin niin luonnon-suojelu-, maisema- kuin turvallisuuskysymys.

Myös esimerkiksi etenkin Särkipäran arvokkaita lettoja kuivattava vesiolojen muuttaminen, maisemaan vaikuttavat energiantuotanto (tuulivoima) ja kaivostoiminta sekä luonnonoloja muuttavat vieraslajit ja umpeenkasvu uhkaavat alueen arvoja. Lisäksi Valtavaaran–Pyhävaaran alueen tunnettuuden ja vetovoimaisuuden uhkina ovat olleet puutteellinen markkinointi sekä toimimaton (passiivinen) yhteistyö.

III Tavoitteen asettelu

Suunnitelman päämäärät

Määritettyjen arvojen turvaamiseksi suunnitelmassa on asetettu seuraavat päämäärät:

- 1) Suojeltava lajisto ja luontotyypit säilyvät elinvoimaisina.
- 2) Alueen luontoarvot säilyvät ja kävijättyytyisyys on hyvä.
- 3) Valtavaaran–Pyhävaaran alueen eri käyttömuodot eivät sulje toisiaan pois eivätkä vaaranna luontoarvoja.
- 4) Alueen luontainen lajisto säilyy.
- 5) Alue ympäristöineen on luontoarvoiltaan ja maisemaltaan eheä kokonaisuus.
- 6) Valtavaaran–Pyhävaaran monipuoliset ja suosittu virkistysmahdollisuudet ovat tärkeä osa Ruka–Kuusamon matkailualueen palvelutarjontaa.
- 7) Valtavaara–Pyhävaara on eri käyttäjäryhmiä houkutteleva ja Rukan matkailua palveleva kestävä virkistyskäytön alue.

Suunnittelualan visio

Valtavaaran–Pyhävaaran alue on näyttävä koillismaalainen vaarajono. Se on kasvistoltaan ja eläimistöltään ainutlaatuinen yhdistelmä pohjoista, itäistä ja eteläistä lajistoa. Kauniit lähi- ja kaukomaisemat, vanhat metsät sekä laki- ja paahdekallioalueet tuovat pohjoisen luonnon monipuolisine linnustoineen matkailukeskuksen kävijöiden ulottuville. Alue yhdistyy läheiseen Oulangan kansallispuistoon muun muassa Oulangalta Rukalle kulkevalla **Karhunkierros**-vaellusreitillä. Reitit ja monipuoliset virkistysmahdollisuudet ovat tunnettuja, ja ne houkuttelevat matkailualueen kävijöitä ympäri vuoden.

Särkipерän suuret ja rehevät suoalueet sekä pienvedet ovat paikallisten eränkävijöiden ja lintuharrastajien suosimia kohteita. Alueen lajistoon lukeutuu monia harvinaisia eliölajeja kasveista lintuihin. Särkipерällä lettojen ja lehtojen lajit, harvinaiset suokasvillisuustyypit sekä huurresammallahteet näyttävät edustavana esimerkkinä ravinteisen kallioperän luonnosta. Metsätaloudellisesti käsitellyt metsät palautuvat vähitellen luonnontilaisiksi.

Vyöhykejaon keskeiset ratkaisut

Retkeily ja luontomatkaileminen ohjataan sekä keskitetään entistä selvemmin Rukan lähialueille. Valtavaara, Pyhävaaran pohjoisosassa, Saaran suot ja Juhannuskallio sekä Porontimajoen kanjoni ovat pääsääntöisesti oma-toimisten päiväretkeilijöiden käytössä. Suunnittelualan muut osat – Pyhävaaran eteläosa sekä Särkipерä–Löyhkönen–Antinvaara – kuuluvat syrjävyöhykkeeseen, jossa pääosassa ovat jokamiehenoikeuteen perustuva retkeily ja luonnon käyttö. Alueella ei ole liikumisrajoituksia.

IV Toteutus ja toimenpiteet

Luonnonsuojelun toimenpiteet sisältävät pääasiassa alueiden lisäinventointeja. Niiden perusteella määritellään arvokkaiden luontotyyppien sijainnit muun suunnittelun tueksi sekä tarvittavat ennallistuskohdeet – etenkin Särkipерän–Löyhkönen–Antinvaaran suoalueilla. Lisäksi seurataan vieraslajien leviämistä, ja tarpeen mukaan tehdään yksittäisiä tulokaslajien poistosuunnitelmia.

Luonnon virkistyskäytön toimenpiteet jakautuvat retkeilyyn ja luontomatkailemiseen sekä palveluvarustukseen liittyviin toimenpiteisiin. Virkistyskäytön toimenpiteissä keskitytään paljolti reittien suunnitteluun ja merkintään sekä alueen sääntöjen ja ohjeistuksen selkeyteen ja helppoon saatavuuteen.

Reittien kehittämisessä keskitytään yleisökäytön ohjaamiseen ja maaston kulumisen minimointiin. Reittejä kehitetään toimivammiksi etenkin Juhannuskalliolla ja Valtavaaralla. Juhannuskallion alueella huomioidaan kuluneisuus: kalliolle meno opastetaan paremmin ja reitti merkitään maastoon. Jatkossa kasvillisuuden kulumista ja palautumista seurataan. Myös Valtavaaran päiväreitit linjasta muutetaan – mahdollisuuksien mukaan myös osittain esteettömäksi. Päiväreitti muutetaan luonto- ja kulttuuriteemaiseksi varustamalla se useilla opastetuluilla. Kokonaan uutena reittinä suunnitellaan kesäreittiyhteys Pyhävaaraan Rukan ympäryksireitillä.

Alueen ja sen reittien markkinointia, huoltoyhteistyötä sekä viestintää roskattoman retkeilyn periaatteista ja alueen entistä selkeämmistä säännöistä tehdään yhdessä kumppaneiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Tavoitteena on, että alue on näkyvästi esillä Ruka–Kuusamon markkinoinnissa, (reitti)esitetä on saatavana Rukan alueen hotelleissa sekä muissa yrityksissä, ja alueen säännöt ja ohjeet ovat helposti kävijän löydettävissä esimerkiksi **luontoon.fi**-palvelussa ja alueen opastetuluissa.

Kulttuuriperinnön osalta toimenpiteet keskittyvät (täydennys)inventointiin, sillä Valtavaaraa lukuun ottamatta koko alue on vielä inventoimatta.

Metsästys- ja kalastuskäytäntöjä ei muuteta. Valtavaaran eteläosassa oleva metsästyksen rajoitusalue on riittävä ja toimiva, eikä metsästyksen ja virkistyskäytön välillä ole ilmennyt ristiriitoja.

Hallinnolliset toimenpiteet koskevat suunnittelualan osien suojeluohjelma-alueiden perustamista sekä siihen liittyviä kiinteistö- yms. toimituksia. Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualan lähellä olevat osat suunnittelualueesta – Porontimajoen kanjoni ja Saaran suot sekä Pyhävaaran pohjoisosassa – liitetään olemassa olevaan luonnonsuojelualueeseen. Särkipерä–Löyhkönen–Antinvaara-kohteesta muodostetaan oma suojelualueensa. Suojelualueet sekä uudet rajat merkitään maastoon ja karttoihin. Tämän lisäksi Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueelle annetaan järjestyssääntö.

V Ympäristövaikutusten arviointi

Suunnitelman vaikutuksia alueen ympäristöön on arvioitu kaikkien päämäärien tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta. Arvioinnissa kuvattiin niiden arvioidut ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset sekä esitettiin aiheutuvia riskejä ja keinoja niiden torjumiseksi. Arvioinnin perusteella suunnitelma parantaa suunnittelualan ekologista tilaa ja virkistyskäytön arvoja sekä lisää matkailutulojen kautta paikallistaloudellisia hyötyjä.

VI Suunnitelman seuranta

Hoito- ja käyttösuunnitelman väliarvioinnit tehdään 5, 10 ja 15 vuoden kuluttua suunnitelman valmistumisesta. Seuranta perustuu toimenpiteiden toteutumisen seurantaan, jota tehdään vuosittain, sekä vaikuttavuuden seurantaan, jonka kautta arvioidaan suunnitelman päämäärien saavuttamista. Seurannat yhdistetään ympäristöhallinnon Natura-alueiden tilan seurantaan.

Vahvistaminen

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueen osalta suunnitelman vahvistaa Ympäristöministeriö (Liite 8). Muiden Metsähallituksen hallinnassa olevien valtionmaiden ja -vesien osalta suunnitelman vahvistaa Metsähallituksen luontopalvelujohtaja.

Lisätietoa suunnittelusta

Hoito- ja käyttösuunnitelma on kohdealueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma sekä linjaus. Sen avulla toteutetaan laeissa säädettyjen perustamistavoitteiden lisäksi alueiden hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita. Suunnitelman avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmakausi on noin 15 vuotta.

Hoito- ja käyttösuunnittelu on Metsähallituksen sekä ympäristöhallinnon periaatteiden mukaista osallistavaa suunnittelua. Osallistamistilaisuuksia ja palautemahdollisuuksia järjestetään koko suunnitteluprosessin ajan. Tavoitteena on saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa ja näkemyksiä pohjaksi hoidon ja käytön ratkaisuille. Keskustelun avulla pyritään saamaan tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä sekä luomaan pysyvä yhteistyö ja vuorovaikutus eri toimijoiden kesken.

I NYKYTILAN KUVAUS	10. Erätalous: nykytila	IV TOTEUTUS	28A. Suunnitelman toteutuksen seuranta
1. Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne	11. Tutkimus	19. Luonnonsuojelun ja -hoidon toimenpiteet	28B. Suunnitelman vaikuttavuuden seuranta
2. Perustamistarkoitus	12. Muu luonnonvarojen käyttö, rasiitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset	20. Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet	LÄHTEET
3. Osallistaminen	II KESKEISET ARVOT JA UHAT	21A. Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet	Lähteet
4. Vesistöt ja merialueet	13. Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot	21B. Luonnon virkistyskäyttö: palveluvarustus	LIITTEET
5. Geologia	14. Uhka-analyysi	22. Erätalouden toimenpiteet	Liite 1. Yksityisten suojelualueiden rauhoitusmääräysten yhteenveto
6A. Natura 2000 -luontotyytit	III TAVOITTEEN ASETTELU	23. Muut luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet	Liite 2. Ote maakuntakaavakartasta
6B1. Uhanalaisuusarvioinnin mukaiset luontotyytit (LUTU): Valtavaara–Pyhävaara	15. Uhkatekijöiden torjuminen	24. Hallinto	Liite 3. Natura 2000 -alueittaiset luontotyytit
6B2. Uhanalaisuusarvioinnin mukaiset luontotyytit (LUTU): Särkipera–Löyhkönen–Antinvaara	16. Kehittämismahdollisuudet	25. Rakennuskanta	Liite 4. Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja direktiivilajit
7. Lajisto	17. Visio	26. Resurssit	Liite 5. Rukan metsästysrajoitusalue, AVI:n päätös ja kartta
8. Kulttuuriperintö	18A. Vyöhykejako: retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	V YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI	Liite 6. Luonnos suunnittelualueen tai sen osan järjestyssäännöksi
9A. Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu	18B. Vyöhykejako: syrjävyöhyke	27. Ympäristövaikutusten arviointi	Liite 7. Lausunntokooste
9B. Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä	18C. Vyöhykejako: rajoitus- ja luonnonarvovyöhyke	VI SEURANTA	Liite 8. Ympäristöministeriön vahvistuskirje

NYKYTILAN KUVAUS

1 Suunnittelalueen kuvaus ja suunnittelutilanne

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☒	Kuva 1: Alueen sijainti ja suunnittelualuerajaus Kuva 2: Päämaankäyttöluokat sekä yksityiset luonnonsuojelualueet
Selite	Lomakkeella luodaan yleiskuva suunnittelualueesta, maankäytön nykytilanteesta, kaavoituksesta ja muusta maankäytön suunnittelusta, saamelaisten kotiseutuasioista sekä suunnittelutilanteesta. Lomake muodostaa perustan muiden jäljempänä seuraavien aiheiden käsittelylle.			
Suunnittelalueen nimi	Valtavaara–Pyhävaara ja Särkipерä–Löyhkönen–Antinvaara		Pinta-ala (ha)	1 865 (1 027 + 838)
			Josta vesialuetta (ha)	132 (52 + 80)
Maakunta	Pohjois-Pohjanmaa	Kunta	Kuusamo	

Suunnittelalueeseen sisältyvät Natura 2000 -alueet

Nimi	Koodi	Alueen kokonais-pinta-ala (ha)	Tyyppi ¹	Toteutus-tapa	Suunnitelman kattavuus
Valtavaara–Pyhävaara	FI1101601	1 027	SCI/SPA	Luonnon-suojelulaki	Koko Natura-alue (alue on kokonaisuudessaan valtion omistuksessa)
Särkipерä–Löyhkönen–Antinvaara	FI1101627	799	SCI/SPA	Luonnon-suojelulaki	Koko Natura-alue, pl. tilat 305-416-79-6 ja 305-416-82-29 (yksityisomistuksessa olevien alueiden osalta suunnitelma ei ole maanomistajaa sitova)

Suunnittelalueen maankäyttö

	Valtionmaiden suojelualueet	Päämaan-käyttöluokka	Suojelualuetyyppi	Perustamis-ajankohta	Pinta-ala (ha)	Järjestyssääntö annettu (pvm)
Perustetut suojelu-alueet	Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualue	203	Muu luonnon-suojelualue	1991	844 (maata 806)	Ei järjestyssääntöä (runkosuunnitelma 1999)
	Yksityiset suojelualueet (YSA)			Kpl	Pinta-ala (ha)	Yhteenveto YSA-kohteiden rauhoitus-määräyksistä on esitetty hoito- ja käyttösuunnitelman liitteessä 1.
	Yksityiset suojelualueet yksityismailla			12	56	
	Valtion yksityiset suojelualueet			0	0	
	Yksityiset suojelualueet, jotka sijoittuvat sekä yksityis- että valtionmaille			0	0	

¹ SPA = Special Protection Area = lintudirektiivin nojalla muodostettavat erityiset suojelualueet; SCI = Sites of Community Importance = luontodirektiivin nojalla nimettävät, yhteisön tärkeinä pitämät alueet, joista muodostetaan SAC = Special Area of Conservation = luontodirektiivin nojalla muodostettava erityisten suojelutoimien alue

	Tyyppi	Päämaan- käyttöluokka	Kpl	Pinta-ala (ha)	Lisätietoja
Suojeluun varatut valtion alueet	Pyhävaara (Natura, amo)	211	1	151	Vanhojen metsien suojeluohjelma
	Porontimajojen kanjoni (Natura)	211	1	13	Natura 2000 -kohde
	Saaruan suot (Natura, sso)	211	1	22	Rukan suot soidensuojeluohjelma
	Särkivaaran–Löyhkösen alue (Natura, sso + nat laaj)	211	14	702	Soidensuojeluohjelma; sisältyy Antinvaaran lehto -lehtojensuojeluohjelman alue (8,5 ha) sekä Metsähallituksen luontopalveluiden hallinnoimat, osittain Natura-alueella olevat kiinteistöt kokonaisuudessaan
	Nimi, tyyppi	Päämaan- käyttöluokka	Kpl	Pinta-ala (ha)	Lisätietoja
Muut suunnittelu- alueeseen kuuluvat kohteet	Vesialueita Rukajärven Talvilahdesta ja Karvalahdesta Tolpanselän kautta Antinperään sekä Särkilampi	-	3	80	Yhteinen vesialue, Rukajärvi, Kuusamo (2 eri vesialuetta) sekä tilan 305-416-82-3 omistama vesialue (toteutustapa vesilaki)

Kansainväliset sitoumukset ja suojeluohjelmat		
Alue	Tyyppi	Lisätietoja
Valtavaara– Pyhävaara	FINIBA, IBA	Valtavaara–Pyhävaara on kansallisesti ja kansainvälisesti tärkeä lintualue. FINIBA -kohdekuvauksessa todetaan, että alue on edustava havupuuvaltaisten rinne- ja lakimetsien, rannesoiden sekä lettojen muodostama, maisemallisesti upea vaarakokonaisuus Kuusamon sydämessä. Kriteerilajina on sinipyrstö, jonka pesimäparien määrä on 3–7.
Saamelaisten kotiseutualueet		
Suunnittelualue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella		Lisätietoja
☐ Osittain	☐ Kokonaan	

Kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu			
Kaava tai suunnitelma	Hyväksymis- vuosi	Kattavuus	Suunnittelualueita koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Pohjois- Pohjanmaan maakuntakaava (ote maakunta- kaavakartasta, Liite 2)	2006	Koko suunnittelu- alue	<ul style="list-style-type: none"> Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava on uusiutumassa, ja tavoiteaikataulun mukaan uusi kaava tulisi hyväksyttäväksi vuonna 2013. Olemassa olevan kaavan mukaisesti Valtavaara–Pyhävaara ja Särkipä–Löyhkönen–Antinvaara sijoittuvat kokonaisuudessaan Ruka–Oulanka–Kitka matkailun vetovoima-alueelle sekä matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohde-alueelle. Kaavamääräyksen mukaan alueen kehittäminen perustuu Kuusamon matkailukaupungin palveluihin sekä kansallispuistoon, muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin. Aluetta kehitetään maaseudun moni-elinkeinoiniin tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vyöhykkeenä. Lisäksi alueella on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue, Virkkulan maisemansuojelualue. <p style="text-align: right;">jatkuu</p>

Kaava tai suunnitelma	Hyv. vuosi	Kattavuus	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Pohjois-Pohjanmaan maakunta-kaava			<ul style="list-style-type: none"> • Valtavaara–Pyhävaara sekä Särkipерän–Löyhкösen–Antinvaaran alueen länsipuoli sijoittuvat kaavassa Kuusamon matkailukaupungin alueelle. Kaavamerkinnän mukaan Kuusamon matkailukaupunki on Koillis-Suomen aluekeskuksen ydinalue, jota kehitetään kansainvälisenä matkailu- ja kaupunkikeskuksena. Valtavaara–Pyhävaara sijaitsee aivan Rukan matkailukeskuksen yhteydessä. Särkipерän alueelle ei ainakaan toistaiseksi kohdistu matkailupainetta. • Molemmat alueet on merkitty kaavaan Natura-alueina ja luonnonsuojelualueina merkinnällä SL. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen ja sen ympäristön maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei suojelun tarkoitusta vaaranneta, vaan luonnon monimuotoisuuden sekä alueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä pyritään edistämään. • Pyhävaaran ja Särkipерän ja Porontimajoen kanjonin valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet on osoitettu merkinnällä maisemakallioalue. • Reitistön osalta Valtavaaralta on osoitettu tärkeä vaellusreitti ja viheryhteystarve sekä Oulangan kansallispuistoon (Karhunkierros) että länteen, Riisitunturin kansallispuistoon. Viheryhteystarvetta koskevan kaavamääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmalla suunnittelulla tulee turvata virkistysalueiden ja -reittien seudullinen jatkuvuus ja kehittäminen sekä liittyminen virkistyskeskuksiin, suojelualueisiin ja kulttuuriympäristöihin. • Koko suunnittelualue sijaitsee poronhoitoalueella.
Kuusamon yleiskaava	2008	Koko suunnittelu-alue	<ul style="list-style-type: none"> • Koko alue on merkitty kaavaan Natura-alueena, ja lähes koko alue luonnonsuojelualueena (SL). Alueen sisälle ja osin länsipuolelle on merkitty arvokkaat kallioalueet Valtavaara–Valkeisenvaara ja Pyhävaara sekä Särkipерän. Lisäksi Natura-alueelle sijoittuvat merkinnät valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokas maisema-alue (Virkkula–Ruka). Särkipерän–Löyhкösen–Antinvaaran Natura-alueen pohjoisrajalla on myös merkintä yksityinen suojelualue. • Reitti-yhteyksistä Valtavaaraan–Pyhävaaraan on merkitty seudullinen ulkoilureitti (Karhunkierros). Kaavamerkinnän mukaan reittiä kehitetään ja pidetään kunnossa siten, että Koillis-Suomen tärkeiden matkailukohteiden väliset ulkoilureittiyhteydet säilyvät. Valtavaaran ja Oulangan kansallispuiston (Juuman alueen) välille on myös merkitty reitti-yhteystarve. Kaavamääräyksen mukaan reitistöjä jatketaan, täydennetään, kehitetään sekä pidetään kunnossa siten, että Koillis-Suomen tärkeiden matkailukeskusten väliset yhteydet paranevat, ja yhteydet kaupungin ulkopuolisille reiteille on mahdollista järjestää. • Lisäksi alueen läpi on merkitty paikallinen ulkoilureitti, jonka toimintatavoite on reitistön täydentäminen matkailuyritysten läheisyyteen sijoittuvilla, päivämatkailuun soveltuvilla rengasreiteillä. Natura-aluetta sivuaa myös sekä Valtavaaran ja Pyhävaaran että Särkipерän–Löyhкösen–Antinvaaran alueella moottorikelkkailureitti, jonka toimintatavoitteena on pitää yllä Koillis-Suomen tärkeiden matkailukeskusten väliset moottorikelkkayhteydet.
Rukan yleiskaava, ulkokehä ja ydinalue	2004	Lähes koko alue (pl. Pyhävaaran luoteisosa, Särkipерän–Löyhкösen–Antinvaaran itäosa)	<ul style="list-style-type: none"> • Koko alue on merkitty kaavaan Natura-alueena ja luonnonsuojelualueena (SL). Valtavaara–Pyhävaara-alueella on myös kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta sekä valtakunnallisesti että maakunnallisesti tärkeät alueet, joiden luonnon- sekä kulttuuriperinnön arvot tulee säilyttää, ja maiseman erityispiirteitä tulee vaalia. Rakentamattomille alueille tulee välttää uusien laajojen loma-asuntoalueiden rakentamista, ja alueeseen merkittävästi vaikuttavissa hankkeissa on varattava Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle tilaisuus antaa lausunto. • Alueen sisälle ja osin ympärille on merkitty arvokkaita kallioalueita, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä (vesistö)kohteita – lähinnä puroja ja lähteitä – sekä Särkipерän–Löyhкösen–Antinvaaran alueella pohjavesialue. • Reitti-yhteyksistä kaavaan on merkitty Valtavaaran alueella ohjeellisia ulkoilureittejä – kuten Karhunkierros, Valtavaaran päiväreitti ja alueen ladusto – sekä ohjeellinen moottorikelkkareitti.

Metsähallituksen suunnitelma	Hyväksymisvuosi	Kattavuus	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelman välitarkastus ¹	2011	Koko alue	Ei erillisiä kirjauksia. Suunnitelmaan merkitty Valtavaara–Pyhävaara ja Särkivaara–Löyhkönen merkinnällä muut suojelualueet . Valtavaaran–Pyhävaaran alue sisältyy Oulanka–Ruka–Kitka–Riisi virkistyskäytön ja matkailun painopistealueeseen, jossa virkistyskäytön ja matkailun edellytyksiä kehitetään.
Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelun runkosuunnitelma ²	1998	Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelun alue	Suojelun alueen päivitettävä hoito- ja käyttösuunnitelma
Kytkeytyneisyystarkastelu			
<p>Oulanka–Ruka–Kitka–Riisitunturi. Valtavaara–Pyhävaara ja Särkipäähä–Löyhkönen–Antinvaara sijoittuvat kokonaisuudessaan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa määritellylle Ruka–Oulanka–Kitka matkailun vetovoima-alueelle ja matkailun ja virkistyskäytön kehittämissä kohteille, sekä Metsähallituksen luontopalveluiden Oulanka–Ruka–Kitka–Riisi virkistyskäytön ja matkailun painopistealueelle. Alueen kehittäminen perustuu Kuusamon matkailukaupungin palveluihin sekä Oulangan kansallispuistoon, muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin. Aluetta kehitetään maaseudun monielinkeinoihin tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vyöhykkeenä sekä kansainvälisenä matkailu- ja kaupunkikeskuksena. Valtavaara–Pyhävaara sijaitsee aivan Rukan matkailukeskuksen yhteydessä, ja siten alueen käyntimäärä on huomattava. Lisäksi siellä on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä Virkkulan maisemasuojelun alue. Suomen tunnetuin vaellusreitti, Karhunkierros, yhdistää alueen Oulangan kansallispuistoon kulkiessa Valtavaaran halki Rukalle. Oulangan kansallispuiston ohella paikallisesti ja alueellisesti merkittäviä luontokohteita ovat Kitkan alue sekä valtakunnallisesti vuoden retkikohteeksi 2010 valittu Riisitunturin kansallispuisto.</p> <p>Luonnonsuojelun alueverkossa Valtavaara–Pyhävaaralla on huomattava merkitys koillismaalaisen vaaran-, metsä- ja suoluonnon alueena. Pienehköstä pinta-alasta huolimatta siellä on runsaasti erityistä lajistoa, mm. useita uhanalaisia putkilokasveja. Linnustoon kuuluu useita vanhojen havupuumetsien lajeja, merkittävimpänä sinipyörstö.</p> <p>Särkipäähä–Löyhkönen–Antinvaara on osa Koillismaan suojelun alueverkkoa. Toiminnallisesti sillä ei ole merkittäviä liittymiä lähiseudun luonto- ja retkeilykohteisiin. Särkipäähän alueelle ei käytännössä toistaiseksi kohdistu matkailupainetta.</p> <p>Kuusamo–Lapland. Koillis-Suomen matkailun kansainvälistymisstrategia Kuusamo–Lapland tavoittelee alueen matkailun kasvua erityisesti ulkomailta. Metsähallituksen luontopalvelujen hallinnoimat alueet ja tuottamat palvelut ovat strategiassa tärkeässä roolissa erityisesti matkailun ympärivuotisuuden vahvistamisessa. Kuusamo–Lapland-alueen keskeisiä matkailukohteita ovat Rukan ohella Oulangan, Syöteen, Riisitunturin ja Pyhä–Luoston kansallispuistot sekä Syöteen, Suomon ja Pyhäntunturin matkailukeskukset. Luontopalvelut osallistuu aktiivisesti matkailun palvelujen kehittämiseen ja yhteistyöhön muiden matkailutoimijoiden kanssa.</p>			
Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen			
Vuoden 1998 runkosuunnitelma on toteutunut seuraavasti:			
Vyöhykkeistäminen			
<ul style="list-style-type: none"> Maankäytön vyöhykkeitä eli rajoitusosia ja opetusmetsäaluetta ei katsottu tarpeelliseksi eikä perustettu. Tämän suunnitelman yhteydessä on Juhannuskallion rajoitusosan tarpeellisuutta harkittu uudestaan, sillä sen tila on heikentynyt. Suunnittelun yhteydessä päädyttiin kuitenkin ensin ohjaamaan alueen käyttöä tarkemmin, ja mikäli se ei ole riittävä toimenpide, otetaan rajoitusosan muodostaminen uudestaan esille joko suunnitelman välitarkastuksissa tai suunnitelmaa uusittaessa. 			

Luonnonsuojelu ja -hoito, historiallisten kohteiden hoito

- Alueelle oli suunniteltu tehtäväksi useita erityissuunnitelmia, mikäli ne osoittautuvat tarpeellisiksi. Erityissuunnitelmia tai niitä vastaavia toimenpiteitä ei kuitenkaan ole tehty. Esimerkiksi yksi suunnitelma oli luonnontilan palauttaminen kohteittain; erityisesti Juhannuskalliolla. Sitä ei kuitenkaan tehty, vaikka rajoitusosaakaan ei muodostettu.
- Alueelle suunniteltiin myös paljon tutkimusta, jota on toteutettu seuraavasti:
  - linnuston seurantalinjat; vapaaehtoinen henkilö seurannut vuosittain
  - maaston kuluminen; ei ole tehty erillistä seurantaa
  - uhanalaiset kasvipopulaatiot (joka 5.vuosi); tällaiseen seurantaan ei ole resursseja, mutta alueen direktiivilajeja on seurattu
  - uhanalaisten sienten, jäkälien ja sammalten kartoitus; ei ole tehty
  - (lehto)kasvillisuuskartoitus; alueella on tehty luontotyyppi-inventointeja, joita tulisi vielä tarkentaa juuri lehtojen osalta
  - (etelävuorilajisto) lintujen pesäpaikkakartoitus; ei ole tehty.
- Eläinten ruokinta tai muu houkuttelu valokuvaukseen yms. kiellettiin, mutta poikkeuksellisesti sallittiin myöhemmin Konttaisen parkkipaikalla, jossa on lintujenruokintapaikka.
- Valtavaaran alueella on tehty kulttuuriperintö-inventointi vuonna 2010, eikä hoidettavia historiallisia kohteita löytynyt. Muun suunnittelualueen osalta on tehtävä täydennys-inventointi. Paikannimistöön liittyvää perinnetietoutta ja paikkojen menneisyyttä selvitetään jonkin verran tämän suunnitelman yhteydessä.

Opastus, retkeily ja luontomatkailu, palveluvarustus

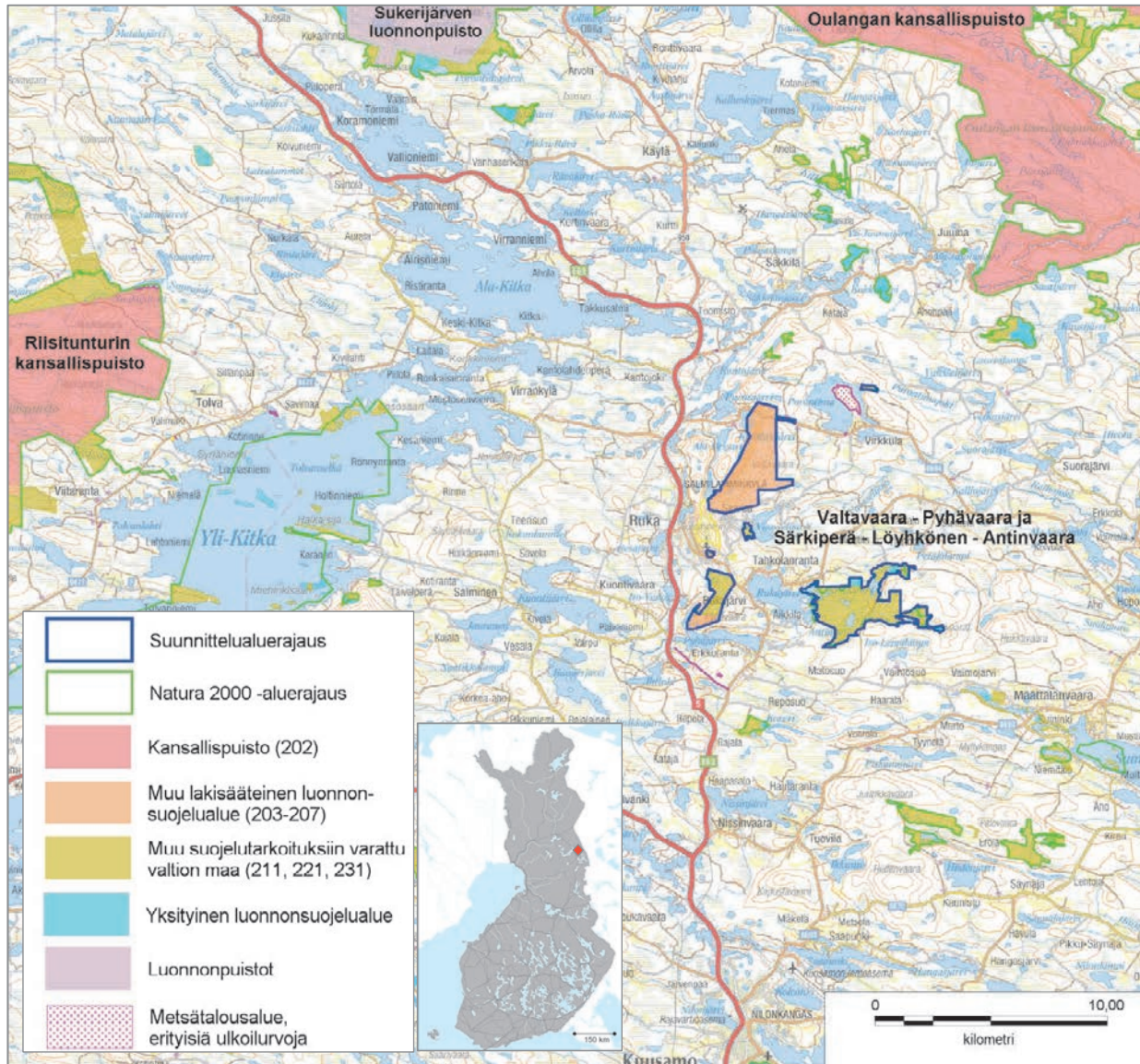
- Alueen opastusta, esitteitä ja palveluvarustusta on kehitetty suunnitelman mukaisesti. Luontokeskusten näyttelyt, opastukset ja kehittämiskohteet suunnitellaan koko puistoalueen laajuisesti sekä toteutetaan jatkuvaluonteisesti osana Oulangan kansallispuiston palveluita.
- Opastuspaikat toteutettiin suunnitellusti: Valtavaara (palovartijan maja), Konttainen (P-alue), Ruka (Karhunkierroksen lähtöpaikka), Juhannuskallio (alapuolinen P-alue). Juhannuskallion parkkipaikan opastusta uusitaan osana kulunohjausta.
- Luontoaiheisia opastauluja ei toteutettu suunnitellusti, mutta luonto- ja kulttuuriaiheiset opastaulut ovat jälleen ajankohtaisia.
- Päiväkävijöiden tarpeisiin kehitettiin uusia reittejä. Tässä suunnitelmassa jatketaan päiväreittien kehittämistä saadun palautteen perusteella.
- Konttaisalvelulle suunniteltua venevalkamaa ei toteutettu.

Suunnittelualueen yleiskuvaus

Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran Natura 2000 -alueet ovat edustavia koillismaalaisen luonnon suojelukohteita. Valtavaaran–Pyhävaaran alue edustaa koillismaalaisista rotko- ja vaaramaisemaa, ja Särkivaaran–Löyhkösen–Antinvaaran alue on monimuotoinen suokohde.

Pääosa Valtavaaran–Pyhävaaran alueesta kuuluu Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueeseen (pinta-ala 844 ha), jonka lisäksi alueella on kaikkiaan 186 ha suojeluun varattuja valtionmaita. Se sijaitsee Rukan matkailukeskuksen kupeessa, tiiviin loma-asutuksen ympäröimänä. Alueella on kysyntää retkeilypalveluille ja lintumatkailulle. Sinne kohdistuu juuri Rukan matkailukeskuksen läheisyyden vuoksi useita – osin ristiriitaisia – käyttöpaineita, jotka edellyttävät sen käytön tarkempaa suunnittelua.

Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran alue on soidensuojeluohjelman aluetta, ja siihen kuuluu myös pienialainen lehtojensuojeluohjelman kohde. Alue on soiden ja pienvesien ohella merkittävä suo- ja kosteikkolinnustokohteena. Natura-alue on 799 ha:n laajuinen, ja siihen kuuluu lähes 60 ha yksityisiä suojelualueita (YSA) sekä yhteisiä vesialueita (Petäjävaaran kalastuskunta ja Rukajärven osakaskunta). Lisäksi suunnittelualueeseen kuuluu Natura-alueita ympäröiviä valtionmaita. Koko alue on kooltaan vajaat 840 ha. Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaara on suojelukohde, johon ei toistaiseksi kohdistu merkittäviä käyttöpaineita. Alueelle ei ohjata virkistyskäyttöä, vaan sitä käyttävät lähinnä paikalliset asukkaat, lintuharrastajat ja muut omatoimiretkelijät.

Kuva 1. Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkiperän–Löyhkösen–Antinvaaran alueen sijainti ja suunnittelualuejaus.

Suunnittelualueeseen sisältyvät Valtavaaran–Pyhävaaran Natura 2000 -alue, johon kuuluu Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualue, Pyhävaaran vanhojen metsien suojeluohjelma-kohte, Saaruan suot -soidensuojeluohjelma-kohte ja Porontimajojen kanjoni, sekä Särkiperän–Löyhkösen–Antinvaaran Natura 2000 -alue.

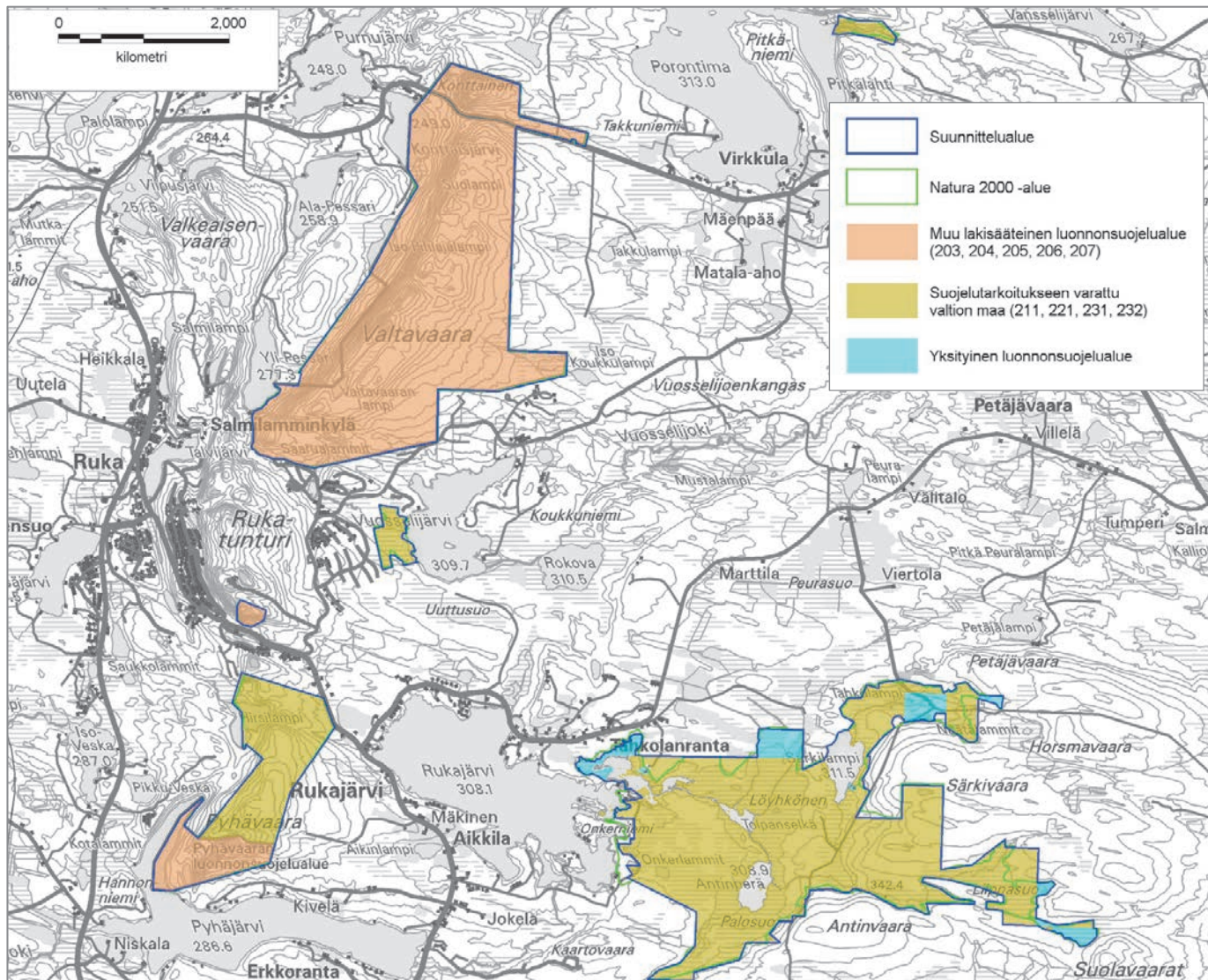
Valtavaaran alue sijaitsee valtatie 5 itäpuolella, Rukatunturin ympärillä, 25 km Kuusamosta pohjoiseen.

Särkiperän alue sijaitsee Rukajärven itäpuolella, 20 km Kuusamosta pohjoiseen. Alueen halki kulkee Suola-Särkivaaran metsätie.

Oulungalta lähtevä **Karhunkierros**-vaellusreitti kulkee Valtavaaran kautta Rukalle. Valtavaaran –Pyhävaaran alue sisältyy Metsähallituksen Oulanka–Ruka–Kitka–Riisi virkistyskäytön ja matkailun painopistealueeseen, joissa virkistyskäytön ja matkailun edellytyksiä kehitetään.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

Kuva 2. Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipera–Löyhkosen–Antinvaara-alueen päämaankäyttöluokat sekä yksityiset luonnonsuojelualueet.

Suunnittelualueen rungon muodostavat Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualue ja Pyhävaaran vanhojen metsien suojeleuhjelmakohde sekä Särkiperan–Löyhkosen–Antinvaaran soidensuojeleuhjelmakohde. Suunnittelualueeseen kuuluu kaksi Natura 2000 -aluetta.

Suunnittelualueeseen sisältyy noin 60 ha yksityismaita, jotka kuuluvat pääosin luonnonsuojelullailla toteutettavaan Natura-rajaukseen. Myös valtionmaillolevalla suojeleualueella ja suojeleuhjelmakohteilla Natura toteutetaan luonnonsuojelullailla.

Suunnittelualueelle sijoittuvissa yhteisissä vesialueissa Naturan toteutuskeinona on vesilaki.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Kartta-keskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

2 Perustamistarkoitus

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	
Selite	Lomakkeella esitetään suunnittelualueeseen kuuluvien suojelualueiden ja -ohjelmakohteiden perustamistarkoitus sekä tiettyjen suunnittelualuetta koskevien kansainvälisten sopimusten tavoitteet. Perustamissääädöksessä tai suojeluohjelmassa määritelty suojelualueen perustamistarkoitus on pohjana suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittelylle. Perustamistarkoitus vaikuttaa osaltaan myös suunnittelualueen vision määrittelyyn sekä kehittämistavoitteiden asettamiseen (ks. pääluke III). Suojeluohjelmakohteilla, joita ei vielä ole perustettu luonnonsuojelualueiksi, suojelun tarkoitus on määritelty ao. suojeluohjelmassa. Suojelualueisiin kohdistuvia tavoitteita sisältyy mm. kosteikkojen suojelua koskevaan Ramsarin sopimukseen.	
Suunnittelualueen tai sen osan nimi	Perustamissäädös, suojeluohjelma tai -sopimus	Alueen suojelutarkoitus
Valtavaara–Pyhävaara	Natura 2000	Luontodirektiivissä mainittujen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen sekä lintudirektiivissä mainittujen lajien suotuisan suojelutason turvaaminen.
Valtavaara–Pyhävaara	Laki Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueesta 17.1.1991 (133/91)	Luonnonsuojelulain mukaisen suojelun toteuttaminen; luonnonkauniin tai muuten luontonsa puolesta huomattavan paikan säilyttäminen sellaisenaan tai eläin- tai kasvilajin rauhoittaminen.
Pyhävaara	Vanhojen metsien suojeluohjelma	Vanhojen metsien sekä niille ominaisten kasvi- ja eläinlajien säilyttäminen.
Saaruan suot (Vuosseli-järven soidensuojelukohte, Rukan suot sso)	Soidensuojeluohjelma	Säilyttää riittävästi suokokonaisuuksia luonnontilaisina kaikkien suoyhdistymätyyppien alueilla. Suojelun perusteita ovat mm. alueella esiintyvien eri suotyyppien ja suolintujen edustavuus, määrä ja jakauma, uhanalaiset eliölajit sekä sen maisemallinen merkitys.
Särkipäjä–Löyhkönen–Antinvaara	Natura 2000	Luontodirektiivissä mainittujen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen sekä lintudirektiivissä mainittujen lajien suotuisan suojelutason turvaaminen.
Särkivaaran–Löyhkösen alue	Soidensuojeluohjelma	Säilyttää riittävästi suokokonaisuuksia luonnontilaisina kaikkien suoyhdistymätyyppien alueilla. Suojelun perusteita ovat mm. alueella esiintyvien eri suotyyppien ja suolintujen edustavuus, määrä ja jakauma, uhanalaiset eliölajit sekä sen maisemallinen merkitys. Lisäksi alueella on myös arvokas kalliokohde.
Särkipäjä–Löyhkönen–Antinvaara	YSA	Säilyttää riittävästi suokokonaisuuksia luonnontilaisina kaikkien suoyhdistymätyyppien alueilla. Suojelun perusteita ovat mm. alueella esiintyvien eri suotyyppien ja suolintujen edustavuus, määrä ja jakauma, uhanalaiset eliölajit sekä sen maisemallinen merkitys. Lisäksi alueella on myös arvokkaita rinnelettoja ja -lehtoja. Särkipäjän–Löyhkösen–Antinvaaran alueella on useita YSA-kohteita. Tarkempi yhteenveto kohteista löytyy liitteestä 1.
Antinvaaran lehto	Lehtojensuojeluohjelma	Säilyttää rehevää lehtoluontoa ja siihen liittyviä muita luontotyyppisiä sekä niille ominaisia kasvi- ja eläinlajeja. Suojelun perusteita ovat mm. rehevät lehto- ja lehtopainanteet sekä uhanalainen kasvilajisto.

Yhteenveto

Pääosa Valtavaaran–Pyhävaaran alueesta, 81 %, kuuluu asetuksella 134/1991 perustettuun Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueeseen (pinta-ala 837 ha). Se sijaitsee kokonaisuudessaan valtionmaalla. Lisäksi alueella on kaikkiaan 186 ha suojeluun varattuja valtionmaita, jotka sijoittuvat kolmeen eri palstaan. Naturen toteutuskeinona alueella on luonnonsuojelulaki, ja suojeluun varatut valtionmaat tullaan joko liittämään olemassa olevaan luonnonsuojelualueeseen tai perustamaan omaksi suojelualueekseen. Myös luonnonsuojelualueen liittämistä Oulangan kansallispuistoon voidaan harkita. Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräykset eivät alustavan tarkastelun perusteella ole merkittävässä ristiriidassa suojeluun varattujen alueiden käytön kanssa, mikä puoltaa liittämistä. Yksityisiä luonnonsuojelualueita Valtavaara–Pyhävaaralla ei ole.

Särkipерän–Löyhkösen–Antinvaaran alueeseen kuuluvat valtionmaat ovat kokonaisuudessaan suojeluun varattua, mutta vielä perustamatonta aluetta. Pääosa alueesta kuuluu soidensuojeluohjelmaan, mutta siellä sijaitsee myös pienialainen lehtojensuojeluohjelmakohde. Natura-alue on 799 ha:n laajuinen, ja siihen sisältyy n. 60 ha yksityisiä suojelualueita (YSA) sekä yhteisiä vesialueita (Petäjävaaran kalastuskunta ja Rukajärven osakaskunta). Kun Naturaan kuulumattomat valtionmaat otetaan huomioon, on koko suunnittelualueen tämä osa n. 840 ha:n laajuinen. Naturen toteutuskeinoina alueella ovat luonnonsuojelulaki ja vesilaki. Vielä perustamattomista valtionmaista perustetaan oma suojelualueensa.

3 Osallistaminen

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	
Selite	Kansalaisten ja sidosryhmien kuuleminen suunnittelussa on Metsähallituksen sekä ympäristöhallinnon toimintatapa. Osallistamisen tavoitteena on saada luonnonsuojeluun liittyville tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä, vähentää ristiriitoja Metsähallituksen ja eturyhmien välillä sekä eri eturyhmien kesken, saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa ja näkemyksiä pohjaksi ratkaisuille, saada yhteistyötahot sitoutumaan suunnitelman tavoitteisiin ja keskeisiin ratkaisuihin sekä luoda pysyvä yhteistyö alueen eri toimijoiden kesken.	
Kohdennettu osallistaminen	Osallistetut tahot	Nimetty edustaja
	Hallinto ja viranomaistahot	
	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	
Reitistöyöryhmä	Kuusamon kaupunki	
	Ala-Kitkan paliskunta	
	Oivangin paliskunta	
	Suomen Riistakeskus, Oulu	
	Kuusamon riistanhoitoyhdistys	
	Järjestöt ja ryhmät	
Reitistöyöryhmä	Ruka–Kuusamon matkailuyhdistys	
	Kuontilan metsästysseura	
	Suiningin metsästysseura	
	Rukan metsästäjät	
	Rukan Latu	
	Kuusamon lintukerho (Bird Lifen paikallisyhdistys)	
	Kuusamon Luonnonystävät (SLL:n paikallisyhdistys)	
	Cyclos Kuusamo	
	Rotorway	
	Rukan kävelykyläyhdistys	
	Yritykset	
	Rukan rinneyhtiö	
Kahdenvälinen osallistaminen	Chalet Ruka Peak	

Lisätietoja				
<p>Suunnittelun alkuvaiheessa otettiin yhteyttä lähes kaikkiin ”kohdennetussa osallistamisessa” mainittuihin tahoihin ja sovittiin suunnitelman etenemisen päivittämisestä metsa.fi-sivustolla sekä mahdollisuudesta olla tarvittaessa yhteydessä muutoinkin. Asianosaisilla ei ollut tarvetta muodostaa yhteistyöryhmää.</p> <p>Suunnittelun ja osallistamisen myötä helmikuussa perustettiin erillinen reitistötyöryhmä, joka kokoontui ensimmäisen kerran keväällä 2012. Kuusamon kaupungin, Metsähallituksen ja Ruka–Kuusamon matkailuyhdistyksen muodostama ryhmä tekee yhteistyötä Rukan alueen reitistöjen suunnittelussa sekä ylläpidossa.</p> <p>Chalet Ruka Peakin edustajan kanssa on katsottu Juhannuskallion reitin linjausta.</p>				
Yksityisten maanomistajien osallistaminen (Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisalueet)				
Yksityiset maanomistajat (Särkipera–Löyhkönen–Antinvaara-alue). Yksityisille maanomistajille lähetettiin kutsu suunnittelun aloittavaan yleisötilaisuuteen sekä tieto, mistä suunnitelman etenemistä voi seurata.				
Avoimet osallistamistilaisuudet		Paikka	Pvm	Osallistajat (lkm)
Valtavaaran suunnittelu alkaa -yleisötilaisuus		Rukan kokouskeskus	29.11.2011	16 + 5
Valtavaaran suunnitelma valmistumassa -yleisötilaisuus		Rukan kokouskeskus	05.06.2012	5 + 6
Osallistajat yhteensä				32
Pydydyt lausunnot (kpl)	15	Saadut lausunnot (kpl)	2	Lausuntoyhteenveto on suunnitelman liitteessä 7.
Lisätietoja				
Osallistamisen vaikutus suunnitelmaan				
<p>Suunnittelun aikana järjestettiin useita osallistamismahdollisuuksia, kuten yleisötilaisuuksia. Suunnittelun etenemisestä kerrottiin luontoon.fi:ssä, metsa.fi:ssä sekä laajalla jakelulla sähköpostitse. Yleisötilaisuuksien aikoihin lähetettiin myös tiedote, joka sai näkyvyyttä paikallislehdissä.</p> <p>Osallistamistilaisuuksissa ja muissa tapaamisissa tuli ilmi maankäyttötapoja, joita ei oltu aiemmin huomioitu, sekä esimerkiksi alueen kulttuuriperintöä ja historiaa. Nämä huomioitiin suunnitelmaa tehtäessä niin, että kaikki esitetyt asiat ja toiveet on käyty läpi sekä kommentoitu suunnitelmassa.</p>				

4 Vesistöt ja merialueet

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu	Kartta	☒	Kuva 3: Vesistöt, valuma-alueet ja pohjavesialueet			
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen vedenlaatua makean veden ja merialueiden osalta. Laatuluokka kuvaa pintavesien ekologista tilaa. Lomakkeeseen liittyy kartta, joka kuvaa alueen vesistöjä ja vesistöaluejakoa.						
Yleiskuvaus	Suunnittelualue on pääosin vaarallisempaa ja suota, jossa ei ole laajoja vesialueita. Vesistöt ovat enimmäkseen pieniä järviä, lampia ja pikkupuroja. Erityisesti Särkipäran alueella on runsaasti latvapuroja. Suurin osa tutkituista järvistä on vedenlaatuominaisuuksiltaan runsasravinteisia ja runsaskalkkisia ³ .						
Järvet, virtavedet ja pohjavesialueet							
Järvet	Suojeluperuste (rekisterissä)	Vesipuidedirektiivitunnus	Pintavesityyppi	Pinta-ala ha	Laatuluokka		
Vuoselijärvi		73.042.1.044	Runsasravinteiset ja runsaskalkkiset järvet	88			
Porontima		73.049.1.011	Pienet ja keskikokoiset vähähumuksiset järvet	306	Ei arvioitu		
Pyhäjärvi		73.053.1.001	Runsasravinteiset ja runsaskalkkiset järvet	215	Ei arvioitu		
Rukajärvi	Natura 2000 -luontotyyppit, mm. huurreammallähdeiköt ja lähdepurot	73.053.1.002	Runsasravinteiset ja runsaskalkkiset järvet	320	Ei arvioitu		
Särkilampi		73.053.1.010	Runsasravinteiset ja runsaskalkkiset järvet	23	Ei arvioitu		
Antinperä		73.053.1.012	Ei tutkittu	16	Ei arvioitu		
Virtavedet							
Pohjavesialueet							
Särkipära			III Muu pohjavesialue	33			
Lisätietoja							
Lomakkeelle on merkitty vain suunnittelualueen suurimmat ja merkittävimmät vesistöt. Kookkaimmat järvet Porontima, Pyhäjärvi ja Rukajärvi sisältyvät alueeseen vain pieneltä osin; Vuoselijärvi rajautuu suunnittelualueeseen kuuluvaan Saaruansuohon. Suunnittelualueella ei ole lintuvesiensuojelualueita. Alueen ulkopuolella Rukatunturin länsirinteellä on tärkeä pohjavesialue (1 lk, vedenhankinnan kannalta tärkeä alue). Valtavaaranlampi on Koillismaan korkeimmalla sijaitseva vesialue ⁴ .							
Merialueet							
Nimi	Helcom-luokka ²	BSPA-luokka ³	Suojeluperuste (rekisterissä)	Vesipuidedirektiivitunnus	Vertailuvesistön tunnus	Lintuvesipisteet (ESA)	Laatuluokka

² Helcom-luokka = Itämeren vesialueiden laatuluokitus, jonka kriteeristö on kehitteillä ja täsmentyy vuoden 2010 aikana

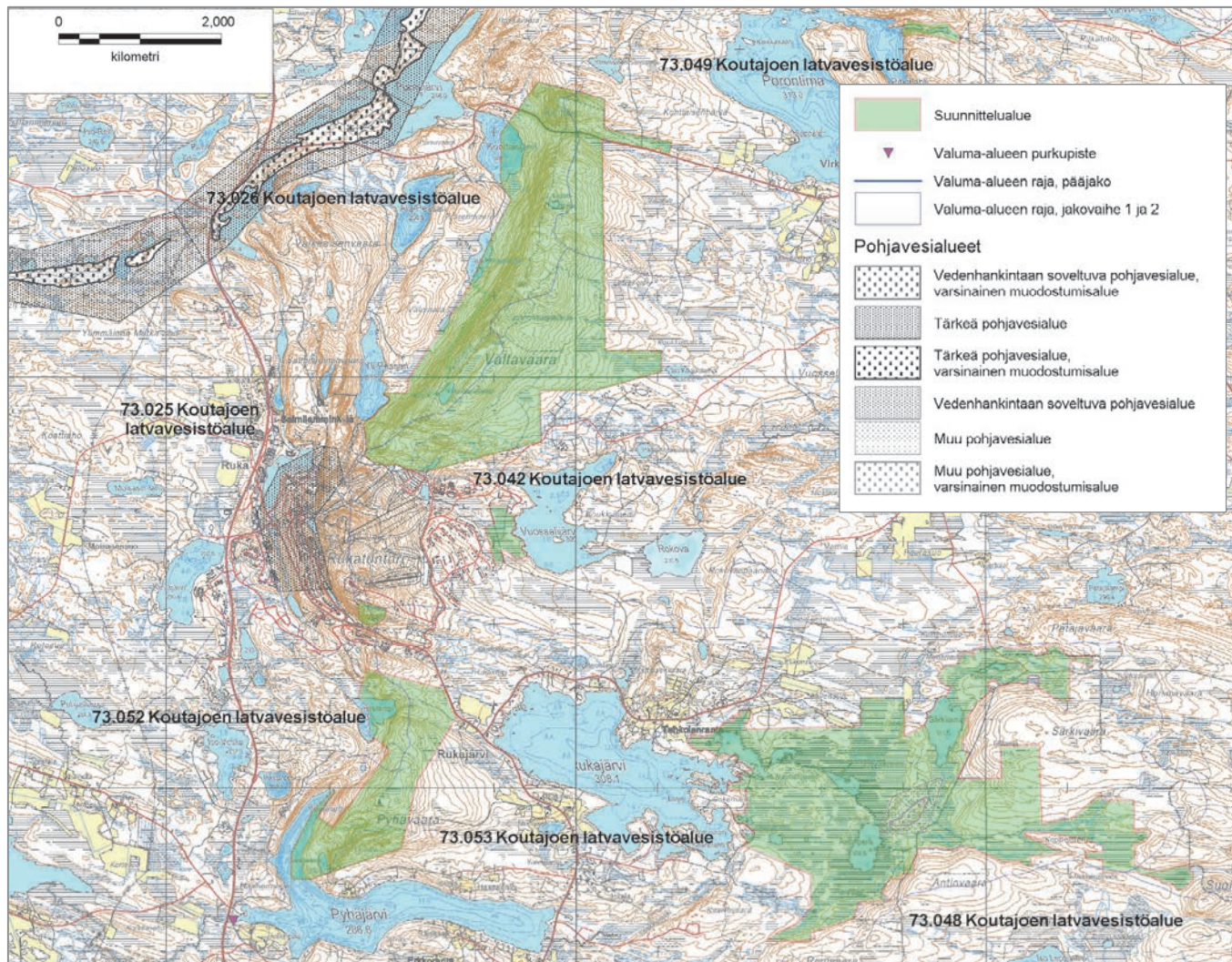
³ BSPA = Baltic Sea Protection Area (Helcomin ylläpitämä Itämeren suojelualueiden tietokanta); kehitteillä olevan kriteeristön mukainen luokitus

Lisätietoja

Yhteenveto

Suunnittelualue kuuluu Koutajoen latvaosien päävesistöalueeseen (vesistöalue numero 73). Valtavaaran–Pyhävaaran vaarajakson poikki menee vedenjakaja, joka jakaa alueet toisessa jakovaiheessa kolmeen vesistöalueeseen: Kitkajärven alueeseen (73.02), Kuusinkijoen valuma-alueeseen (73.04) ja Naatikkajoen vesistöalueeseen (73.05). Alueen vedet laskevat Oulankajoen, Kitkajoen ja Kuusinkijoen kautta itärajan taakse Paanajärveen ja edelleen Pääjärveen. Koutajoen vesistöalue on mukana kansainvälisessä **Project Aqua** -ohjelmassa, johon kuuluvat vesialueet on luokiteltu tieteellisesti arvokkaiksi ja merkittäviksi tutkimuskohteiksi.

Suunnittelualueen vesistöt ovat pieniä, eikä pintavesien ekologista tai kemiallista tilaa ole luokiteltu. Lähiympäristön vesistöjen ekologinen ja kemiallinen tila on erinomainen tai hyvä⁵. Särkipерällä on yksi **muu pohjavesialue**. Särkipерä–Löyhkönen–Antinvaara on yksi niistä erityisistä Natura 2000 -alueista, joilla on pintavesiin liittyviä merkittäviä suojeluarvoja.

Kuva 3. Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipерän–Löyhkösен–Antinvaaran alueen vesistöt, valuma-alueet sekä pohjavesialueet.

Suunnittelualue kuuluu Koutajoen päävesistöalueeseen (73). Valtavaaran–Pyhävaaran vaarakson poikki menee vedenjakaja, joka jakaa alueet toisessa jakovaiheessa kolmeen vesistöalueeseen: Kitkajärven alueeseen (73.02), Kuusinkijoen valuma-alueeseen (73.04) ja Naatikkajoen vesistöalueeseen (73.05). Alueen vedet laskevat Oulankajoen, Kitkajoen ja Kuusinkijoen kautta itärajan taakse Paanajärven ja edelleen Pääjärven. Koutajoen vesistöalue on mukana kansainvälisessä **Project Aqua** -ohjelmassa, johon kuuluvat vesi-alueet on luokiteltu tieteellisesti arvokkaiksi ja merkittäviksi tutkimuskohteiksi.

Suunnittelualueen vesistöt ovat pieniä, eikä pintavesien ekologista tai kemiallista tilaa ole luokiteltu. Särkipерä–Löyhkösен–Antinvaara on yksi niistä erityisistä Natura 2000 -alueista, joilla on pintavesiin liittyviä merkittäviä suojeluarvoja. Lisäksi siellä sijaitsee yksi **muu pohjavesialue**.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Kartta-keskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

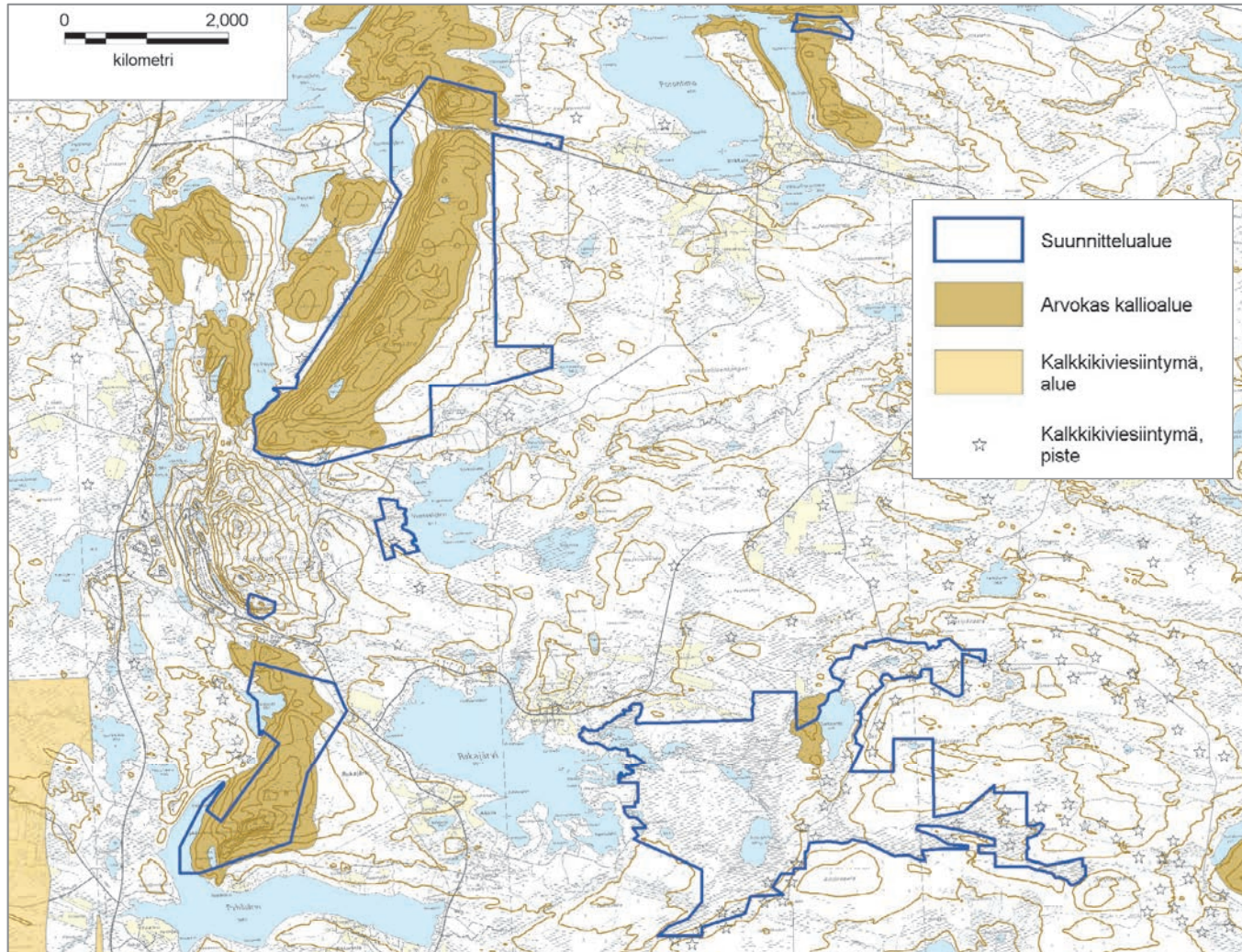

5 Geologia

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu	Kartta	☒	Kuva 4: Suunnittelualan pinnanmuodot ja geologia
Selite	Lomakkeella esitetään suunnittelualan keskeiset geologiset piirteet: kallioperään, maaperään ja geomorfologiaan liittyvät tiedot.			
Kallioperä	<p>Rukan vaarajono kuuluu Kuusamon laajaan liuskealueeseen, joka on syntynyt vanhemman gneissikompleksin päälle kerrostuneista hiekoista, hiesuista, kalkkilietteestä ja erilaisista tulivuoritoiminnan tuotteista – kuten laavoista ja tuhista. Nämä kerrostumat rutistuivat maankuoren liikunnoissa mutkikkaiksi poimurakenteiksi svekogarjalaisen vuoriston muodostuessa. Vuosimiljoonien kulutus on paljastanut muinaisen vuoriston juurten kerrostumat. Nykyisten korkeimpien vaara-alueiden pääkivilaji on kulutusta kestävä kvartsiitti, joka syntyi alun perin rantahiekkoina laaja-alaisen tulivuoritoiminnan kerrostamien laavojen päälle. Vaihtelevan paksuisten rantahiekkojen päälle kerrostui edelleen dolomiittikalkkiliettä ja mätäliejusedimenttejä, jotka kivettyivät dolomiittikiviksi ja mustaliuskeiksi. Näiden päälle kerrostuneista tulivuorituhkakerrostumista, tuffiiteista, muodostuivat amfiboliliuskeet. Rantahiekoista kiteytyneiden kvartsiittien päälle kerrostuneet ja kivettyneet pehmeät sekä helposti rapautuvat ainekset toimivat helppoliukoisina kasviravinteina. Kvartsiittimuodostumassa esiintyy paikoin vuorikristallia ja ametistikvartsia⁶.</p> <p>Sekä Pyhävaaran, Valtavaaran, Rukatunturin että Konttaisen kalliialueet kuuluvat Rukatunturin kvartsiittimuodostumaan, joka on suurimmaksi osaksi melko homogeenista, hienorakeista ja kerroksellista ortokvartsiittia. Länsi- ja itärinteillä se muuttuu serisiitti- ja arkoosikvartsiitiksi. Tätä on paljastuneena mm. Vaaranlammen rantakallioissa⁷. Nuorinta kallioperää edustaa Valtavaaran pohjoisosan itärinteellä, Konttaisen itä- ja pohjoisrinteellä sekä Porontiman koillisosassa Vattuvaaran rinteillä paljastuneena esiintyvä keskirakeinen albiittidiabaasi, joka leikkaa leveänä kerrosmyötäisenä juonena alueen ortokvartsiitteja⁸. Särkipäin–Löyhkösen–Antinvaaran alueella olevan Särkikallion kallioperä on emäksistä tyyny-laavaa, joka kuuluu osana Kuusamon liuskealueen vihreäkivimuodostumaan⁷. Pääosa Särkipäin alueesta on arkoosikvartsiittia, jossa on kapeampia ortokvartsiitti-, tyyny-laava- ja tuffiittijuonia⁹. Siellä esiintyy myös dolomiittikalkkijuonia.</p>			
Maaperä	<p>Rukan alueella maaperä on korkeimmilta osiltaan ja länsirinteiltään osittain paljastunutta, mutta loivilta itärinteiltään ohuen moreenin peittämää maastoa⁷. Särkipäin–Löyhkösen maaperä on valtaosin turvetta, joka on syntyhistorialtaan hyvin vanhaa, sillä Kuusamon ylänköalue on vapautunut jääkauden jälkeisestä jääpeitteestä ennen alavampia maita. Varhain alkaneen soistumisen seurauksena syvällä turvekerrostumissa esiintyy monin paikoin piilopuroja.</p>			
Geomorfologia	<p>Rukan kalliosydämiset vaarat kohoavat kaukomaisemassa ympäristöään selvästi korkeampana vaarajaksona. Rukan vaarajono suuntautuu lounaasta koilliseen, jääkauden aikaista jään liikesuuntaa vastaan, joten itärinteet ovat läntisiä huomattavasti loivempia ja irtainten maalajien täyttämiä. Vastaavasti länsirinteet ovat usein jyrkkiä ja sileitä pystykallioita. Vaarajonoon kuuluvat suunnittelualueella Pyhävaara, Rukatunturin eteläosan Juhannuskallio, Valtavaara ja Konttainen. Valtavaara on Kuusamon korkein vaara, jonka huippu kohoaa 492 m mpy⁴. Rukan alueen syvät järvet ja lammet – kuten Yli-Pessari, Ali-Pessari, Iso Pihlajalampi ja Konttainenlampi – ovat syntyneet kallioperän pehmeiden, ravinteisten kiviainesten rapautumisen tuloksena. Vuorenpoimutuksen yhteydessä tapahtunut kvartsiittimuodostuman puhtaitten kvartsiittien rakoilu eli breksoituminen on aiheuttanut kallioperään vaihtelevankokoisia rakoja ja onkaloita. Tällainen on Juhannuskallion etelärinteen luola, Pirunkirkko, jonka seinämissä on alun perin ollut runsaasti liuoksista kiteytyneitä kvartsiikiteitä, vuorikristallia⁶. Kvartsiittikallioperässä esiintyvä laajempi poimurakenne sekä siirrokset vaikuttavat Porontiman kanjonin ja Vattuvaaran selänteen pinnanmuotoihin. Kanjonin massiiviset, noin 30 m korkeat kalliojyrkänteet erottuvat kauas Porontimajärvellä⁷.</p>			
Lisätietoja	<p>Suunnittelualan koko läntinen osa-alue luokituu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta merkittäviin Pohjois-Pohjanmaan kalliialueisiin. Osa-alueet Pyhävaara, Konttainen–Mossorinvaara, Valtavaara–Valkeisenvaara ja Vattuvaara–Porontiman kanjoni on kaikki arvioitu erittäin arvokkaiksi kalliialueiksi (arvoluokka 2). Särkipäin–Löyhkösen–Antinvaaran alueella oleva Särkikallio kuuluu luokkaan arvokkaat kalliialueet (arvoluokka 4)⁷.</p>			

Yhteenveto

Rukan vaarajono kuuluu Kuusamon liuskealueeseen ja muodostuu pääosin karusta, ympäristöään kovemmasta kvartsiitista. Rukaa ympäröivät laajat, tulivuoriperäiset, emäksiset vihreäkivivyöhykkeet. Koko alueella esiintyy paikoin kalkkipitoista ainesta. Karun kvartsiittialueen ja ravinteikkaan dolomiittialueen välinen raja näkyy paikoin hyvin jyrkkänä alueen kasvillisuudessa. Maaperä koostuu moreenista ja turpeesta.

Kuva 4. Suunnittelualueen pinnanmuodot ja geologia.

Alueen huomattavin geologinen muodostuma on Rukan vaarajono, jonka kallioalueet kuuluvat Kuusamon laajaan liuskealueeseen ja Rukatunturin kvartsiittimuodostumaan. Valtavaara on Kuusamon korkein vaara, jonka huippu kohoaa 492 m mpy. Suunnittelualueella vaarajonoon kuuluvat Pyhävaara, Rukatunturin eteläosan Juhannuskallio, Valtavaara ja Konttainen. Porontimajoen kanjonissa näkyvät kvartsiittikallioperän poimurakenne ja siirrokset.

Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran alueella esiintyy kalkkikiveä. Särkikallion kallioperä on emäksistä tyynylaavaa, joka kuuluu osana Kuusamon liuskealueen vihreäkivimuodostumaan.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

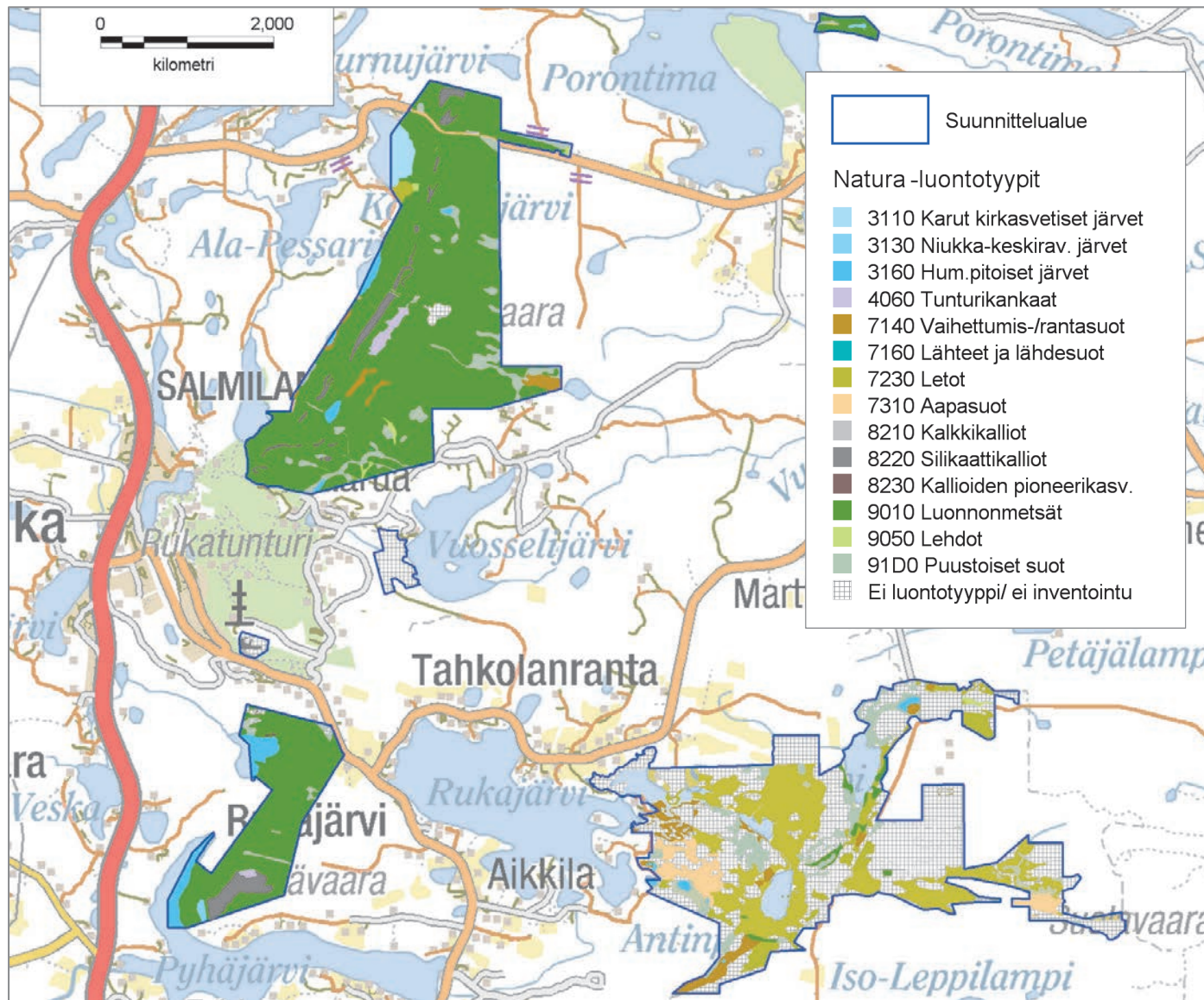
6A Natura 2000 -luontotyypit

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu	Kartta	☒ ☒	Kuva 5: Natura 2000 -luontotyypit Kuva 6: Natura 2000 -luontotyyppien edustavuus							
Selite	Lomakkeella kuvataan koko suunnittelualueen Natura 2000 -luontotyypit, niiden pinta-alat ja edustavuudet. Edustavuus -käsitteellä tarkoitetaan tässä yhteenvedoa Natura-tietolomakkeiden edustavuus- ja luonnontilaisuustiedoista. Edustavuus ilmentää, miten ”tyypillisenä” luontotyyppi alueella on, ja siihen vaikuttavat mm. luontotyyppin rakenne, toiminta sekä ennallistamismahdollisuudet. Lomakkeella tarkastellaan myös suunnittelualueen asemaa suojelualueverkostossa ja kytkeytyneisyyttä verkoston muihin kohteisiin.										
Luontotyypit				Luontotyyppien edustavuus luokittain (ha), luontotyypit I ja II ⁴							
Koodi	Luontotyyppi	Pinta-ala, luontotyyppi I (ha)	Pinta-ala, luontotyyppi II (ha)	Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä	
				LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II
3110	Karut kirkasvetiset järvet	14,9				14,9					
3130	Niukka-keskiravinteiset järvet	2,8				2,8					
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	37,4		3,5		31,7		2,1			
3260	Pikkujoet ja purot	0									
4060	Tunturikankaat	8,7				8,7					
7140	Vaiheittomus- ja rantasuot	42,8		4,1		38,6					
7160	Lähteet ja lähdesuot	0,3	0,01	0,2	0,001	0,1	0,001	0,01	0,001		
7220	Huurresammallähteet*	0									
7230	Letot	51,7	184,3	4,6		44,7	179,6	2,4	4,7		
7310	Aapasuot*	234,1				229,4		4,7			
8210	Kalkkikalliot	1,0		1,1							
8220	Silikaattikalliot	21,8		21,8							
8230	Kallioiden pioneerikasvillisuus	0,4		0,4							
9010	Luonnonmetsät*	852,3		172,7		594,0		85,6			
9050	Lehdot	5,3		1,6		1,9		1,8			
91D0	Puustoiset suot*	108,5	13,9	24,2		74,1	13,9	10,3			
Luontotyyppien pinta-ala yhteensä (ha)		1 382,0	198,1								

⁴ luontotyyppi II esiintyy päällekkäisenä luontotyyppin I kanssa

* = ensisijaisen tärkeänä pidetty Natura 2000 -luontotyyppi

Luontotyyppien osuus suunnittelualueesta (%)		75,7 %	10,8 %						
		Pinta-ala (ha)	Lisätietoja						
	Muu kuin Natura-luontotyyppi	294,5 = 16,1 %	Luontotyyppi-inventointi perustuu maastokartoituksiin (50 %) ja ilmakuvatulkintaan (46 %); aineistolähde on Metsähallituksen SutiGis-paikkatietokanta. Kaikki luontotyyppi II -ryhmään kuuluvat luontotyypit ovat ensisijaisesti aapasoitia. Kiireellisimmät luontotyyppi-inventointien täydennystarpeet kohdistuvat Rukan matkailukeskuksen läheisyydessä esiintyviin lehtoihin. Myös Särkipäran-Löyhkosen-Antinvaaran alueella lienee kartoittamattomia lehtokuvioita, mutta niihin ei kohdistu käyttöpaineita. Huurresammallähteistä on puutteelliset tiedot, eikä olemassa olevia tietoja ole toistaiseksi viety paikkatietojärjestelmään. Pikkujokia ja puroja ei ole myöskään digitoitu järjestelmään. Kokonaan inventoimattomiin kohteisiin kuuluvat Särkipäran-Löyhkosen-Antinvaaran YSA-alueet ja muut yksityismaat sekä Valta-vaaran-Pyhävaaran Saaruansuo. Suunnittelualueella ei ole tehty luontotyyppiin kohdistuvia hoito- tai ennallistamistoimia. Valtaosa inventoimattomista alueista on Särkipäran-Löyhkosen-Antinvaaran alueella; arvio näiden sisältämistä Natura-luontotyypeistä on liitteessä 3. Tässä lomakkeessa on huomioitu vain Naturaan kuuluvat alueet. Muita suunnittelualueen osia ei ole inventoitu.						
	Ei inventoitu	149,6 = 8,2 %							
Kaikki kuviot yhteensä		1 826							
Verkostotarkastelu									
<p>Suunnittelualue on paikallisesti tai alueellisesti merkittävä boreaalisten luonnonmetsien, aapasoiden, lettojen, pikkujokien ja purojen sekä huurresammallähteiden suojele-kohteena. Alueella on valtakunnallista merkitystä Suomen eteläisimpien tunturikankaiden suojelussa (Posion Riisitunturin, Kuusamon livaaran ja Pudasjärven Syötteen ohella). Suunnittelualueella esiintyy lisäksi valtakunnallisesti ainutlaatuisia kalliokasvillisuusyhdyksuntia ja boreaalisia lehtoja. Kallioiden pioneerikasvillisuutta ja lehtokasvillisuutta leimaavat lämpöilmaston mantereisuudesta sekä kosteusolosuhteiden mereisyydestä johtuvat pohjoisen ja eteläisen lajiston poikkeukselliset yhdistelmät.</p>									
Yhteenveto									
<p>Suunnittelualue on paikallisesti tai alueellisesti merkittävä boreaalisten luonnonmetsien, aapasoiden, lettojen, pikkujokien ja purojen sekä huurresammallähteiden suojele-kohteena. Alueella on valtakunnallista merkitystä Suomen eteläisimpien tunturikankaiden suojelussa (Posion Riisitunturin, Kuusamon livaaran ja Pudasjärven Syötteen ohella). Suunnittelualueella esiintyy lisäksi valtakunnallisesti ainutlaatuisia kalliokasvillisuusyhdyksuntia ja boreaalisia lehtoja. Kallioiden pioneerikasvillisuutta ja lehtokasvillisuutta leimaavat lämpöilmaston mantereisuudesta sekä kosteusolosuhteiden mereisyydestä johtuvat pohjoisen ja eteläisen lajiston poikkeukselliset yhdistelmät. Tärkeimmät tietotarpeet ja tietojen täydennystarpeet liittyvät lehtoalueiden täydennyskartoitukseen, huurresammallähteiden ja pikkujokien tietojen digitointiin sekä YSA-alueiden kartoitukseen. Natura-aluekohtaiset luontotyyppitiedot ovat liitteessä 3.</p>									

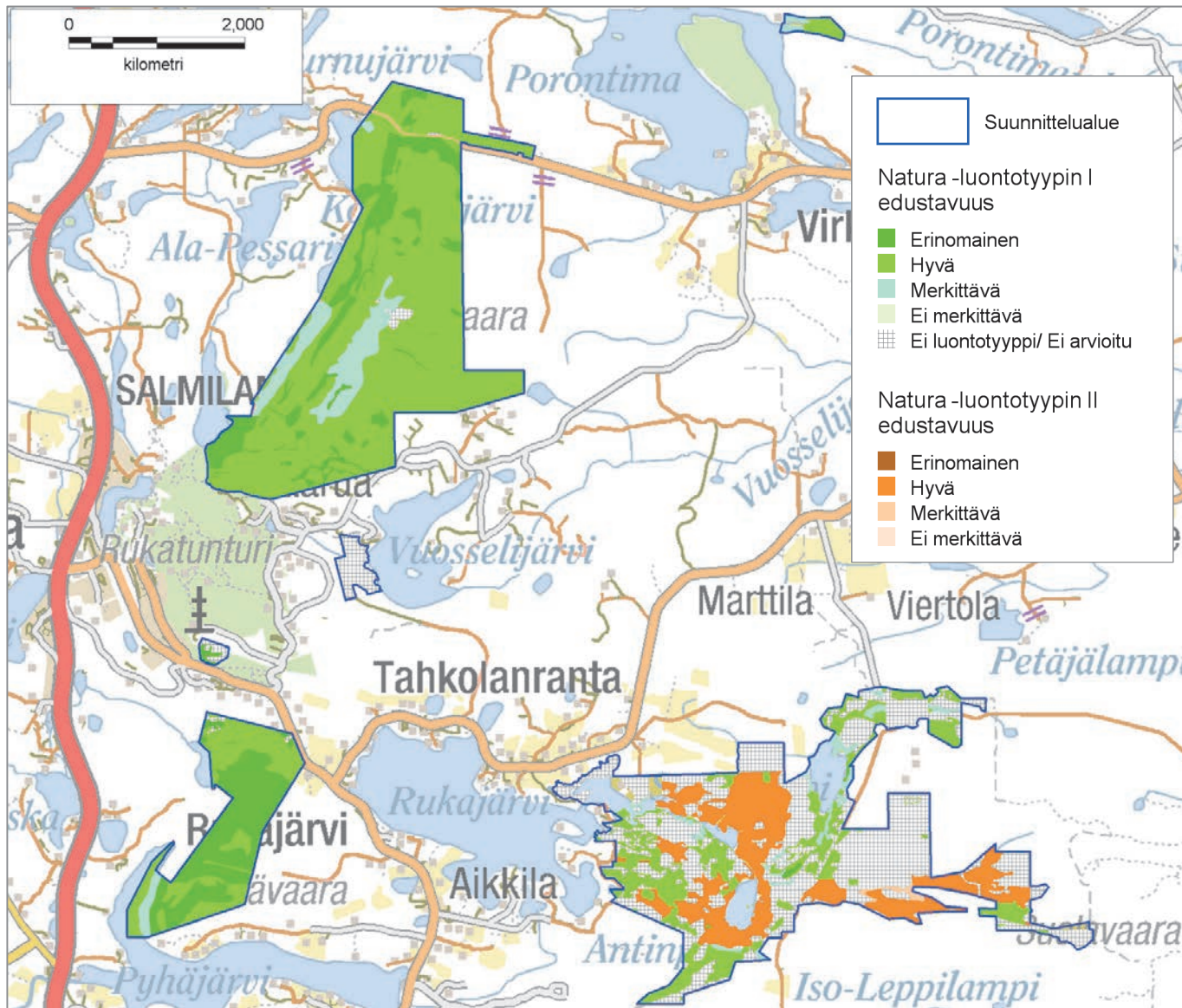

Kuva 5. Natura 2000 -luontotyyppit.

Suunnittelualue on paikallisesti tai alueellisesti merkittävä boreaalisten luonnonmetsien, aapasoiden, lettojen, pikkujokien ja purojen sekä huurreammallähteiden suojelukohtena. Alueella on valtakunnallista merkitystä Suomen eteläisimpien tunturikankaiden suojelussa. Lisäksi esiintyy valtakunnallisesti ainutlaatuisia kallio-kasvillisuusyhdyksuntia ja boreaalisia lehtoja.

Valtaosa inventoimattomista kohteista sijaitsee Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran alueella. Siellä sijaitsevat myös suunnittelu-alueen Naturaan kuulumattomat osat, joissa Natura-luontotyyppi-inventointeja ei ole tehty.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Kartta-keskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

Kuva 6. Natura 2000 -luontotyyppien edustavuus.

Suurin osa inventoiduista luontotyypeistä on arvioitu edustavuudeltaan hyviksi tai erinomaisiksi.

Luontotyyppien edustavuus kuvaa, miten "tyypillisenä" luontotyyppi alueella esiintyy.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

6B1 Kansalliset uhanalaiset luontotyypit (LUTU): Valtavaara–Pyhävaara

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu				
Selite	Lomakkeelle kirjataan Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin mukaiset luontotyypit, niiden pinta-alat ja prosenttiosuudet. Luokitus perustuu vuosina 2005–2007 toteutettuun tutkimukseen, jonka menetelmät ja tulokset on kuvattu julkaisuissa SY 765 Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi – menetelmä ja luontotyyppien luokittelu sekä SY8/2008 Suomen luontotyyppien uhanalaisuus.				
Koodi	Luontotyyppi	Uhanalaisuusluokka ⁵ Pohjois-Suomessa	Pinta-ala (ha) tai arvio alasta	Osuus alueesta	Kuvaus ja sijainti
3.1.9	Matalat runsashumuksiset järvet	NT			
3.1.13	Runsaskalkkiset järvet	NT			Pyhäjärvi ³
3.5.2.5	Havumetsävyöhykkeen kangasmaiden purot	NT			
3.5.2.6	Havumetsävyöhykkeen turvemaiden purot	NT			
4.1.1.1	Ruohokangaskorvet	NT			
4.1.1.2	Mustikkakangaskorvet	NT			
4.1.1.3	Puolukkakangaskorvet	NT			Varmistamaton tieto
4.1.2.1	Saniaislehtokorvet	NT			
4.1.2.2	Ruoholehtokorvet	NT			
4.1.2.3	Lettolehtokorvet	VU			
4.1.2.4	Lähdelehtokorvet	VU			
4.1.3.1	Saniaiskorvet	NT			
4.1.3.2	Ruoho- ja heinäkorvet	NT			
4.1.3.3	Lähdekorvet	NT			
4.1.3.4	Ruoho-mustikkakorvet	NT			

⁵ RE = hävinnyt = Luontotyyppin kaikki esiintymät ovat hävinneet alueelta.

CR = äärimmäisen uhanalainen = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka hävitä tarkastelualueelta.

EN = erittäin uhanalainen = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa hävitä tarkastelualueelta.

VU = vaarantunut = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä tarkastelualueelta.

NT = silmälläpidettävä = Luontotyyppin esiintymät ovat taantuneet, mutta se ei täytä vaarantuneen kriteereitä tai se on niin harvinainen, että jo satunnaistekijöiden voidaan ajatella uhkaavan sen säilymistä.

LC = Luontotyyppi ei kuulu edellä esitettyihin luokkiin, eikä sen esiintymiin ja niiden keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistu keskipitkällä aikavälillä merkittävää uhkaa hävitä tarkastelualueelta.

DD = puutteellisesti tunnettu = Luontotyyppiä koskevat tiedot eivät riitä kriteerien mukaisen arvion tekemiseen.

Koodi	Luontotyyppi	Uhanalaisuusluokka Pohjois-Suomessa ⁶	Pinta-ala (ha) tai arvio alasta	Osuus alueesta	Kuvaus ja sijainti
4.1.4.1	Mustikkakorvet	NT			
4.1.4.2	Metsäkortekorvet	VU			Varmistamaton tieto
4.1.4.3	Puolukkakorvet	NT			Varmistamaton tieto
4.1.4.4	Muurainkorvet	NT			
4.2.1	Lettokorvet	VU			
4.2.2	Sarakorvet	NT			
4.2.4	Tupasvillakorvet	NT			
4.3.2	Korpirämeet	NT			
4.4.1	Lettorämeet	VU			Varmistamaton tieto
4.4.2	Lettonevarämeet	VU			Varmistamaton tieto
4.4.6	Lyhytkorsirämeet	NT			
4.5.1	Lettonevat	NT			Varmistamaton tieto
4.6.2	Lähdeletot	NT			
4.6.4	Välipintaletot	EN			
5.1.2	Kuivat keskiravinteiset lehdot	VU			
5.1.4	Tuoreet keskiravinteiset lehdot	NT			
5.1.5	Tuoreet runsasravinteiset lehdot	VU			
5.1.7	Kosteet runsasravinteiset lehdot	NT			
5.2.2.1	Keski-ikäiset mäntyvaltaiset lehtomaiset kankaat	VU			
5.2.2.2	Keski-ikäiset kuusivaltaiset lehtomaiset kankaat	EN			
5.2.2.3	Keski-ikäiset lehtipuuvaltaiset lehtomaiset kankaat	VU			Varmistamaton tieto
5.2.2.4	Keski-ikäiset sekapuustoiset lehtomaiset kankaat	VU			

⁶ RE = hävinnyt = Luontotyyppiin kaikki esiintymät ovat hävinneet alueelta.

CR = äärimmäisen uhanalainen = Luontotyyppiin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka hävitä tarkastelualueelta.

EN = erittäin uhanalainen = Luontotyyppiin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa hävitä tarkastelualueelta.

VU = vaarantunut = Luontotyyppiin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä tarkastelualueelta.

NT = silmälläpidettävä = Luontotyyppiin esiintymät ovat taantuneet, mutta se ei täytä vaarantuneen kriteereitä tai se on niin harvinainen, että jo satunnaistekijöiden voidaan ajatella uhkaavan sen säilymistä.

LC = Luontotyyppi ei kuulu edellä esitettyihin luokkiin, eikä sen esiintymiin ja niiden keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistu keskipitkällä aikavälillä merkittävää uhkaa hävitä tarkastelualueelta.

DD = puutteellisesti tunnettu = Luontotyyppiä koskevat tiedot eivät riitä kriteerien mukaisen arvion tekemiseen.

Koodi	Luontotyyppi	Uhanalaisuusluokka Pohjois-Suomessa ⁷	Pinta-ala (ha) tai arvio alasta	Osuus alueesta	Kuvaus ja sijainti
5.2.3.1	Vanhat mäntyvaltaiset lehtomaiset kankaat	DD			
5.2.3.2	Vanhat kuusivaltaiset lehtomaiset kankaat	NT			
5.2.3.3	Vanhat lehtipuuvallaiset lehtomaiset kankaat	CR			Varmistamaton tieto
5.2.3.4	Vanhat sekapuustoiset lehtomaiset kankaat	NT			
5.3.2.2	Keski-ikäiset kuusivaltaiset tuoreet kankaat	VU			
5.3.3.2	Vanhat kuusivaltaiset tuoreet kankaat	VU			
5.3.3.3	Vanhat lehtipuuvallaiset tuoreet kankaat	VU			
5.3.3.4	Vanhat sekapuustoiset tuoreet kankaat	NT			
5.4.2.2	Keski-ikäiset kuusivaltaiset kuivahkot kankaat	EN			
5.4.2.3	Keski-ikäiset lehtipuuvallaiset kuivahkot kankaat	NT			Varmistamaton tieto
5.4.2.4	Keski-ikäiset sekapuustoiset kuivahkot kankaat	VU			
5.4.3.1	Vanhat mäntyvaltaiset kuivahkot kankaat	NT			
5.4.3.2	Vanhat kuusivaltaiset kuivahkot kankaat	EN			
5.4.3.3	Vanhat lehtipuuvallaiset kuivahkot kankaat	CR			Varmistamaton tieto
5.4.3.4	Vanhat sekapuustoiset kuivahkot kankaat	EN			
5.5.2.1	Keski-ikäiset mäntyvaltaiset kuivat kankaat	NT			
5.5.2.2	Keski-ikäiset kuusivaltaiset kuivat kankaat	EN			
5.5.2.3	Keski-ikäiset lehtipuuvallaiset kuivat kankaat	NT			Varmistamaton tieto
5.5.2.4	Keski-ikäiset sekapuustoiset kuivat kankaat	VU			
5.5.3.1	Vanhat mäntyvaltaiset kuivat kankaat	NT			
5.5.3.2	Vanhat kuusivaltaiset kuivat kankaat	EN			
5.5.3.3	Vanhat lehtipuuvallaiset kuivat kankaat	DD			

⁷ RE = hävinnyt = Luontotyyppin kaikki esiintymät ovat hävinneet alueelta.

CR = äärimmäisen uhanalainen = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka hävitä tarkastelualueelta.

EN = erittäin uhanalainen = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa hävitä tarkastelualueelta.

VU = vaarantunut = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä tarkastelualueelta.

NT = silmälläpidettävä = Luontotyyppin esiintymät ovat taantuneet, mutta se ei täytä vaarantuneen kriteereitä tai se on niin harvinainen, että jo satunnaistekijöiden voidaan ajatella uhkaavan sen säilymistä.

LC = Luontotyyppi ei kuulu edellä esitettyihin luokkiin, eikä sen esiintymiin ja niiden keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistu keskipitkällä aikavälillä merkittävää uhkaa hävitä tarkastelualueelta.

DD = puutteellisesti tunnettu = Luontotyyppiä koskevat tiedot eivät riitä kriteerien mukaisen arvion tekemiseen.

Koodi	Luontotyyppi	Uhanalaisuusluokka Pohjois-Suomessa ⁸	Pinta-ala (ha) tai arvio alasta	Osuus alueesta	Kuvaus ja sijainti
5.5.3.4	Vanhat sekapuustoiset kuivat kankaat	EN			
5.5.4.1	Ikivanhat mäntyvaltaiset kuivat kankaat	NT			
5.7.3	Sisämaan tulvametsät	NT			
5.7.4	Kalliometsät	NT			
6.2.7	Varjoiset kalkkikalliojyrkänteet	NT			Varmistamaton tieto
7.6.3	Sisävesien suursararantaniityt	VU			
7.6.4	Sisävesien matalakasvuiset vihvilä-, heinä- ja saraniityt	VU			Varmistamaton tieto
8.3.1.1	Tuulikankaat	VU			
8.3.1.2	Variksenmarjakankaat	NT			
8.3.1.4	Mustikkakankaat	NT			
8.3.1.5	Kurjenkanervakankaat	NT			
Uhanalaiset luontotyypit yhteensä					
Verkostotarkastelu					
Arvio luontotyyppien esiintymisestä alueella perustuu Anne Jäkäläniemen graduaineiston (1987–89) pohjalta tehtyyn arvioon ¹⁰ .					
LUTU-typpejä tarkasteltaessa korostuu Valtavaaran–Pyhävaaran metsäluonto: keski-ikäiset sekä vanhat, eri puulajisuhteita edustavat tuoret, kuivahkot ja kuivat kangas- metsät, jotka peittävät valtaosan pinta-alasta. Eri lehtotyyppien ja ravinteisten suotyyppien osuus alueen pinta-alasta on pieni, mutta monimuotoinen. Tunturiluonto lukeutuu Suomen ehdotettuun kansainväliseen vastuuluontotyyppiin Koillismaan ja Peräpohjolan borealiset tunturikankaat , joiden eteläisimmät edustajat ovat Koillismaan alueella.					

⁸ RE = hävinnyt = Luontotyyppin kaikki esiintymät ovat hävinneet alueelta.

CR = äärimmäisen uhanalainen = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka hävitä tarkastelualueelta.

EN = erittäin uhanalainen = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa hävitä tarkastelualueelta.

VU = vaarantunut = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä tarkastelualueelta.

NT = silmälläpidettävä = Luontotyyppin esiintymät ovat taantuneet, mutta se ei täytä vaarantuneen kriteereitä tai se on niin harvinainen, että jo satunnaistekijöiden voidaan ajatella uhkaavan sen säilymistä.

LC = Luontotyyppi ei kuulu edellä esitettyihin luokkiin, eikä sen esiintymiin ja niiden keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistu keskipitkällä aikavälillä merkittävää uhkaa hävitä tarkastelualueelta.

DD = puutteellisesti tunnettu = Luontotyyppiä koskevat tiedot eivät riitä kriteerien mukaisen arvion tekemiseen.

6B2 Kansalliset uhanalaiset luontotyypit (LUTU): Särkipera–Löyhkönen–Antinvaara

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu				
Selite	Lomakkeelle kirjataan Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin mukaiset luontotyypit, niiden pinta-alat ja prosenttiosuudet. Luokitus perustuu vuosina 2005–2007 toteutettuun tutkimukseen, jonka menetelmät ja tulokset on kuvattu julkaisuissa SY 765 Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden arviointi – menetelmä ja luontotyyppien luokittelu sekä SY8/2008 Suomen luontotyyppien uhanalaisuus.				
Koodi	Luontotyyppi	Uhanalaisuusluokka Pohjois-Suomessa ⁹	Pinta-ala (ha) tai arvio alasta	Osuus alueesta	Kuvaus ja sijainti
3.1.9	Matalat runsashumuksiset järvet	NT			
3.1.13	Runsaskalkkiset järvet	NT			Särkilampi, Rukajärvi ³
3.2.8	Lähdelammet	NT			Liippalammet (YSA204185 Liippalampi)
3.4.1	Lähteiköt	LC			
3.4.2	Huurresammallähteiköt	LC			
3.5.2.3	Havumetsävyöhykkeen turvemaiden latvapurot	LC			
4.1.3.2	Ruoho- ja heinäkorvet	NT			Mesotrofisia korpisoita/korpi-välipintasoita. Varmistamaton tieto
4.2.2	Sarakorvet	NT			Mesotrofisia korpisoita/korpi-välipintasoita. Varmistamaton tieto
4.2.1	Lettokorvet	VU			
4.3	Rämeet				Oligotrofisia ja mesotrofisia räme-välipintasoita
4.4.1	Lettorämeet	VU			
4.5.2	Luhtanevat	LC			
4.5.5	Rimpinevat	LC			
4.5.6	Minerotrofiset lyhytkorsinevat	LC			
4.6.1	Luhtaletot	EN			Antinperänlammen ympäryssuot

⁹ RE = hävinnyt = Luontotyyppin kaikki esiintymät ovat hävinneet alueelta.

CR = äärimmäisen uhanalainen = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka hävitä tarkastelualueelta.

EN = erittäin uhanalainen = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa hävitä tarkastelualueelta.

VU = vaarantunut = Luontotyyppin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä tarkastelualueelta.

NT = silmälläpidettävä = Luontotyyppin esiintymät ovat taantuneet, mutta se ei täytä vaarantuneen kriteereitä tai se on niin harvinainen, että jo satunnaistekijöiden voidaan ajatella uhkaavan sen säilymistä.

LC = Luontotyyppi ei kuulu edellä esitettyihin luokkiin eikä sen esiintymiin ja niiden keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistu keskipitkällä aikavälillä merkittävää uhkaa hävitä tarkastelualueelta.

DD = puutteellisesti tunnettu = Luontotyyppiä koskevat tiedot eivät riitä kriteerien mukaisen arvion tekemiseen.

Koodi	Luontotyyppi	Uhanalaisuus P-Suomessa ¹⁰	Pinta-ala (ha) tai arvio	Osuus alueesta	Kuvaus ja sijainti
4.6.2	Lähdeletot	NT			Alueella YSA204185 Liippalampi
4.6.4	Välipintaletot	EN			Runsastaasti; alueen tyypillisin lettotyyppe
4.6.5	Rimpiletot	NT			
4.7.2.1	Pajuluhdet	LC			
4.7.3	Avoluhdet	LC			
4.8.2.2	Pohjoisborealiset aapasuot	LC			
4.8.2.4	Rinnesuot	LC			
4.8.4	Paikalliset suoyhdistymät	DD			
4.8.6	Kausikosteikot	DD			Arolampi
5.1.5	Tuoreet runsasravinteiset lehdot	VU			
5.2.3.2	Vanhat kuusivaltaiset lehtomaiset kankaat	NT			
5.3.3.2	Vanhat kuusivaltaiset tuoreet kankaat	VU			
5.4.3.2	Vanhat kuusivaltaiset kuivahkot kankaat	EN			
5.7.4	Kalliometsät	NT			
6.1.15	Keskiravinteiset valoisat kalliojyrkänteet	LC			Särkikallio
Uhanalaiset luontotyypit yhteensä					
Verkostotarkastelu					
LUTU-tiedot perustuvat SutiGisin luontotyyppi-inventointitietojen ja aluetuntemuksen pohjalta tehtyyn arvioon. Runsaskalkkisten järvien osalta tieto perustuu Hertta Vesienhoito ja pintavedet -tietojärjestelmään ³ . Särkipäerän alueen merkittävimmät LUTU-tyypit ovat erityyppisiä avosoita – pääosin lettoja, jotka kattavat valtaosan alueen suopinta-alasta. Antinperän lammen ympärillä olevat luhtaletot ovat järvenlaskun seurauksena syntyneitä soita, joita on aiemmin niitetty, mutta jotka on hylätty jo vuosikymmeniä sitten. Tästä syystä ne eivät täytä perinnebiotoopeiksi luokiteltavien suoniittyjen kriteereitä. Alueen metsäluonto on enimmäkseen käsiteltyä, ja metsien osalta luonnontilaisten LUTU-tyyppien osuus on hyvin pieni.					
Yhteenveto					

¹⁰ RE = hävinnyt = Luontotyypin kaikki esiintymät ovat hävinneet alueelta.

CR = äärimmäisen uhanalainen = Luontotyypin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka hävitä tarkastelualueelta.

EN = erittäin uhanalainen = Luontotyypin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa hävitä tarkastelualueelta.

VU = vaarantunut = Luontotyypin esiintymiin tai sen keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä tarkastelualueelta.

NT = silmälläpidettävä = Luontotyypin esiintymät ovat taantuneet, mutta se ei täytä vaarantuneen kriteereitä tai se on niin harvainen, että jo satunnaistekijöiden voidaan ajatella uhkaavan sen säilymistä.

LC = Luontotyyppi ei kuulu edellä esitettyihin luokkiin eikä sen esiintymiin ja niiden keskeisimpiin laadullisiin piirteisiin kohdistu keskipitkällä aikavälillä merkittävää uhkaa hävitä tarkastelualueelta.

DD = puutteellisesti tunnettu = Luontotyyppeä koskevat tiedot eivät riitä kriteerien mukaisen arvion tekemiseen.

7 Lajisto

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu					
Selite	Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueen keskeisistä lajistoarvoista sekä tuoda esiin lajiston piirteitä, jotka on huomioitava alueen hoidon ja käytön suunnittelussa. Sama laji voi sisältyä useampaan luokitukseen: esimerkiksi useat uhanalaiset lajit ovat myös direktiivilajeja. Kaikissa lajiryhmissä yksikkönä on ryhmään kuuluvien, alueella esiintyvien lajien kpl-määrä. Natura-aluekohtaiset tarkemmat tiedot lajeista esitetään liitteessä 4.					
Luokitus	Linnut	Muut selkärangattomat	Selkärangattomat	Putkilokasvit	Itiökasvit	Sienet
Erityisesti suojeltavat lajit	1				4	
Muut uhanalaiset lajit	11		1	10	6	
Silmälläpidettävät lajit	12	1		4	9	13
Alueellisesti uhanalaiset lajit				14	8	
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (luontodirektiivin liite II, lintudirektiivin liite I)	23	1		4	1	
Lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ja joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luontodirektiivin liite IV)				3		
Vierasperäiset tai haitallisesti runsastuneet lajit				1		
Lajistotietoa						
<p>VALTAVAARA-PYHÄVAARA</p> <p>Valtavaaran–Pyhävaaran alueella esiintyy ainutlaatuisia kalliokasvillisuusyhdykskuntia, joiden historia ajoittuu jääkauden jälkeisille ajoille. Silloin vaaraketjun korkeimmat osat olivat saaria, joiden rannoille levisi etelästä lajistoa. Tämä eteläinen lajisto on säilynyt nykypäiviin saakka ja edustaa siten ainutlaatuista lajistoyhdistelmää. Monet lajit sijaitsevat satojen kilometrien päässä normaalista levinneisyysalueestaan. Pohjoisen, eteläisen ja itäisen lajistoaineksen yhdistelmä on havaittavissa kaikkien niiden lajistoryhmien kohdalla, joita alueelta on havainnoitu. Näitä ovat putkilokasvit, sammaleet, jäkälät, sienet ja linnut. Parhaiten tunnettuja ovat putkilokasvit, sammaleet ja linnut. Jäkälästä ja mykorrhizasienistä on jonkin verran havaintotietoja. Varsinkaan lahottajasienilajistoa ei ole systemaattisesti selvitetty, mutta boreaalisen luonnonmetsän laajuuden ja edustavuuden perusteella erityisesti se lienee edustava.</p> <p>Alueen erityistä suojelua vaativat lajit ovat lähes kaikki jäkäliä: Harsuluppoa (<i>Bryoria glabra</i>) tunnetaan Suomesta vain Juhannuskalliolta. Harvinaisen, levinneisyysdeltään läntisen lännehyytelöjäkälän (<i>Collema nigrescens</i>) kasvupaikka Juhannuskalliolla on Suomen pohjoisin ja itäisin. Harvinaisen rotkolupon (<i>Bryoria bicolor</i>) Porontiman kanjonin esiintymispaikka on selvästi erillään mereisen lajin eteläisistä havaintopaikoista. Valtavaaran alue on yksi eteläisimmistä tunturilajiston ja -kasvillisuuden keitaista. Siellä on edustettuna lähes koko eteläisille vaaroille tyypillinen tuntureiden putkilokasvilajisto. Kyseessä eivät ole yksittäiset populaatiot, vaan kustakin lajista on useita populaatioita – joskin osa on paikallisesti eristyneitä. Myös alueen lehdossa esiintyy eteläistä kasvistoainesta pohjoisimmilla kasvupaikoillaan. Kuten putkilokasvilajistossa, myös sammallajistossa tavataan sekä pohjoista että eteläistä lajistoa. Tunturikankailla on pohjoisia tunturikangaslajeja, ja kalliojyrkänteillä esiintyy ekspositiosta riippuen sekä pohjoista lajistoa että ns. etelävuorilajistoa paarteisilla, etelään suuntautuvilla kallioilla. Lisänsä sammallajistoon tuovat paikoin kalkkivaikutus sekä ilmaston mereisyys.</p>						

Erityistä suojelua vaativan, yleislevinneydeltään arktisen ja vuoristoseutujen lajin **karhunlovisammalen** (*Lophozia grandiretis*) tarkkaa kasvupaikkaa Porontiman kanjonissa ei ole paikannettu. Linnuston tunnetuin laji on levinneydeltään siperialainen **sinipyrstö** (*Tarsiger cyanurus*), jonka varmimpia havainnointipaikkoja alue on.

SÄRKIPERÄ–LÖYHKÖNEN–ANTINVAARA

Alue on merkittävä huurre-sammallähteiköissä ja letoilla esiintyvien sammal- ja putkilokasvien kannalta. Se on yksi tärkeimmistä **kalkkilähdesammalen** (*Philonotis calcarea*) ja **lähdehammassammalen** (*Leiocolea bantriensis*) esiintymisalueista Suomessa (osuudet 5–10 % tiedossa olevasta Suomen kannasta). Lajit kasvavat kalkkivaikutteisissa lähteiköissä. Putkilokasvilajiston merkittävimpiä lajeja on **ruosteheinä** (*Schoenus ferrugineus*), jota tavataan kalkkivaikutteisilla letoilla vain kuudella Natura-alueella Suomessa, sekä eräät alueellisesti uhanalaiset pohjoiset lajit. Alue on linnustollisesti merkittävä muutonaikainen levähdyspaikka kahlaajille ja puolisukeltajasorsille sekä merkittävä pesimäpaikka avoimien, rimpisten soiden lintulajistolle – kuten **jänkäkorpalle** (*Lymnocyptes minimus*) ja **jänkäsirriäiselle** (*Limicola falcinellus*).

VIERASLAJIT

Rukajärven läheisyydessä tavataan 2000-luvulla yleistynyttä vieraslajia **vesiruttoa** (*Elodea canadensis*), jota esiintyy Särkiperän–Löyhkösen–Antinvaaran luoteisosassa. Laji näyttää viihtyvän neutraalivetisissä tai emäksisissä vesistöissä, ja se on siten potentiaalinen uhka monille suunnittelualueen vesistöille. Sen sijaan Rukan laskettelurinteiden nurmilajisto tai alueen muu kulttuurivaikutteinen uustulokaslajisto ei näytä levinneen haitallisessa määrin Valtavaaran–Pyhävaaran alueelle.

Natura-aluekohtaiset lajiluettelot ovat liitteessä 4.

8 Kulttuuriperintö

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu	Kartta	☒	Kuva 7: Kulttuuriperintö ja arkeologiset kohteet sekä maisema-alueet
Selite	Kulttuuriperinnön nykytilan kuvaus käsittää suunnittelualueen maisema-arvojen sekä rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden kuvauksen. Kuvauksen tavoitteena on tunnistaa suunnittelualueen keskeiset kulttuuriperintöarvot.			
Maisema				
Nimi		Kpl	Luokitus	
			Maailmanperintökohde	
			Kansallinen kaupunkipuisto	
Virkkulan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ¹¹		1	Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue	
			Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö	
Virkkula–Rukan maisemansuojelualue ¹²		1	Maakunnallisesti merkittävä maisema	
			Luonnonsuojelulain mukainen maisema-alue	
			Muu merkittävä maisema	
Lisätietoja				
<p>Valtavaaran alue kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen maisemaan, joka on poikkeuksellisen hyvin säilyttänyt arvokasta vaaraluontoa. Uhkana alueelle on Rukan alueen ja sen matkailurakenteiden mahdollinen laajentuminen. Kuusamoon on myös suunnitteilla kulta-uraanikaivos, jonka yksi louhinta-alue näkyisi Valtavaaran laelta. Louhinta-alue ei kuitenkaan olisi maisemansuojelualueella. Kuitenkin myös maisema-alueella on kaivosyhtiöiden varauksia.</p>				
Rakennusperintö				
Nimi		Kpl	Luokitus	
			Valtakunnallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä	
			Maakunnallisesti merkittävä rakennus tai rakennusryhmä	
Palovartijan tupa		1	Muu merkittävä rakennus tai rakennusryhmä	
Lisätietoja				
<p>Kulttuuriperintöinventointi¹³ on tehty vuonna 2010 ainoastaan Valtavaaralle. Ainoa inventoitu rakennusperintökohde on Valtavaaran palovartijan tupa, joka nykyään toimii Valtavaaran retkeilijöiden päivätupana. Särkipերան–Löyhkösen–Antinvaaran ja Pyhävaaran alueita ei ole inventoitu. Särkipերան–Löyhkösen–Antinvaaran Natura-alueeseen kuuluvalla yksityisellä suojelualueella tiedetään olevan ainakin yksi suoniittylato, jota ei ole dokumentoitu.</p>				

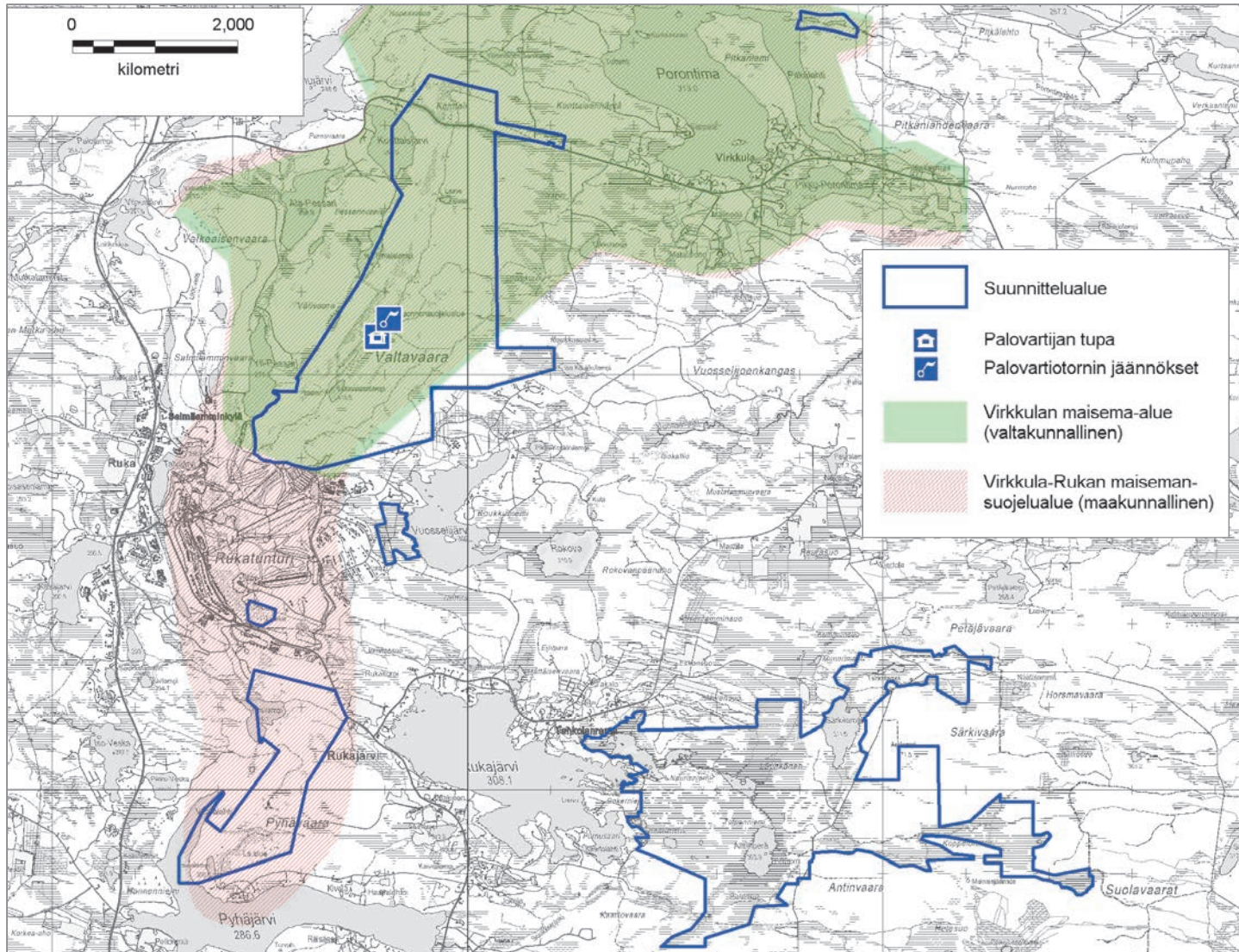
Arkeologiset kohteet											
Luokitus	Asuinpaikat	Hautapaikat	Puolustus- varustukset	Kulttipaikat	Valmistus- ja työpaikat	Taide ja muisto- merkit	Liikenne- kohteet	Veden- alaiset kohteet	Kivi- ja maa- rakenteet	Ei määritelty	Yhteensä kpl
Muinaisjäännösrekisterissä oleva kohde											
Muu arkeologinen kohde					1						1
Lisätietoja											
Ainoa inventoitu kulttuuriperintökohde on palovartiotornin jäännökset. Alueen historiatiedoissa on mainittu Pyhävaaralla sijainnut, mutta sittemmin tuhottu seitakivi ja sen viereinen uhripainanne ¹⁴ . Paikka on tarkistettava viimeistään inventointia täydennettäessä.											
Muu kulttuuriperintö											
<p>Valtavaaran kulttuuriperintökohteiden inventointi tehtiin kesällä 2010. Sieltä inventoitiin ainoastaan yksi kulttuuriperintökohde, palovartiotornin jäännökset. Vaikka Valtavaara sijaitsee tunnettujen esihistoriallisten kohteiden läheisyydessä, vaaran jyrkät rinteet erottavat sen selkeästi alapuolisesta vesistöalueesta. Alueelta ei etsinnöistä huolimatta löydetty näkyviä menneisyyden ihmistoiminnan jättämiä rakenteita. Vielä inventoimaton Pyhävaaran alue on maisemahistorialtaan – ja ilmeisesti myös maankäyttöhistorialtaan – Valtavaaran kaltainen alue. Pyhävaaran historiaan liittyy perimätieto seitakivestä.</p> <p>Vielä inventoimattoman Särkipерä–Löyhkönen–Antinvaara-alueen luoteisosassa on tiedossa vanhan tammen jäänteet. Tammen avulla on säädelty alueen jokien ja järvien korkeutta soisilla tulvaniityillä. Osa paikallisista asukkaista on aikaisemmin toivonut tammen ennallistamista ja käyttöönottoa, mutta ajatus on kaatunut paikallisten vastustukseen. Tammen ennallistaminen ja käyttöönotto saattaisivat aiheuttaa uhanalaisten sekä harvinaisten suotyyppien häviämisen ja lintulajiston muuttumisen kahlaajien kärsiessä vedenpinnan noususta.</p> <p>Valtavaaraan ja sen lähiympäristöön liittyy hyvin paljon kerronnallista aineistoa – kuten nimistöä, erä- ja retkeilyperinnettä sekä historiallisia tapahtumapaikkoja. Tällainen on muun muassa Surmannoron tarina, jossa veljekset lähtivät nälkävuonna Pihlajalammelle kalaan, josta paluumatkalla lumivyöry yllätti vaarajonon ylityskohdalla (Surmannorolla) ja vei mennessään veljekset täysine kalareppuineen¹⁵. Suunnittelualueen vaarajonon pohjoisimman vaaran, Konttaisen, nimi taas viittaa peurapyyntipaikkaan. Oulangan alue on kuulunut 1600-luvun alkupuolelle asti lappalaisten elinpiiriin, ja nimistössä onkin paljon lappalaista perua. Monet lappalaisperäiset nimet ovat syntyneet luonnonolojen ja sijainnin sekä eränkävynnin ja poronhoidon pohjalta. Konttainen-nimeen sisältyy lapin sana <i>kodde</i>, peura. Juhannuskalliota taas on nimensä mukaisesti aikanaan käytetty kesäyön auringon ihailuun ja juhannuksen juhlintaan jopa tanssilavan voimin, ja sen jyrkänteiden alla olevassa Pirunkirkossa on aikanaan pidetty vieraskirjaakin¹⁵. Pirunkirkosta on intoutunut runoilemaan Ilmari Kiantokin¹⁶ aikoinaan: ”Tänne äkäydyn kuin luolakarhu enkä lähde ulos. Tulkootpa ottamaan, kynsille rapsautan ja nautin pyhällä vavistuksella, kuinka yksi toisensa perästä pyörii alas niskat nujerrettuina. Minä taistelen täällä koko pahaan maailmaan vastaan: ulosottomiehiä ja kaksijalkaisia karhuja vastaan.” Maastossa on havaittavissa vielä myös Valtavaaran palovartijan tuvalta lähtevä vanha hälytyslinja.</p>											
Kävijätutkimus											
Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueelle tehtiin kävijätutkimus vuonna 2011 ¹⁷ . Koska alueella ei ole tunnettuja kulttuuriperintöarvoja, ei niihin liittyviä kysymyksiä esitetty.											

Yhteenveto

Suunnittelualueella on tehty kulttuuriperintöinventointi vain Valtavaaralla. Pyhävaaran, Porontimajoen kanjonin ja Särkipärän–Löyhkösen–Antinvaaran alue inventoidaan vuonna 2020; samalla Valtavaaran alueella tehdään saatujen havaintojen ohjaamana täydennysinventointi.

Tämänhetkisen tiedon mukaan alueelta ei tunneta kiinteitä muinaisjäänöksiä. Valtavaaraa ympäröivillä hiekkapohjaisilla vesialueilla on kuitenkin useita esihistoriallisia asuinpaikkoja ja muita kohteita. Alueella saattaa hyvinkin sijaita jonkinlaisia ihmistoiminnan merkkejä. Se on esimerkiksi mahdollista maastoa seitakiville, joista yhdestä löytyy maininta alueesta kertovassa tutkimuskirjallisuudesta (inventoimaton alue). Muista vastaavista kohteista ei kuitenkaan tavattu merkkejä, eikä aiheeseen törmätty esitöiden aikana tai haastatteluissa. On kuitenkin täysin mahdollista, että vaaran rinteiden metsissä sijaitsee tämänkaltaisia kohteita.

Kuva 7. Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipärän–Löyhkösen–Antinvaaran kulttuuriperintö ja arkeologiset kohteet sekä maisema-alueet.

Suunnittelualueesta on inventoitu vain Valtavaaran alue, jossa sijaitsee alueen ainoa rakennusperintökohde, retkeilijöiden päivätupana toimiva palovartijan tupa, sekä arkeologinen kohde, palovartiotornin jäännökset. Lisäksi alue kuuluu sekä valtakunnalliseen että maakunnalliseen maisemansuojelu-alueeseen. Suunnittelualueen täydentävät inventoinnit tehdään vuonna 2020.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Kartta-keskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

9A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö
Selite	Nykyisestä luonnon virkistyskäytöstä kuvataan retkeilyn ja luontomatkailun toimintaympäristöä, suunnittelualan vetovoimaa ja merkitystä virkistyskäyttökohteena sekä nykyistä kysyntää, tarjontaa ja matkailun yhteistyötä. Kysyntätietoja ovat mm. tiedot käyntimääristä ja asiakastyytyväisyydestä. Tarjonnalla tarkoitetaan retkeilyreittien, rakenteiden sekä rakennelmien määrää, kapasiteettia ja kuntoa. Tavoitteena on analysoida palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti.
Toimintaympäristön kuvaus	
<p>Suunnittelualueella sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan merkittävin matkailukeskus Ruka, jonka vetovoima perustuu talveen, rinneaktiviteetteihin ja maastohiihtoon. Ruka–Kuusamon tavoitteena on kehittyä ympärivuotiseksi matkailualueeksi, mutta toistaiseksi Rukaa on kehitetty laskettelukeskuksena, jossa hyvätasoiset ja runsaat palvelut ovat tiiviisti keskittyinä. Rukalla toimii useita monipuolisia ohjelmajärjestäjiä. Matkailukeskuksen runsas majoituskapasiteetti palvelee alueen kävijöitä ympärivuotisesti, mutta osa yrityksistä sulkee ovensa kesäksi.</p> <p>Suunnittelualan virkistyskäyttö on valtaosin omatoimista. Talvisin se on usein matkailijoiden vaihtoehtoisia toimintoja laskettelulle, mutta hiihtämässä käy myös paikallisia asukkaita. Alueelle tärkeitä lintumatkailijoita ja -kuvaajia palvelevat siihen erikoistuneet yritykset. Myös paikallisille lintuharrastajille Valtavaara sekä Särkipäähä–Löyhkönen–Antinvaara ovat tärkeitä käyntikohteita.</p> <p>Särkipäähä–Löyhkönen–Antinvaara on matkailun kannalta marginaalialuetta. Sillä on merkitystä paikallisen lintuharrastuksen lisäksi etenkin lähikyläisten marjastukselle ja metsästykselle.</p>	
Vetovoima ja merkitys	
<p>Suunnittelualan omaa vetovoimaisuutta on vaikea erottaa Rukan kokonaisuudesta. Luonnontilaiset alueet voivat lisätä matkailukeskuksen houkuttelevuutta. Kuitenkin Rukan arviolta noin 500 000 matkailijasta syntyy vain noin 40 000 vuotuista käyntiä. Merkittävä osa Rukan matkailijoista ei siis löydä suojelualueelle; joko se ei kiinnosta kävijää tai hän ei tiedä alueen olemassaolosta ja sen tarjonnasta. Lähialueella on myös monia muita vetovoimaisia luontokohteita – kuten Oulangan kansallispuisto luontokeskuksineen, jotka voivat houkutella Rukan alueen kävijöitä Valtavaaraa enemmän. Toisaalta Rukan palvelut ja suojelualan läheisyys voisivat olla uudelleenlaisille luontomatkailijoille kiintoisa kohde. Samalla matkailupalveluiden ympärivuotisuus ja käyttöaste voisivat parantua. Valtavaaralla on lintuharrastajien parissa valtakunnallista ja jopa kansainvälistä tunnettua: se on erityisesti sinipyrstöä etsivien lintuturistien ehdoton käyntikohde. Särkipäähän–Löyhkösen–Antinvaaran rooli on olla keskuksen syrjäseutua, joka tarjoaa käyntikohteen lintuharrastajille ja -matkailijoille.</p>	

Suunnittelualan kysyntä					
Kävijälaskenta			Kävijätutkimus		
Suunnittelualan käyntimäärä	Vuosi	36 500	Kävijätutkimuksen kohdealueet	Vuosi	Kävijätyytyväisyysindeksi (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)
	2011			2011	
Käyntimäärän kehitys kohteilta			Valtavaaran–Pyhävaaran lsa	2011	4,25
Valtavaaran–Pyhävaaran lsa + Särkipäähä–Löyhkönen–Antinvaara			Kävijätyytyväisyyden jakautuminen osatekijöihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)		

Vuosi	Käyntikerrat	Muutos	Tyytyväisyys palveluihin	4,03	Tyytyväisyys ympäristöön	4,37	Odotusten täytyminen	4,49	Häiriötekijöiden kokeminen	4,55
2010	41 000		Alueen kävijöiden jakautuminen eri tyypeihin:							
2009	82 000		Paikalliset kävijät (%)	1	Päiväkävijät	Osuus kävijöistä (%)		Viipymä (h)		
						89	3,7			
2008	124 658		Kotimaiset matkailijat (%)	93	Yöpyjät	Osuus kävijöistä (%)		Viipymä (vrk)		
						11	1			
2007	154 575		Ulkomaiset matkailijat (%)	6	Kävijävuorokaudet ¹	10 328				

Lisätietoja

Alueen käyntimäärien seuranta on tehostettu viime vuosina, joten ennen vuotta 2010 arvioidut käyntimäärät eivät ole vertailukelpoisia nykyisten lukujen kanssa. Takavuosien arviot käyntimääristä ovat yliarvioita. Valtavaaran ja Pyhävaaran kävijät ovat tyypillisesti matkailijoita. Osa on Karhunkierroksen vaeltajia, mutta pääosin he ovat Rukalla majoittuvia päiväkävijöitä. Särkipäin–Löyhkösen–Antinvaaran alueen käynnit muodostuvat pääosin paikkakuntalaisten lintuharrastuksesta ja marjastuksesta.

Valtavaaran kävijätutkimukseen 2011¹⁷ kerättiin haastatteluaineistoa kuudesta eri kohteesta Valtavaaralta helmi–huhtikuussa sekä kesä–syyskuussa. Otantaan on saatu edustava näyte reittejä ja palveluita käyttävistä kävijöistä. Omatoimisesti polkujen ulkopuolelta alueelle saapuvat (esim. marjastajat, metsästäjät) eivät ole edustettuina otannassa. Kävijätutkimuksen mukaan tyypillinen alueella vierailut seurue muodostui suomalaisesta perhekunnasta, jolle Valtavaara ei ollut matkan ainoa käyntikohde. Kävijöiden pääaktiviteetteja olivat talvella murtomaahiihto sekä kesällä kävely, retkeily ja luonnon tarkkailu. Tyytyväisyys käyntiin oli varsin korkealla tasolla; eniten toivottiin lisää tai parempia kahvila- ja ohjelmapalveluja sekä opastetauluja. Pääsesonkeja ovat syksy ja talvi.

Uusia tai kasvaneita kävijäryhmiä kävijätutkimuksen ulkopuolelta ovat varjoliitäjät kesäisin sekä ns. **freeride**-laskijat, jotka nousevat esimerkiksi Konttaisen laelle ja laskevat suksilla tai lumilaudalla rinteitä alas.

Retkeilypalvelujen tarjonta

Rakennukset	Lkm	Kapasiteetti (hlö)	Kunto			Ylläpito		Muulla kuin valtion alueella	Lisätietoja
			Hyvä	Keskinkert.	Huono	MH	Muu		
Päivätupa	1	4	x			x			Ei yöpymiseen (Palovartijan tupa, nykyisin Valtavaaran päivätupa)
Rakennelmat	Lkm	Kapasiteetti	Kunto			Ylläpito		Muulla kuin valtion alueella	
			Hyvä	Keskinkert.	Huono	MH	Muu		
Kota	1	15	x			x			
Laavu	2	8		x		x			Yhteensä
Lintutorni	1			x		x			
Kuvauspiilo	2				x		x		Ylläpito: Hannu Hautala; toinen piilo lintutornissa
Kota	1	15	x				x		Ylläpito: kaupunki

Reitit	Km	Esteetön (km)	Päälyste (km)	Ylläpito (km)		Muulla kuin valtion alueella	
				MH	Muu		
Karhunkierros	6,0		2,5	x			
Valtavaaran päiväreitti	5,8		5,5	x			
Hiihtoladut	11,2				x		Valtavaara: 8,6 km, Pyhävaara: 1,5 km, Saarusuo: 1,1 km
Moottorikelkkaura	0,6				x		
Lintupolku	1,4			x			

Matkailun yhteistyö							
Vuosi	2011	Yhteistyöyritysten lukumäärä	3	Yhteistyöyritysten suunnittelualueella palveleminen asiakkaiden lukumäärä		Yhteistyöyritysten tyytyväisyys palveluihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)	
Lisätietoja							
Lintumatkailijoita ja -kuvaajia alueelle tuovat ainakin Kuusamon Lintumatkailu Oy ja Finnature Oy. Rukapalvelu Oy on järjestänyt opastettuja lumikenkäily- ja linturetkiä Konttaisella ja Rukan hiihtokoulun /Rukakeskuksen kesäiseen viikko-ohjelmaan kuuluu patikointi Valtavaaralle. Rukan Latu on tehnyt lumikenkäretkiä Pyhävaaralle. Lisäksi Kuusamon luontokohteilla toimii kymmeniä ohjelmapalveluyrityksiä, joista osalla on ajoittain toimintaa myös suunnittelualueella.							

9B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö				Ei karttaa				
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualuetta koskevan opastusviestinnän keskeiset tunnusluvut sekä Metsähallituksen ja yhteistyökumppaneiden opastusviestinnän keinot. Opastusviestintää tehdään asiakaspalvelupisteissä, luontoon.fi -sivuilla ja maastossa. Keinoja ovat mm. henkilöopastus, sähköisen ja painetun opastusmateriaalin tuottaminen sekä maasto-opasteet.								
Metsähallituksen opastusviestintä suunnittelualueella									
Käyntimäärät			Asiakastytyvyisyys asiakaspalvelupisteissä						
Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä	luontoon.fi-sivuilla	Asiakaspalvelupisteet			Vuosi	Asiakastytyvyisyys (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen)		
2010		5 431							
2009		5 360	Asiakkaita opastetuissa ryhmissä asiakaspalvelupisteissä			Asiakkaita opastetuissa ryhmissä maastossa			
2008		4 550	Vuosi	Henkilöä	Koululaisten osuus (%)	Vuosi	Henkilöä	Koululaisten osuus (%)	
2007		4 229	Perustiedon tarjonta			Perustiedon tarjonta			
2006		3 878	Herättelevä opastus			Herättelevä opastus			
			Syventävä opastus			Syventävä opastus			
Lisätietoja									
Rukan kauppakeskus Kumpareessa toimi vuosina 2006–2008 palvelupiste, joka oli ajoittain miehitetty ja muulloin toimi Patikkapaikka -esiteinfopisteenä. Nykyisin Rukaa ylläpidetään Patikkapaikka-esiteinfopisteenä.									
Opastusviestinnän keinot suunnittelualueella, Metsähallituksen ylläpitämät	Lkm	Kuvaus							
Asiakaspalvelupisteet									
Opastuspisteet	4	Polkujen alkupäissä kartat + muu info; Saarua, Pessari, Ruka, Konttainen							
luontoon.fi-sivut	2	Valtavaaran luonnonsuojelualue -sivusto, Karhunkierros -sivusto (molemmat suomi-ruotsi-englanti)							
Maasto-opasteet									
Luontopolut									
Esitteet ja muu painomateriaali	1	Valtavaara–Konttainen–Ruka-esite; päivitys- sekä lisäpainostarve							
Sähköiset opastustuotteet	1	Patikkapaikka: 1 piste Rukalla; lisäksi Valtavaara kohteena esillä 11 muussa Patikkapaikka-laitteessa Syötteeltä Louheen							

Yhteistyötahojen opastusviestinnän kuvaus

Alue, reitit ja Karhunkierros näkyvät kartoissa muun muassa **ruka.fi**-sivustolla, mutta kohde-esittelyä on niukasti. Karhunkierroksen lisäksi suunnittelualan ladut ja päiväreitti näkyvät Rukan alueen esitteissä, mutta harvoin mainitaan alueen olevan luonnonsuojelualue.

Yhteenveto (Luonnon virkistyskäytön nykytila: retkeily, luontomatkailu ja opastusviestintä)

Valtavaara on hieman profiiliton retkikohde suurelle yleisölle – huolimatta tunnettuudestaan lintuharrastajien keskuudessa. Suurin osa kävijöistä on Rukan matkailijoita, jotka hakevat vaihtelua loma-aktiiviteetteihin sekä samalla myös luonnontilaisempaa ulkoilualuetta rakennettuihin rinteisiin ja Rukan taajama-alueeseen verrattuna. Osa kävijöistä ei tiedä liikkuvansa suojelualueella, toiset taas luulevat käyvänsä kansallispuistossa. **Karhunkierros**-vaellusreitti tunnetaan, ja osa mieltää ensisijaisesti vaeltavansa sillä Valtavaaralla liikkessaan. Laskettelukeskus vaikuttaa Valtavaaran suojelualueen eteläosaan sekä valoina, meluna että lisääntyneenä tykyn muodostumisena. Rukan puoleisella reuna-alueella ei erämaakokemuksesta voida puhua. Uusi käyttäjäryhmä ovat varjoliitäjät, jotka pitävät Valtavaaraa Koillismaan parhaana kohteena.

Metsähallitus markkinoi Valtavaaraa pääasiassa Oulangan kansallispuiston ”kylkiäisenä” ja osana Karhunkierros-reittiä. Muut toimijat – kuten Kuusamon kaupunki, matkailuyhdistys tai yritykset – eivät tuo kohdetta kovin aktiivisesti esille. Rukakeskus järjestää ilmaisia opastettuja retkiä Valtavaaraan osana hiihtokoulun kesän viikko-ohjelmaa. Kohteen opastus toimii muutamien maasto-opasteiden varassa. Lisäksi kauppakeskus Kumpareessa on elektroninen infotaulu **Patikkapaikka**, joka opastaa Koillismaan luontokohteisiin laajemminkin. Aluetta hyödynnetään opastettujen retkien kohteena varsin vähän.

Virkistyskäyttö, etenkin matkailu, keskittyy lähes yksinomaan Valtavaaran ja Pyhävaaran osa-alueille. Itäosissa Antinperän vesialue lintutorneineen on lintuharrastajien kohde; muutoin siellä liikkuu lähinnä marjastajia.

10 Erätalous: nykytila

Vastuuprosessi	Erä									
Selite	Lomakkeella esitetään erätalouden nykykäytännöt sekä sopimus- ja lupatilanne. Metsästyksen osalta kenttään on kirjattu nykyinen tilanne ja sopimusten voimassaoloaika. Lomakkeen tarkoituksena on antaa riittävät tiedot siihen, että alueen käyttöarvoa näiden toimintojen osalta voidaan arvioida.									
Metsästys										
☒	ML 8 § aluetta (kunnan asukkailla oikeus metsästykseseen valtionmailla)	Kuusamon kunnassa vakituisesti asuvilla on voimassa olevien metsästyssäädösten mukainen metsästys-oikeus oman kuntansa alueella. Metsästys-oikeutta on rajoitettu Valtavaaran eteläosassa niin, että vain hirvenajo ja pienpetojen pyynti on sallittu (Liite 5).								
☐	Yleistä vesialuetta (metsästys-oikeus ML 7 § mukaisesti)	Ei ole								
☐	Metsästys kielletty									
☐	Lupametsästysaluetta									
☒	Sopimus-metsästys- aluetta	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Seurat (kpl)</th> <th>Pinta-ala ha</th> <th>Sopimuskauden pituus</th> <th>Rajoitukset, lisätietoja</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>3 (Kuontilan ja Suiningin ms. sekä Rukan metsästäjät)</td> <td>1 655</td> <td>Toistaiseksi</td> <td>Metsästyistä on rajoitettu Valtavaaran eteläosalla (PSAVI-2010-02206/ma-4, asianhallinta MH 4220/540/2010), jossa vain hirvenajo ja pienpetojen pyynti on sallittu. Päätös ja kartta liitteenä 5.</td> </tr> </tbody> </table>	Seurat (kpl)	Pinta-ala ha	Sopimuskauden pituus	Rajoitukset, lisätietoja	3 (Kuontilan ja Suiningin ms. sekä Rukan metsästäjät)	1 655	Toistaiseksi	Metsästyistä on rajoitettu Valtavaaran eteläosalla (PSAVI-2010-02206/ma-4, asianhallinta MH 4220/540/2010), jossa vain hirvenajo ja pienpetojen pyynti on sallittu. Päätös ja kartta liitteenä 5.
Seurat (kpl)	Pinta-ala ha	Sopimuskauden pituus	Rajoitukset, lisätietoja							
3 (Kuontilan ja Suiningin ms. sekä Rukan metsästäjät)	1 655	Toistaiseksi	Metsästyistä on rajoitettu Valtavaaran eteläosalla (PSAVI-2010-02206/ma-4, asianhallinta MH 4220/540/2010), jossa vain hirvenajo ja pienpetojen pyynti on sallittu. Päätös ja kartta liitteenä 5.							
☒	Vain hirvenajo	Valtavaaran eteläosan metsästysrajoitusalueella on sallittu hirvenajo ja pienpetojen metsästys (Liite 5).								
Alueen merkitys metsästyskohteena		Kuusamossa olevien valtionmaiden merkitys metsästäjille on suuri, koska niitä on kunnassa vähän. Kuusamossa olevilla valtionmailla on paikallisilla ns. vapaa metsästys-oikeus ML 8 §:n perusteella.								
Arvio metsästyspainesta alueella		☐ Suuri ☒ Keskipert. ☐ Pieni Tarkennus								
Riistakannat	Alueelta pyydetäviä riistalajeja ovat hirvieläimet, metsäkana- ja vesilinnut, pedot sekä muu pienriista. Riistakannat ovat suunnittelualueella normaalit ja noudattavat normaaleja riistakantojen vaihteluita.									
Lisätietoja										
Kalastus										
☐	Yleistä vesialuetta (kalastusoikeus KL 6 § mukaisesti)	Ei ole								
☒	Yleiskalastusoikeuteen perustuva pilkkiminen ja onkiminen sekä viehekalastus läänikohtaisella luvalla on sallittu (KL 8 § mukaisesti)									
☐	Pilkkiminen, onkiminen ja viehekalastus läänikohtaisella luvalla on sallittu osittain									

☒	Lupakalastus-vedet	<ul style="list-style-type: none"> Metsähallituksen hallinnassa olevat suunnittelualueen vesialueet – osat Konttiaisjärvestä, Pyhäjärvestä ja Hirsilammesta – ovat pyydysyksikkövesiä. Pyydyslupa oikeuttaa kalastamaan seisovilla pyydyksillä (mm. verkko, katiska). Muut vesialueet suunnittelualueella: Petäjävaaran kalastuskunnan omistamat Särkilampi, Antinperä ja Tolpanselkä sekä Rukajärven osakaskunnan Rukajärvi.
Alueen merkitys kalastuskohteena		Alueen merkitys kalastuskohteena on vähäinen; lähinnä harjoitetaan kotitarvekalastusta.
Arvio alueen kalastuspaineesta		☐ Suuri ☐ Keskinert. ☒ Pieni Tarkennus
Saaliskalat	Pääsaaliskala alueella on siika, Pyhäjärnessä myös muikku.	
Kutupaikat	Ei ole	
Vaelluskalareitit	Ei ole	
Ammattikalastus	Alueella ei harjoiteta ammattikalastusta.	
Istutukset (kalat, ravut)	<ul style="list-style-type: none"> Metsähallitus on aiemmin tehnyt istutuksia suunnittelualueen vesiin – esimerkiksi Konttiaisjärveen; mutta nykyisin niitä ei tehdä. Osakaskuntien kanssa jaetuilla vesialueilla voidaan kuitenkin harkita yhteistyötä pienpoikasistutuksissa niihin vesiin, joihin Metsähallitus on aikaisemminkin tehnyt istutuksia. Rukajärven kalastuskunta tekee istutuksia suunnittelualueen vesiin: Konttiaisjärveen, Pyhäjärveen ja Rukajärveen. Nykyään istutetaan siikaa, mutta aikaisemmin joihinkin järviin on istutettu myös harria ja taimenta. 	
Lisätietoja		
Yksityiset suojelualueet		
Suunnittelualueeseen kuuluvilla yksityisillä suojelualueilla on sallittu laillinen metsästys. Yksityisten suojelualueiden rauhoitusmääräysten yhteenveto liitteessä 1.		
Erätalouden yhteenveto		
Suunnittelualueella on merkitystä paikallisille asukkaille metsästyskohteena. Keskeisintä on hirven, petojen ja pienriistan metsästys. Kalastuksen osalta merkitys on vähäinen. Valtavaaran eteläosassa sijaitsee metsästysrajoitusalue, jossa on sallittu vain hirvenajo ja pienpetojen pyynti.		

11 Tutkimus

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu ja alueiden hallinta		
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen nykyinen tutkimuskäyttö sekä mahdolliset tutkimuskoealat ja muut vastaavat, jotka tulee huomioida suunnittelussa. Tutkimus sisältää myös esimerkiksi pitkäaikaiset ympäristön tilan seurannat. Mikäli alueella ei ole tutkimuskäyttöä, se todetaan lomakkeella.		
Alueella aikaisemmin tehty tutkimus			
<p>Rukan alueesta – etenkin sen geologiasta, kasvistosta ja linnustosta – on tehty lukuisia tutkimuksia, joista osa on peräisin jo 1800-luvulta. Jäkäliä ja sammalia sekä hyönteisiä on tutkittu vain pistokoemaisesti; muuten tutkimuspohja on verrattain vankka. Enää ei tarvita paljon perusteellista inventointia. Kuitenkin määrittelemättömät rinnelehdot ja paahekalliot lajistoineen vaativat tarkempia tutkimuksia sekä määrittämiä. Muuten alueella painottuu tulevaisuudessa seurantatutkimuksen osuus – esimerkiksi lintulinjat.</p> <p>Särkipäerän–Löyhkosen–Antinvaaran alueella ei ole tehty tutkimusta tai säännöllisiä seurantoja, mutta lintuharrastajat kirjaavat havaintonsa Tiira-sovellukseen. Siellä on tehty myös vähäisessä määrin linnuston linjalaskentaa, joka selvittää maalinnustoa. Linnustolliset arvot liittyvät kuitenkin vesilinnustoon, jonka määrittämiseen sopisi esimerkiksi pistelaskenta.</p>			
☐	Alue on aktiivisessa tutkimuskäytössä	☒	Alueella ei ole säännöllistä tutkimuskäyttöä
☐	Alue kuuluu ennallistamisen seurantaverkoston	☐	Alue kuuluu luonnonhoidon seurantaverkoston
Nykyinen tutkimuskäyttö	Valtavaaralla on jo vuodesta 1989 asti ollut vuotuinen pienjyrsijäseuranta osana valtakunnallista seurantaverkkoa. Verkon avulla seurataan pienjyrsijöiden kantojen vaihtelua sekä tehdään esimerkiksi myyräkantojen ja siten myyrätuhojen ennusteet. Jyrsijöiden seurantojen lisäksi Valtavaaralla on tehty maalinnuston linjalaskentaa. Oulangalla sijaitsevan Oulun yliopiston biologisen tutkimuskeskuksen läheisyys tekisi alueen tutkimisen helpoksi. Oulangan tutkimuskeskuksella on myös matkailun ja luonnonsuojelun sosiaalista kestävyttä.		
Koealat	Alueella ei ole kiinteitä koealoja.		
Tutkimustahot	Pienjyrsijäseurantaa tekee Metsäntutkimuslaitos, lintujen linjalaskentaa tehdään vapaaehtoisuutena.		
Tutkimusluvut	Metsäntutkimuslaitoksella ja Metsähallituksella on puitesopimus, jonka perusteella Metalla on ilmoitusvelvollisuus tekemästään tutkimuksesta Metsähallituksen mailla.		
Merkitys tutkimuskohteena			
☐	Merkittävä	☐	Kohtalaisen merkittävä
☒			Ei merkittävä

12 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta					
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualan luonnonvarojen käyttö (pl. riista- ja kalakannat) sekä alueen kiinteistöihin (lähinnä valtionmaalla) kohdistuvat rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset. Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueelle kohdistuvista luonnonvarojen käyttöön, rasitteisiin, käyttöoikeuksiin ja sopimuksiin liittyvistä maankäytön paineista.					
Marjastus ja sienestys						
☒	Sallittu koko alueella	☐	Kielletty koko alueella			
☐	Sallittu osittain					
Poronhoito						
☒	Suunnittelualue sijoittuu poronhoitoalueelle		☐	Ei sijoitu poronhoitoalueelle		
Paliskunta	Suunnittelualueesta kuuluu paliskuntaan (%)	Paliskunnan suurin sallittu poromäärä	Poromääräarvio suunnittelualueella	Talvilaidunten kunto		
Ala-Kitkan paliskunta	785 ha (42 %)	1 600	1 000 (alueella liikkuva kesätokka vasoineen)	Suunnittelualueeseen kuuluvilla osilla ei ole jäkäläkankaita, mutta alueen kuusikoissa on hyvin naavaa ja luppoo.		
Oivangin paliskunta	1 080 ha (58 %)	2 400	2 000 (alueella liikkuva kesätokka vasoineen)	Suunnittelualueeseen kuuluvilla osilla luonnonmetsät on pääosin hakattu, joten talvilaidunten kunto paranee hiljalleen suojelun ja puuston ikääntymisen edetessä.		
Toiminnan kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Oivangin paliskunnan alueella olevilla suunnittelualan osilla (Pyhävaara, Juhannuskallio, pääosa Saaruan suosta, Särkipera–Löyhkönen–Antinvaara) on poroja ympäri vuoden. Suunnittelualan vieressä, Antinvaaran rinteellä on ollut myös vanha talviruokintapaikka. Alue on kuitenkin ensisijaisesti tärkeä kesälaidunalueena. Ala-Kitkan paliskunnan alueella olevilla suunnittelualan osilla (Valtavaara ja Porontimajoen kanjoni sekä osa Saaruan suosta) on poroja ympäri vuoden, talven muutamista kymmenistä kesän liikkuviin, tuhannenkin poron kesätokkiin vasoineen. Kesätokka vieraillee suunnittelualueella hyvin harvoin. (Ympäröivä) alue on tärkeä kesälaidunalueena. Mikäli Rukan länsipuolelle suunniteltu kultakaivos avataan, saattavat sen alueen porot siirtyä kaivoksen tieltä Pyhävaaran ja Valtavaaran puolelle kasvattaen näin alueella laiduntavaa poromäärää. 					
Rakenteet	Porokämpät	-	Erotusaitaukset	-	Muut rakenteet	-
Kaivoskivennäiset, maa-ainekset, polttopuut, pohjavesi						
Kaivosvaltauokset	Lkm	0	Kaivoskivennäiset	-		
Kaivospiirit	Lkm	0	Kaivoskivennäiset	-		
Maa-ainesten otto	Maa-ainesten otto ei ole sallittu suunnitelmaan kuuluvilla Natura-alueilla.					

Polttopuun otto	Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueella sekä yksityisillä suojelualueilla ei saa ottaa puita, pensaita tai niiden osia tai tehdä avotulta. Näitä suojelualueita lukuun ottamatta muissa osissa suunnittelualueelta saa tulentekoon käyttää maasta löytyviä oksia, risuja tai muuta vähäarvoista puuta. Poronhoitotyön yhteydessä on sallittu käyttää maapuita polttopuuna.		
Pohjaveden otto	Suunnittelualueelta ei oteta pohjavettä.		
Lisätietoja	Kuusamossa on vireillä useita eri vaiheissa olevia kaivoshankkeita. Suunnittelualueelta lähimpinä ovat Arctex Oy:n malminetsinnän varausilmoitushakemus (VA2011:0025-01H, Kuusamo-south), joka rajoittuu Konttaisen pohjoisreunaan (sijaitsee maisemansuojelualueella), sekä Foriet Oy:n malminetsintälupahakemus (ML2011:0078-01H, Suolavaara), joka sijoittuu Särkipäähä–Löyhkönen–Antinvaara-alueen koillispuolelle, osittain suunnittelualueen koilliskulman YSA- ja valtionmaiden päälle (myös Natura-alueita).		
Metsätalous			
<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelualueella ei harjoiteta metsätaloutta. Poikkeuksen muodostavat muutamat yksityiset suojelualueet, joilla kivennäismaiden metsätaloustoimet ovat sallittuja (Liite 1). Kyseiset kohteet ovat soidensuojeluohjelmassa. Suunnittelualueen lähiseudulla harjoitettavaan metsätalouteen pyritään vaikuttamaan siten, ettei suunnittelualueen ja sen lähiympäristön välille tule jyrkkää maisemallista rajaa. Ympäristöä ja maisemaa säästävät metsienhoitomenetelmät alueen lähiympäristössä ovat tärkeitä paitsi luonnonsuojelun myös alueen matkailullisen vetovoiman kannalta. 			
Rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset			
Vuokra- ja käyttö-oikeussopimukset	Kpl	8	Lisätietoja Pääosa alueista on vuokrattu hirvenmetsästysalueiksi. Valtavaaran alueella on teleliikennemasto, ja koko alueella kulkee sähköjohtoja ja viemäreitä. Valtavaaran alueen latujen ja Pyhävaaran kodan lisäksi Saaruan suon rannassa on Rukapalvelu Oy:n taukoalue talvikäyttöön retkien taukopaikaksi.
Alueen suojeluun tai käyttöön vaikuttavat rasitteet	<ul style="list-style-type: none"> Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueen kautta kulkee kaksi tietä. Toinen on Tielaitoksen ylläpitämä Konttaisen eteläpuolinen maantie no 8694, toinen siihen pohjoisesta liittyvä Ison Kumpuvaaran metsätie (no 407831). Pysäköintialueita on neljä. Konttaisen P-alue on maantien no 8694 yhteydessä suojelualueella, ja palvelee suojelualueen sekä Karhunkierroksen retkeilijöitä. Suojelualueiden ulkopuolella olevat Juhannuskallion ylä- ja alapuoliset sekä Saaruanlammin P-alueet palvelevat myös muita Rukan matkailijoita. Särkipäähä–Löyhkönen–Antinvaara-alueen poikki kulkee Suola-Särkivaaran yksityistie, joka palvelee myös Antinperän lintutornin käyttäjiä. Tiellä on kevätkelirikko, ja sen enemmästä käytöstä etenkin kevätaikoina kannattaa sopia tienomistajien (hoitokunta) kanssa. Lisäksi alueella on venevalkaman teko- ja ylläpito-oikeus Talvilahdessa yksityisillä suojelualueilla (Liite 1). Suunnittelualueella on voimassa muitakin tierasitteita, mutta ne eivät vaikuta alueen suojeluun tai käyttöön. Rasitteiden sijainti määritetään tarkemmin suojelualueen perustamisen yhteydessä. 		
Lisätietoja			
Yksityiset suojelualueet			
Pääsääntöisesti yksityisillä suojelualueilla ei ole sallittu harjoittaa maa- tai metsätaloutta tai ojittaa maita tai ottaa maa-aineksia. Muutamilla alueilla on kuitenkin poikkeuksellisesti sallittu kivennäismaiden metsätaloustaloustoimet tai jo olemassa olevien laskuojien kunnossapito (tarkemmin Liite 1). Myös rakennusten ja teiden rakentaminen sekä suunnistus- tai muiden kilpailujen järjestäminen on pääsääntöisesti kielletty. Yleisesti ottaen toiminta, joka saattaa vaikuttaa epäedullisesti alueiden maisemakuvaan tai eläimistön tai kasviston säilymiseen, on kielletty.			
Yhteenveto			
Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueen käyttöä ohjaavat alueen perustamislaki ja -asetus. Suunnittelualueen muilla valtion maa- ja vesialueilla maan käyttöä ohjaavat Metsähallituksen Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. Yksityisten suojelualueiden käyttö on säädelty suojelualueiden rauhoituspäätöksissä.			

KESKEISET ARVOT JA UHAT

13 Keskeiset suojele- ja käyttöarvot			
Vastuuprosessi		Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö arvojen määrittelyssä on tärkeää	
Selite		Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen keskeiset luonto-, kulttuuriperintö- ja käyttöarvot. Suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittely tehdään nykytilan kuvauksen pohjalta ottaen huomioon alueen perustamistarkoitukset sekä luonnonsuojelulain ja muiden aluetta koskevien säädösten yleiset tavoitteet. Arvojen määrittely on hoito- ja käyttösuunnitelman tärkeimpiä kohtia, sillä suunnitelman päämäärät ja tavoitteet kohdistuvat suunnittelualueen keskeisten arvojen säilyttämiseen ja parantamiseen.	
No	Arvoluokka	Arvotyyppi	Kuvaus
1	Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Luontodirektiivin luontotyytit • Uhanalaiset luontotyytit • Luonto- ja lintudirektiivin eläin- ja kasvilajit • Uhanalaiset eläin- ja kasvilajit • Muut suojeltavat eläin- ja kasvilajit • Eliöyhteisöt/lajisto 	Laki- ja paahdeympäristöt. Suunnittelualueella esiintyy valtakunnallisesti ainutlaatuisia paahteisia kalliokasvillisuusyhdyksuntia kallioilla ja jyrkillä rinteillä, ns. etelävuorilla . Kallioiden pioneeri-kasvillisuutta leimaavat lämpöilmaston mantereisuudesta sekä kosteusolosuhteiden mereisyydestä johtuvat pohjoisen ja eteläisen lajiston poikkeukselliset yhdistelmät. Alueella on lisäksi valtakunnallista merkitystä Suomen eteläisimpien tunturikankaiden ja -lajien suojelussa.
2	Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Luontodirektiivin luontotyytit • Uhanalaiset luontotyytit • Luonto- ja lintudirektiivin eläin- ja kasvilajit • Uhanalaiset eläin- ja kasvilajit • Muut suojeltavat eläin- ja kasvilajit • Eliöyhteisöt/lajisto 	Suot, metsät ja pienvedet. Suunnittelualue on yksi alueellisesti merkittävistä boreaalisten luonnonmetsien suojelukohteista. Siellä on lisäksi juotteina boreaalisia rinnelehtoja, joiden lajistoa leimaavat pohjoisen ja eteläisen lajiston ainutlaatuiset yhdistelmät. Särkipäran lettoalueet ovat laajoja, ja niillä esiintyy runsaasti pikkujokia ja puroja sekä huurreammallähteitä. Huurreammallähteissä ja letoilla esiintyy valtakunnallisesti merkittävää kasvilajistoa.
3	Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö • Erämaisuus (syrjäisyys) 	Luonnontilaisuus. Huolimatta etenkin Valtavaara–Pyhävaara-alueen keskeisestä sijainnista matkailualueen läheisyydessä se on rauhallinen, kohtalaisen luonnontilainen ja laaja suojelukohde, joka poikkeaa täysin ympäröivän alueen maankäytöstä ja ilmapiiristä.
4	Virkistys- ja elinkeinokäyttö	<ul style="list-style-type: none"> • Matkailun yritystoiminta • Luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö 	Matkailu ja virkistyskäyttö. Valtavaaran–Pyhävaaran alue monipuolistaa läheisen Rukan matkailukeskuksen palveluja vastakohtaisuutensa, luontonsa ja hyvien retkeilyreittien ansiosta. Päiväreittien lisäksi Oulangan kansallispuistosta tuleva Karhunkierros -reitti kulkee Valtavaaran halki Rukalle.
5	Luontoarvot Virkistys- ja elinkeinokäyttö	<ul style="list-style-type: none"> • Luonto- ja lintudirektiivin eläin- ja kasvilajit • Uhanalaiset eläin- ja kasvilajit • Muut suojeltavat eläin- ja kasvilajit • Luonnon kulttuurikohteiden virkistyskäyttö 	Linnusto ja lintuharrastus. Koko suunnittelualue on linnustoltaan merkittävä sekä lajiston että siihen liittyvän harrastustoiminnan vuoksi. Valtavaara–Pyhävaara on monipuolinen lintumatkailukohde sekä eräs Suomen varmimpia ja kansainvälisestikin tunnettuja itäisen taigan lajistoa edustavan sinipyrstön havaitsemispaikkoja. Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran alue on linnustollisesti merkittävä kevät-muuton aikainen levähdysalue sekä merkittävä pesimäpaikka avoimien, rimpisten soiden lintulajistolle ja vesilinnustolle. Antinvaaran lintutorni on monien kuusamolaisten lintuharrastajien käyntikohde.

No	Arvoluokka	Arvotyyppi	Kuvaus
6	Kulttuuriarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnon- ja kulttuurimaisemat	Maisema. Yksi etenkin Valtavaaran houkuttavuutta lisäävä piirre ovat sen laelta avautuvat kauniit maisemat. Läpi aikojen ihmiset ovat kiivenneet korkeille paikoille nähdäkseen metsien ja järvien levittäytyvän taivaanrantaan kumpuilevien vaarojen jakamassa maisemassa. Valtavaara ja sen pohjoiseen avautuvat maisemat on huomioitu myös liittämällä ne osaksi Virkkulan maisemansuojeluetta.

14 Uhka-analyysi

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö on tärkeää									
Selite	Uhka-analyysi kohdistuu suunnittelualueen keskeisiin suojelu- ja käyttöarvoihin sekä maankäyttömuotoihin, joilla voi olla vaikutusta ko. arvoihin. Tavoitteena on tunnistaa ne käyttömuodot ja toiminnot, joilla voi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia suojelun kohteena oleviin arvoihin. Analyysissä huomioidaan paitsi suunnittelualueen sisäiset paineet ja kehityssuunnat, myös mahdolliset alueen ulkopuolelta tulevat paineet.									
Keskeinen suojelu- tai käyttöarvo	Uhkatekijä	Uhan kohdentuminen					Merkittävyys		Uhan syy ja kuvaus	Mahdollisuudet vaikuttaa suunnittelussa
		Aiempi maankäyttö	Nykyinen maankäyttö	Tuleva maankäyttö	Suunnittelu-alue	Ulkopuolinen alue	Merkittävä	Erittäin merkittävä		
<ul style="list-style-type: none"> Suot, metsät ja pienvedet Luonnontilaisuus Matkailu ja virkistyskäyttö Maisema 	Metsätalous	☒	☒	☒	☒	☒	☐	☒	<ul style="list-style-type: none"> Valtavaaran–Pyhävaaran ympäristön metsistä lähes kaikki on käsitelty metsätaloustoimenpitein, mikä vaikuttaa kaukomaisemaan. Särkiperän–Löyhkösen–Antinvaaran alueella valtaosa luonnonmetsistä on hakattu. Hakkuut ovat heikentäneet monien lintu- ja kasvilajien elinolosuhteita. 	Yhteistyö, edunvalvonta, Särkiperällä ennallistus osittain mahdollista
<ul style="list-style-type: none"> Suot, metsät ja pienvedet 	Vesiolojen muuttaminen (ml. soiden ojitus)	☒	☒	☐	☒	☒	☒	☐	<ul style="list-style-type: none"> Särkiperä–Löyhkönen–Antinvaara-alueen pohjois- ja koillisosassa on alueen ulkopuolella reunan läheisyydessä ja alueella ojia, joka ovat aiheuttaneet vesitalousmuutoksia letoilla ja hurreramalllähteiköissä (erityisesti kohteella YSA204781). Lisäksi alueella on perattuja hurreramalpuroja. Kuivatusvaikutus on pinta-alallisesti kohtalaisen vähäistä, mutta kohdistuu keskeisiin luontotyyppeihin ja lajeihin. Saaruan soiden alueen lävitse kulkee vanha tiepohja, joka on kuivattanut ja kuivattaa yhä alueen suota. 	Osittain mahdollista ennallistaa
<ul style="list-style-type: none"> Luonnontilaisuus Matkailu ja virkistyskäyttö Maisema 	Energiantuotanto: vesi- tai tuulivoima	☐	☐	☒	☐	☒	☒	☐	<ul style="list-style-type: none"> Tuulivoiman yleistyessä on mahdollista, että myös esimerkiksi Valtavaaralta avautuvassa kaukomaisemassa näkyisi tuulivoimaloita. Vuonna 2013 vahvistettavaksi lähtevässä uudessa maakuntakaavassa määritellään alueita myös tuulivoimapuistoille, mutta ainakaan alustavasti niitä ei ole osoitettu Virkkulan maisemansuojelualueelle tai suunnittelualueen kaukomaisemaan. 	Edunvalvonta, kaavaan vaikuttaminen

Keskeinen suoje- lutaikyttöarvo	Uhkatekijä	Aiempi maankäyttö	Nykyinen maankäyttö	Tuleva maankäyttö	Suunnittelu- alue	Ulkopuolinen alue	Merkittävä	Erittäin merkittävä	Uhan syy ja kuvaus	Mahdollisuudet vaikuttaa suunnittelussa
<ul style="list-style-type: none"> Suot, metsät ja pienvedet Luonnontilaisuus Matkailu ja virkistyskäyttö Linnusto ja lintuharrastus Maisema 	Rakentaminen: asutus	☒	☒	☒	☒	☒	☐	☒	<ul style="list-style-type: none"> Rukan ympäristön rakentaminen sekä vapaa-ajan asutus saartavat suunnittelualueetta ja lähestyvät sen rajoja jatkuvasti. Rakentaminen kuivattaa ja kuluttaa lähimaastoa, häiritsee eliölajeja, vähentää luonnontilaisuutta, rajoittaa mahdollisuuksia uusille reiteille sekä pirstoo maisemaa. Alue on aikanaan rajattu hankittujen tonttien perusteella, eivätkä rajaukset täten vastaa kasvilajiston esiintymien tai luontotyyppien suojeluun tarvittavia rajoja. Osa suojeltavista esiintymistä on jopa osittain tai kokonaan alueen rajojen ulkopuolella. Esim. Saaran soiden osalta alkuperäinen suojele- rajaus on huomattavasti suurempi kuin toteutunut alue. 	Edunvalvonta, kaavaan vaikuttaminen
<ul style="list-style-type: none"> Laki- ja paahdeympäristöt Suot, metsät ja pienvedet Luonnontilaisuus Matkailu ja virkistyskäyttö Linnusto ja lintuharrastus Maisema 	Rakentaminen: teollisuus	☐	☒	☐	☐	☒	☐	☒	<ul style="list-style-type: none"> Rukan keskustatoimintojen, kaupallisten palvelujen ja matkailu- palvelujen alueiden sekä rinne- ja parkkialueiden aiheuttamat melu- ja maisemahaitat heikentävät suunnittelualueen luonnontilaisuutta ja maisema-arvoja. Kokonaisuutena Rukan matkailu- rakentamisella on merkittävä vaikutus maisemaan lähes koko suunnittelualueella, sillä Rukan vaarat ja niiden rakenteet näkyvät Särkipäähän asti. Mikäli aikaisemmin suunnitteilla ollut laskettelurinne Saaran kukkuloille Rukan laajenemispaineiden myötä tulisi, romauttaisi se alueen luontoarvoja erittäin merkittävästi. 	Edunvalvonta, kaavaan vaikuttaminen
<ul style="list-style-type: none"> Matkailu ja virkistyskäyttö Maisema 	Maa-ainesten ottaminen: kaivostoiminta	☐	☐	☒	☐	☒	☒	☐	Kaivostoiminnan alkaessa kaivosalueet muuttavat Valtavaaralta avautuvaa kaukomaisemaa radikaalisti. Alue on osa valta- kunnallista maisemansuojelualueetta.	Edunvalvonta, kaavaan vaikuttaminen
<ul style="list-style-type: none"> Suot, metsät ja pienvedet Luonnontilaisuus Matkailu ja virkistyskäyttö Maisema 	(Maasto)- liikenne (väylät, urat, reitit)	☐	☒	☐	☒	☐	☐	☒	Valtavaaran alueella kulkee kaksi moottorikelkkauraa ja Särki- perän lähellä yksi. Talvinen maastoliikenne aiheuttaa melu- ja maisemahäiriöitä. Suurin uhka on kuitenkin kesäaikainen luvaton mönkijäajelu, joka melu- ja maisemahaitan lisäksi kuluttaa sekä tuhoaa lajistoa.	Kyllä; valvonnan ja valistuksen lisääminen, yhteistyö
<ul style="list-style-type: none"> Suot, metsät ja pienvedet Luonnontilaisuus Matkailu ja virkistyskäyttö Maisema 	Ympäristön roskaaminen (kiinteä jäte)	☐	☒	☐	☒	☐	☒	☐	Reittien ja taukopaikkojen ympäristö sekä suunnittelualueen reuna-alueet kärsivät roskaantumista. Roskaantumista on havaittavissa vahingollisissa määrin etenkin Juhannuskalliolla.	Kyllä; valvonta, roskattomasta retkeilystä tiedottaminen

Keskeinen suoje- lun tai käyttöarvo	Uhkatekijä	Aiempi maankäyttö	Nykyinen maankäyttö	Tuleva maankäyttö	Suunnittelu- alue	Ulkopuolinen alue	Merkittävä	Erittäin merkittävä	Uhan syy ja kuvaus	Mahdollisuudet vaikuttaa suunnittelussa
<ul style="list-style-type: none"> Laki- ja paahdeympäristöt Suot, metsät ja pienvedet Luonnontilaisuus Linnusto ja lintuharrastus Matkailu ja virkistyskäyttö 	Retkeily- ja matkailu-toiminta (kuluminen, häirintä)	☐	☒	☐	☒	☐	☐	☒	<ul style="list-style-type: none"> Valtavaaran alueen hyvä saavutettavuus lisää virkistyskäyttöä, jonka haittana on uusien omatekoisten polkujen muodostuminen ja maapohjan kuluminen. Etenkin Juhannuskallio ja muut laki-alueet uhanalaisine tunturilajistoineen ovat kärsineet tästä. Vapaa laskettelu Valtavaaralla uhkaksi arkojen paahdekallioiden ja -rinteiden lajistoa laskijoiden reittivalintojen ollessa satunnaisia. Alueella pesii häiriöille herkkiä lintulajeja, jotka on otettava huomioon virkistyskäytön suunnittelussa. Retkeilyrakenteiden ja uusien reittien rakentaminen herkille alueille on suunniteltava huolellisesti sekä luontoarvoja vaarantamatta. Retkeilyrakenteetkin luovat uhkia. Toisaalta hyvät ja kattavat rakenteet tuovat alueelle lisää kävijöitä ja käyttöpainetta, mutta vähentävät herkien ympäristöjen kulumista ohjaamalla kulkua ja suojaamalla maastoa. Rakenteiden puute tai huono kunto vähentää paikan houkuttavuutta ja turvallisuutta sekä lisää kulumista. 	Kyllä; reitti-suunnittelu ja kulun ohjaus etenkin Juhannuskalliolla
<ul style="list-style-type: none"> Matkailu ja virkistyskäyttö 	Metsästys	☐	☒	☐	☒	☐	☒	☐	<ul style="list-style-type: none"> Metsästystä on rajoitettu Valtavaaran eteläosassa matkailukeskuksen läheisyyden takia. Rajoitusosa on toimiva, eikä metsästys nykykäytännöllä aiheuta haittaa tai häiriötä matkailijoille tai retkeilijöille. Rajoitusosan perusteena on retkeilijöille metsästyksestä aiheutunut todellinen vaara, ja tilannetta arvioidaan viiden vuoden välein uusittavassa metsästysrajoituspäätöksessä. Päätöksen tekee AVI. 	Osittain. MH esittää AVI:lle
<ul style="list-style-type: none"> Laki- ja paahdeympäristöt Suot, metsät ja pienvedet Linnusto ja lintuharrastus 	Vieraslajit (alkuperäis-lajin häirintä/hävitys)	☐	☒	☒	☒	☒	☒	☐	<ul style="list-style-type: none"> Särkiperällä Rukajärvestä jo löytyvä ja alueen luoteisrantoja valtaava vesirutto muuttaa vesien lajistoa sekä siten kalojen ja linnuston ravintotarjontaa muuttaen pitkällä aikavälillä kala- ja lintulajistoa. Valtavaaralla Rukan laskettelurinteisiin kylvetyn nurmen lajiston on havaittu levinneen alueen laitamille. Lajisto saattaa tulevaisuudessa syrjäyttää etenkin paahdekallioiden arvokasta lajistoa. 	Kyllä; tilanteen seuraaminen ja tarpeen mukaan poisto-toimenpiteiden suunnittelu
<ul style="list-style-type: none"> Suot, metsät ja pienvedet Linnusto ja lintuharrastus Maisema 	Umpeenkasvu	☐	☒	☒	☒	☐	☒	☐	<ul style="list-style-type: none"> Särkiperällä sukcession myötä Antinperän alueen niityt ja rannat kasvavat hiljalleen umpeen sekä pusikoituvat, ja avovesialue vähenee. Myös rehevät lähteet kasvavat umpeen. 	Kyllä

Keskeinen suoje- lu- tai käyttöarvo	Uhkatekijä	Aiempi maankäyttö	Nykyinen maankäyttö	Tuleva maankäyttö	Suunnittelu- alue	Ulkopuolinen alue	Merkittävä	Erittäin merkittävä	Uhan syy ja kuvaus	Mahdollisuudet vaikuttaa suunnittelussa
<ul style="list-style-type: none"> • Laki- ja paahdeympäristöt • Suot, metsät ja pienvedet • Luonnontilaisuus • Maisema 	Muu tekijä; massa- tapahtumat	☐	☐	☒	☒	☐	☐	☒	<ul style="list-style-type: none"> • Urheilu- ja virkistystoiminta, massatapahtumat. Suunnistus-, erätaito- tms. kilpailut. • Lyhytkestoisen mutta mittavan käyttöpaineen kohdistuminen herkälle alueelle jättää pitkäkestoiset jäljet maastoon. 	Kyllä; osallistuminen reitti- suunnitteluun
<ul style="list-style-type: none"> • Suot, metsät ja pienvedet • Matkailu ja virkistyskäyttö 	Epäselvä tai ristiriitainen säädosperusta	☐	☐	☐	☒	☐	☒	☐	Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueita ja YSA-alueita lukuun ottamatta suojelualueita ei ole perustettu, mikä voi aiheuttaa kävijöiden keskuudessa epäselvyyttä alueiden säännöistä.	Kyllä; alueen perustaminen
<ul style="list-style-type: none"> • Matkailu ja virkistyskäyttö 	Puutteellinen markkinointi	☐	☐	☐	☒	☐	☒	☐	Suunnittelualueen kesäreittien markkinointi ja tieto alueen mahdollisuuksista on vähäistä. Myös suojelualueiden (maasto- liikenne)säännöt ja rajoitukset ovat huonosti kävijöiden tiedossa.	Kyllä
<ul style="list-style-type: none"> • Matkailu ja virkistyskäyttö 	Toimimaton yhteistyö	☐	☐	☐	☒	☒	☒	☐	Metsähallituksen sekä alueen ja reittien muiden kehittäjien välinen yhteistyö on passiivista.	Kyllä
Lisätietoja										

TAVOITTEEN ASETTELU

15 Uhkatekijöiden torjuminen

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö tavoitteenasettelussa on tärkeää		
Selite	Lomakkeella määritellään päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet alueen keskeisiin arvoihin kohdistuvien uhkatekijöiden torjumiseksi. Lomake muodostaa perustan suunnitelman toteutusosassa tarkennettaville toimenpiteille. Suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkatekijät poimitaan aiemmilta lomakkeilta. Päämäärä on selkeä kuvaus suojelu- tai käyttöarvon toivotusta kehityksestä pitkällä aikavälillä, ja sitä tarkennetaan edelleen tavoitteen kuvauksessa. Päämäärät kuvaavat alueen hoidosta ja käytöstä vastaavien tahtotilaa suhteessa suunnittelun alueen arvoihin. Tavoite on toivottu muutos suunnittelun alueen tilassa lyhyellä aikavälillä. Tavoitteilla tarkennetaan suunnitelman yleisluontoisempia päämääriä. Toimenpiteillä tähdätään tavoitteiden toteutumiseen, ja sitä kautta edelleen pitkällä aikavälillä päämäärien saavuttamiseen.		
Suojelu- tai käyttöarvo	Suot, metsät ja pienvedet		
Uhkatekijän kuvaus	Metsätalous; vesiolojen muuttaminen (ml. soiden ojitus)		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
1) Suojeltava lajisto ja luontotyytit säilyvät elinvoimaisina.	Soiden, metsien ja pienvesien edustavuus paranee; ympäristöt säilyvät avoimina.	<ul style="list-style-type: none"> • Ennallistamistarpeen arviointi • Ennallistaminen • Ei aktiivisia toimenpiteitä • Luonnonhoito • Lajiston hoito 	19
Suojelu- tai käyttöarvo	Suot, metsät ja pienvedet; luonnontilaisuus; matkailu ja virkistyskäyttö; maisema		
Uhkatekijän kuvaus	(Maasto)liikenne (väylät, urat, reitit); ympäristön roskaaminen (kiinteä jäte)		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
2) Alueen luontoarvot säilyvät ja kävijätyytyväisyys on hyvä.	Alueella ei esiinny luvaton maastoliikennettä. Alueen kävijät tuntevat roskattoman retkeilyn periaatteen: ympäristö siistyy ja roskaaminen loppuu.	<ul style="list-style-type: none"> • Viestintä • (Erä)valvonta 	21A 23

Suojelu- tai käyttöarvo	Laki- ja paahdeympäristöt; suot, metsät ja pienvedet; luonnontilaisuus; linnusto ja lintuharrastus; matkailu ja virkistyskäyttö		
Uhkatekijän kuvaus	Retkeily- ja matkailutoiminta (kuluminen, häirintä)		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
3) Valtavaaran–Pyhävaaran alueen eri käyttömuodot eivät sulje toisiaan pois eivätkä vaaranna luontoarvoja.	Retkeily- ja matkailutoiminta ei kuluta herkkiä alueita eikä häiritse luontoa tai alueen muita käyttäjiä. Merkittävien luontotyyppien sekä kulttuuriperintökohteiden sijainnit tiedetään, ja alueen käyttö voidaan suunnitella luonto- ja kulttuuriarvot huomioon ottaen.	<ul style="list-style-type: none"> • Kulumisen seuranta • Käytön ohjaaminen • Inventointi: vedenalainen / luontotyyppi, lajit • Inventointi: maisema/rakennusperintö/ arkeologiset kohteet 	19 20 21A 23
Suojelu- tai käyttöarvo	Laki- ja paahdeympäristöt; suot, metsät ja pienvedet; linnusto ja lintuharrastus		
Uhkatekijän kuvaus	Vieraslajit (alkuperäislajin häirintä/hävitys)		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
4) Alueen luontainen lajisto säilyy.	Haitallisia vieraslajeja tai kulttuuritulokkaita ei esiinny; havaitut vieraslajit tai kulttuuritulokkaat eivät leviä.	<ul style="list-style-type: none"> • Vieraslajien leviämisen seuranta • Haitallisen lajin poisto 	19
Suojelu- tai käyttöarvo	Laki- ja paahdeympäristöt; suot, metsät ja pienvedet; luonnontilaisuus; matkailu ja virkistyskäyttö; linnusto ja lintuharrastus; maisema		
Uhkatekijän kuvaus	Metsätalous; energiantuotanto: vesi- tai tuulivoima; rakentaminen: asutus; rakentaminen: teollisuus; maa-ainesten ottaminen: kaivostoiminta		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
5) Alue ympäristöineen on luonto-arvoiltaan ja maisemaltaan eheä kokonaisuus.	Alueeseen, sen ympäristöön ja (kauko)maisemaan vaikuttavat hankkeet eivät heikennä alueen luonto- ja maisema-arvoja. Vuonna 2013 käynnistetty maakunnallinen maisema-alueinventointi selkeyttää tavoitteita maisemansuojelualueen osalta.	<ul style="list-style-type: none"> • Edunvalvonta • Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 	21A 23
Suojelu- tai käyttöarvo	Matkailu ja virkistyskäyttö		
Uhkatekijän kuvaus	Epäselvä tai ristiriitainen säädösperusta; toimimaton yhteistyö		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
6) Valtavaaran–Pyhävaaran monipuoliset ja suositut virkistysmahdollisuudet ovat tärkeä osa Ruka–Kuusamon matkailualueen palvelutarjontaa.	Käyttäjien tuntemat, selkeät säädökset turvaavat alueen luontoarvot ja käyttömahdollisuudet. Matkailuyhteistyö sidosryhmien kanssa on toimivaa ja tuloksellista.	<ul style="list-style-type: none"> • Suojelualueen laajentaminen • Säädöksen laatiminen • Suojelualuekiinteistön muodostaminen • Rajan merkitseminen • Järjestyssäännön laatiminen • Viestintä • Maasto-opastusaineiston laatiminen ja ylläpito • Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 	21A 24

16 Kehittämismahdollisuudet

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö tavoitteenasettelussa on tärkeää		
Selite	Kehittämistavoitteet linjaavat suunnittelun kehitystä lähtien esimerkiksi suojelualueen perustamistarkoituksesta tai Metsähallituksen tavoitteista suojelualue- tai kansallispuistoverkon kehittämiseksi. Muita lähtökohtia kehittämistavoitteille voivat olla mm. Metsähallituksen strategia, Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet, toimintaympäristö – kuten matkailun yritys yhteistyö – sekä sidosryhmien esittämät tai osallistamistilaisuuksissa esiin nousevat näkemykset.		
Päämäärä	Tavoite	Toimenpide	Toteutuslomake
7) Valtavaara–Pyhävaara on eri käyttäjäryhmiä houkutteleva ja Rukan matkailua palveleva kestävä virkistyskäytön alue.	Alueen reitit ja palvelut ovat monipuolisia sekä palvelevat hyvin eri käyttäjäryhmiä. Reitit ja virkistysmahdollisuudet tunnetaan, ja niitä hyödynnetään myös Rukan alueen markkinoinnissa sekä matkailun yritystoiminnassa. Rukan alueen matkailu- ja virkistyskäyttöä kehitetään yhdessä kaupungin, Ruka–Kuusamon Matkailuyhdistyksen ja alueen matkailuyritysten kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> • Palveluvarustuksen rakentaminen (rakennukset, rakenteet, reitit); tarkoittaa uudisrakentamista • Palveluvarustuksen ylläpito (rakennukset, rakenteet, reitit); sis. olemassa olevan palveluvarustuksen korjausrakentamisen, tason nostamisen ja siirtämisen • Sidoryhmätalouksien järjestäminen • Viestintä 	21A 21B 23

17 Visio

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö vision määrittelyssä on tärkeää
Selite	Suunnittelualueen visio eli tavoitela tulevaisuudessa on Metsähallituksen, sidosryhmien ja alueen käyttäjien yhteinen näkemys suunnittelualueen toivotusta kehityksestä. Visio suuntautuu tulevaisuuteen, noin 30 vuoden aikajänteelle. Visio on aktiivinen tahtotila, jota kohti pyritään suunnitelman päämäärien, tavoitteiden ja toimenpiteiden kautta. Vision tulee olla optimistinen, mutta myös realistinen: sen muodostamisessa on huomioitava mm. alueen keskeiset arvot ja erityispiirteet, perustamistarkoituksen asettamat raamit, sidosryhmien toiveet ja palautteet sekä resurssitilanne.
Visio	<ul style="list-style-type: none"> • Valtavaaran–Pyhävaaran alue on näyttävä koillismaalainen vaarajono. Se on kasvistoltaan ja eläimistöltään ainutlaatuinen yhdistelmää pohjoista, itäistä ja eteläistä lajistoa. Etenkin Juhannuskallio liepeineen on biodiversiteetiltään koko alueen monimuotoisinta osaa. Sen lajistoyhdistelmä on maailmassa ainutlaatuinen jääkauden jälkeen syntynyt kombinaatio, jota ei saa hukata tai heikentää. Samantyyppisiä kallioita on myös Valtavaaralla, Pyhävaaralla ja Konttaisella, joita pääosin peittävät boreaaliset luonnonmetsät rinnelehtojuotteineen. • Kauniit lähi- ja kaukomaisemat, vanhat metsät sekä laki- ja paahdekallioalueet tuovat pohjoisen luonnon monipuolisine linnustoineen matkailukeskuksen kävijöiden ulottuville. Alue yhdistyy läheiseen Oulangan kansallispuistoon muun muassa Oulangalta Rukalle kulkevalla Karhunkierros-vaellusreitillä. Alueen reitit ja monipuoliset virkistysmahdollisuudet ovat tunnettuja, ja ne houkuttelevat matkailualueen kävijöitä ympäri vuoden. • Särkipерän–Löyhkösen–Antinvaaran alueen suuret ja rehevät suoalueet sekä pienvedet ovat paikallisten eränkävijöiden ja lintuharrastajien suosimia kohteita. Lajistoon lukeutuu monia harvinaisia eliölajeja kasveista lintuihin. Lettojen ja lehtojen lajit, harvinaiset suokasvillisuustyyppit sekä huurreksamal-lähteet näyttävät edustavana esimerkkinä ravinteisen kallioperän luonnosta. Metsätaloudellisesti käsitellyt metsät palautuvat vähitellen luonnontilaisiksi.
Vision selitys	Visiossa on kuvattu suunnittelualueen erilaisten osien tavoitetilaa. Alueiden keskeisin tehtävä on luonnonsuojelu. Valtavaaran alueen suurimpia arvoja tämän lisäksi on sen luonteen ja sijainnin tuoma elämystarjonnan monipuolistaminen läheiselle matkailukeskukselle. Särkipерän alueen luonteeseen syryjäisempänä kohteena taas kuuluu eränkävintä kulttuuri ja alueelle tyypillinen lintuharrastus.

18A Vyöhykejako: retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☒	Kuva 8: Vyöhykealuejako
Selite	Suunnittelualueen yleisökäyttöpaineita ohjataan suunnitelmallisesti sekä tavoitteellisesti retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle. Korkean kävijätiheyden lähtökohhta asettaa erityisiä vaatimuksia vyöhykkeen sisällä mm. aktiivisella opastuksella ja palvelurakenteilla tehtävälle käytön ohjaukselle, jonka tehtävänä on varmistaa käytön kestävyys sekä kävijöiden turvallisuus.			
Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	Yleismääräys: Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.			
Nimi	Tarkoitus ja käyntimääräennuste	Ohje		Pinta-ala ha
Valtavaara	Päivä- ja omatoimiretkeily, vaellus, luontomatkailukäyttö	Valtavaaran reitit ja taukopaikat soveltuvat päivä- ja omatoimiretkelijoille sekä luontomatkailurytysten asiakkaille. Reitit ovat pääosin helppokulkuisia (mutta korkeusvaihtelu kohtalainen), ja niiden varrella on huollettua palveluvarustusta – kuten tulentekopaikkoja. Alueen läpi kulkee myös Karhunkierros -reitti.		768
	39 000 kävijää / 10 v			
<ul style="list-style-type: none"> Pyhävaara (pohjoisosa) Saaruan suot Juhannuskallio 	Päivä- ja omatoimiretkeily, näköalakohte, luontomatkailukäyttö	<ul style="list-style-type: none"> Pyhävaarassa (vanhojen metsien suojeluohjelma-alue) ja Saaruan soilla olemassa olevat reitit ovat latu-uria, joiden ylläpidosta vastaa kaupunki. Myös Pyhävaaran laavu on kaupungin huoltama. Pyhävaaralle suunnitellaan kesäretkeilyreittiä. Juhannuskallio on näköalakohte. Aluetta halkoo tiivis polkuverkosto, jota pyritään käytön ohjauksella supistamaan yhdeksi viralliseksi, maastoon merkittäväksi poluksi. 		(150 + 22 + 7) 179
	4 000 kävijää / 10 v			
Porontimajoen kanjoni	Omatoimiretkeily, vaellus, näköalakohte	Karhunkierros sivuaa aluetta, ja sen laidalla on myös vaellukseen sekä yöpymiseen soveltuvaa palveluvarustusta (autiotupa, mylytupa).		13
	2 000 kävijää / 10 v			
		Pinta-ala yhteensä ha, osuus suunnittelualueesta (%)		960 (52 %)
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet				

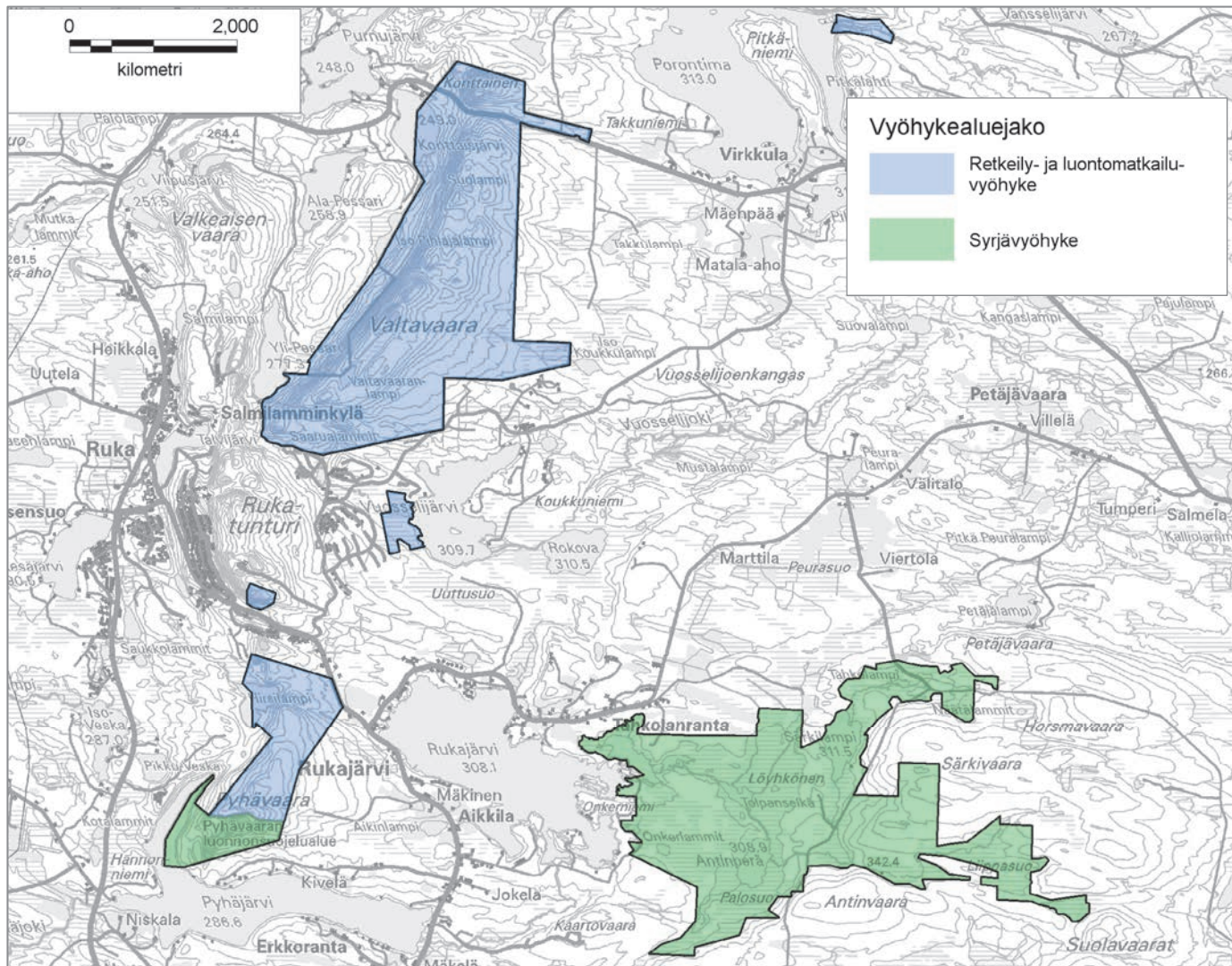
18B Vyöhykejako: syrjävyöhyke

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☒	Kuva 8: Vyöhykealuejako
Selite	Syrjävyöhyke on alhaisen kävijätiheyden ja pinta-alaan nähden pienen käyntimäärän aluetta, missä käytön ohjaus suunnitellaan toteuttamaan tätä tavoitetta. Sinne soveltuvat erityisesti sellaiset käyttömuodot, joille alhainen kävijätiheys on erityinen arvo ja jopa edellytys. Vyöhykkeen käytön ohjauksessa huomioidaan erityisesti paikallisen väestön tarpeet alueen käyttöön.			
Syrjävyöhyke	Yleismääräys: Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää erikseen määriteltujen luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja sen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin – kuten opastettuihin retkiin. Muilla kuin luonnonsuojelualueilla vyöhykkeelle voi sijoittua myös luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtäviä toimintoja. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittu jokamiehen-oikeuksien mukaisesti			
Nimi	Tarkoitus	Ohje		Pinta-ala ha
Pyhävaaran eteläosa	Luonnonsuojelu, jokamiehen-oikeuteen perustuva retkeily ja luonnon käyttö	Pyhävaaran eteläosaan (luonnonsuojelualue) ei aktiivisesti ohjata retkeilyä. Jokamiehen-oikeuksiin perustuva liikkuminen ja luonnon käyttö on vapaata. Muu käyttö edellyttää maanomistajan lupaa.		66
Särkipäri–Löyhkönen–Antinvaara	Luonnonsuojelu, jokamiehen-oikeuteen perustuva retkeily ja luonnon käyttö	Alueelle ei aktiivisesti ohjata retkeilyä. Siellä sijaitsee Antinperän lintutorni. Jokamiehen-oikeuksiin perustuva luonnon käyttö ja liikkuminen on vapaata. Muu käyttö edellyttää maanomistajan lupaa.		822
		Pinta-ala yhteensä ha, osuus suunnittelualueesta (%)		888 (48 %)
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet				
Kaikki suunnittelualueeseen kuuluvat yksityiset suojelualueet kuuluvat syrjävyöhykkeeseen. Yksityisillä suojelualueilla jokamiehen-oikeuteen perustuva liikkuminen ja luonnon käyttö on sallittu. Muu käyttö edellyttää maanomistajan lupaa. Kaikilla alueilla moottoriajoneuvoilla liikkuminen sulan maan aikaan on kielletty, sekä lähes kaikilla alueilla suunnistus- ym. maastokilpailujen järjestäminen (Liite 1).				

18C Vyöhykejako: rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeet

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	Kartta	☐	
Selite	Rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on kielletty. Rajoituksella turvataan alueen luontoarvoja. Rajoitukset voivat olla myös määräaikaista. Perustettujen suojelualueiden ulkopuolisille maa- ja vesialueille ei voida hoito- ja käyttösuunnitelmassa määritellä liikkumisrajoituksia. Näille alueille on kuitenkin joskus tarpeen määritellä suosituksia liikkumisen tai mairinnousun rajoittamiseksi, jotta alueen erityiset luontoarvot pystyttäisiin turvaamaan.			
Rajoitusvyöhykkeet	Rajoitusvyöhyke, yleismääräys: "Vyöhyke säilyttää alueen luonnonsuojelulliset arvot liikkumis- tai muilla kävijöitä koskevilla rajoituksilla. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin (1096/1996) perustuvalla järjestyssäännöllä, alueen perustamissääöksellä tai yksityisten suojelualueiden rauhoituspäätöksellä. Luonnonsuojeluyistä annettu rajoitus perustuu siihen, että eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sitä vaatii (luonnonsuojelulaki 18 ja 24 §:t). Rajoitusvyöhykkeitä ovat myös puolustusvoimien liikkumiskieltovyöhyke ja rajavyöhyke."			
	Luonnonarvovyöhyke, yleismääräys: "Vyöhyke koskee perustettujen suojelualueiden ulkopuolisia maa- ja vesialueita, joilla on erityisiä luontoarvoja ja joiden turvaamiseksi liikkumista tai mairinnousua suositellaan vältettävän tiettyinä aikoina. Tarvittaessa ELY-keskus voi maastoliikennelain 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella."			
Tarkoitus				
Rajoitusvyöhyke				
Nimi	Rajoitusaika	Pinta-ala	Peruste	Olotila
Pinta-ala yhteensä			Osuus suunnittelualueesta (%)	
Luonnonarvovyöhyke				
Pinta-ala yhteensä			Osuus suunnittelualueesta (%)	
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet				

Kuva 8. Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipերան–Löyhkösen–Antinvaaran vyöhykealuejako.

Vyöhykejako kuvaa maankäytön peruseriaatteen: retkeilyn ja luontomatkailun painopistealueet, joihin tärkeimmät retkeilyreitit ja -rakenteet sijoittuvat, sekä syrjävyöhykkeenä alueen, jolla luonnon käyttö on pääsääntöisesti mahdollista jokamiehenoikeuksien mukaan. Alueella ei ole liikumisrajoituksia.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

TOTEUTUS

19 Luonnonsuojelun ja -hoidon toimenpiteet						
Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu					
Selite	Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määritettyä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuvat toimenpidesuunnitelmissa. Luonnonsuojelun toimenpiteet kohdistuvat luontotyypeihin ja lajeihin esimerkiksi ennallistamisen tai perinnebiotooppien hoidon muodossa.					
Toimenpide	Kiireellisyysaste ¹¹	Pinta-ala (ha) tai muu yksikkö	Toimenpidesuunnitelma	Aikaisemmin toteutettu tai jatkuvassa hoidossa oleva (ha)	Yksityiset suojele-alueet	Kuvaus
Ennallistamis-tarpeen arviointi, suot ja pienvedet	Pieni	799 ha	Ei tarvita	Ei ole	☒	<ul style="list-style-type: none"> Särkipäran–Löyhkosen–Antinvaaran alueen (valtionmaa ja YSA:t) ennallistamis-tarpeen arviointi. Soiden ennallistamis-tarve on osittain tiedossa, mutta täydennysinventointia tarvitaan. Myös metsien ja pien-vesien ennallistamis-tarve arvioidaan. Antinvaaran sekä Antinperän lammen välissä leton ja kankaan väli-alueella on huurre-sammal-puroja, jotka vaikuttavat peratuilta. Laskupurojen perkaamisen vaikutus kohteiden lajistoon on arvioitava tarkemmin. Särkivaaran lounaisrinteen alla Koppelopuron pohjoispuolella on kartan perusteella oja kankaan ja suon välissä. Ojien vaikutus leton lajistoon arvioitava. Alueella esiintyy merkittävää uhanalais-lajistoa. Alueen luoteisosassa Rukajärven Talvilahteen ja Karvalahteen rajautuvilla YSA-alueilla on kartoitettava ojien vaikutukset vesitalouteen (Kuusirinteen, Kivirinteen, Kujalan, Sampanniemen ja Särkipäran luonnonsuojelu-alueet). Näillä kohteilla alueilla jo olevien laskuojien kunnossapito on kuitenkin sallittu (Liite 1).
		0,5 ha			☐	
		8 ha			☐	
		4 ha			☒	
Ennallistamis-tarpeen arviointi, metsät	Pieni	n. 50 ha	Ei tarvita	Ei	☐	<ul style="list-style-type: none"> Metsistä suurin osa (n. 250 ha) on käsiteltyjä talusmetsiä, jotka ovat paikoin erittäin heikkolaatuisia luonnonmetsiä (n. 20 ha) verrattuna. Ennallistamista voisi nopeuttaa esimerkiksi polttamalla, mutta polton vaikutus alueen lettoihin tulisi ensin selvittää. Alue ei ole valtakunnallinen palojatkumo-alue. Samalla arvioidaan myös lehtojen hoitotarve.

¹¹ asteikko: suuri = toteutetaan 5 vuoden kuluessa, pieni = toteutetaan myöhemmin suunnitelmakaudella

Toimenpide	Kiireellisyys-aste ¹²	Pinta-ala (ha) tai muu yksikkö	Toimenpide-suunnitelma	Aikaisemmin toteutettu tai jatkuvassa hoidossa oleva (ha)	Yksityiset suoje-alueet	Kuvaus
Ennallistaminen	Suuri	2 ha	Laaditaan	Ei	☒	<ul style="list-style-type: none"> Särkin luonnonsuojelualueen (YSA) etelälaidassa suon ja kankaan rajalla on muutamia oja, jotka kuivattavat merkittävää lajistoa omaavia lettoa sekä huurreammallähteitä. Ojat ovat osittain yksityismaalla suoje-alueen ulkopuolella, mutta Natura-alueella. Toteutetaan maanomistajan suostumuksella, mikäli toimenpiteeseen saadaan rahoitus. Särkissä kivennäismaiden metsätalouden toimenpiteet on sallittu, mikä huomioidaan suunnitelmaa laadittaessa.
<ul style="list-style-type: none"> Luonnonhoito Lajiston hoito 	Pieni	<< 1 ha	Ehkä	Ei	☐	<ul style="list-style-type: none"> Antinperän rantasoiden niitto/raivaustarpeen arviointi umpeenkasvun ehkäisemiseksi. Hoidon mahdollinen aloittaminen muuttaisi luontotyypin letosta suoniityksi (uhanalaisuusluokka CR). Selvitettävä, ettei niitoista ole haittaa merkittäväälle lajistolle. Lisäksi arvioitava realistiset toteutusmahdollisuudet suhteessa Koillismaan puistoalueen jo hoidossa olevien perinnebiotooppien määrään.
<ul style="list-style-type: none"> Inventointi: vedenalainen/ luontotyyppi, lajit 	Suuri	100 ha	Ei	Ei	☐	<ul style="list-style-type: none"> Valtavaara–Pyhävaara: Valtavaaran etelärinteiden lehtoalueiden tarkempi inventointi alueella, jonka poikki kulkee retkeilyreitti. Saaruansuo on kokonaan inventoimatta. Särkipera: Huurreammallähteiden ja lehtojen tarkempi inventointi.
<ul style="list-style-type: none"> Vieraslajien leviämisen seuranta Haitallisen lajin poisto 	Pieni	-	Tarvittaessa	Ei	☐	<ul style="list-style-type: none"> Valtavaara–Pyhävaara: Tarkkaillaan kulttuuritukokkaiden leviämistä Rukan läheisyydessä Valtavaaran retkeilyreiteillä ja Juhannuskalliolla. Tulokaslajin poistosuunnitelma tehdään ja toteutetaan tarvittaessa. Lisäksi tarkkaillaan vesiruton leviämistä Rukajärvessä ja suunnittelualueen muissa vesistöissä. Vesirutto ei ole nykytietämyksen mukaan torjuttavissa.
Lisätietoja						
<p>Metsätalous. Suurin osa Särkiperan–Löyhkösen–Antinvaaran metsäpinta-alasta on entistä talousmetsää, jota on enimmäkseen käsitelty normaalein metsätalousmenetelmin avohakkuilla ja auraamalla. Uusi puusto on joko istutettu tai kylvetty. Siellä on myös laaja alue, joka on avohakattu, mutta jätetty muokkaamatta ja uudistamatta. Alue ei ole valtakunnallista palojatkumoaluetta.</p> <p>Vesilojen muuttaminen (ml. soiden ojitus). Särkiperässä suunnittelualueen pohjoispuolella on käytössä olevia peltoja, joiden kuivatusojien vaikutus ulottuu suunnittelu-alueella YSA117699 Särkivaaran–Löyhkösen luonnonsuojelualueelle. Koska pellot ovat suoje-alueen ulkopuolella, ei ojitukseen voida vaikuttaa.</p> <p>Valtavaaran–Pyhävaaran alueella Saaruansuolla suon poikki menee tie, joka on muuttanut vesitaloutta jakamalla suoalueen kahteen erilliseen suoaltaaseen ja muuttamalla luontaisia virtausolosuhteita. Tie saattaa toisaalta ylläpitää sopivia olosuhteita lettosaran kasvupaikalla. Tie on ollut paikalla jo niin kauan, että sen ennallistaminen ei enää palauttaisi suon alkuperäistä vesitaloutta.</p>						

¹² asteikko: suuri = toteutetaan 5 vuoden kuluessa, pieni = toteutetaan myöhemmin suunnitelmakaudella

20 Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu									
Selite	Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määritettyä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuvat toimenpidesuunnitelmissa. Kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteitä ovat rakennusperintöön, maisemaan sekä arkeologisiin kohteisiin liittyvät kunnostus- ja hoitotoimet.									
Kulttuuriperintöinventointi	☐	Ei tehdä	☒	Tehty	☐	Päivitetään	☒	Täydennetään	Vuosi	2010 (täydennys 2020)
Rakennusperintö										
Toimenpide	Kiireellisyysaste ¹³	Kunnostettava tai hoidettava kohde			Kuvaus			Kpl	Toimenpidesuunnitelma	
Maisematarkastelu										
Virkkulan ja Virkkula–Rukan maisemansuojelualueet huomioidaan suunnittelussa, mikäli Valtavaaralle tehdään maisemaan vaikuttavia toimenpiteitä.										
Yksityiset suojelualueet										
Lisätietoja										
Kulttuuriperintöinventointi on tehty vain Valtavaaralla, joten täydennysinventointi sekä dokumentointi on tarpeen Pyhävaaran ja Särkipäähän–Löyhkösen–Antinvaaran alueilla. Särkipäähän alueella myös suunnittelualueeseen kuuluvat YSA:t tulisi inventoida. Ainoa inventoitu rakennusperintökohde on Valtavaaran palovartijan tupa, jonka pääasiallinen käyttö on nykyään Valtavaaran retkeilijöiden päivätupana.										
Arkeologiset kohteet										
Toimenpide	Kiireellisyysaste ¹³	Hoidettava kohde			Kuvaus			Kpl	Toimenpidesuunnitelma	
Maisematarkastelu										
Yksityiset suojelualueet										
Lisätietoja										

¹³ asteikko: suuri = toteutetaan 5 vuoden kuluessa, pieni = toteutetaan myöhemmin suunnitelmakaudella

NYKYTILAN KUVAUS

ARVOT JA UHAT

TAVOITTEEN ASETTELU

TOTEUTUS

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

SEURANTA

LÄHTEET

LIITTEET

Muut toimenpiteet

Valtavaaran päiväreitin luonto- ja kulttuuriperintöaiheisissa opastetauluissa tuodaan esiin alueen kulttuuriperinnöstä kertovia kohteita. Toimenpiteestä kerrotaan tarkemmin lomakkeella 21B.

21A Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö						
Selite	Lomakkeella täsmennetään luonnon virkistyskäyttöä – lähinnä retkeilyä ja luontomatkailua – koskevia, tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä. Toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti määritellään riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuvat toimenpidesuunnitelmissa.						
Nykyinen käyntimäärä	Vuosi	Kysynnän kuvaus (nykytila)					
36 500	2011						
Käyntimääräennuste	Vuosi	Kysynnän kuvaus (tavoite)					
103 300	2021	Kasvun edellytyksenä on, että Ruka alkaa kehittyä ympärivuotiseksi luontomatkailukeskukseksi. Valtavaaraan tarvitaan uusi, mahdollisesti osittain esteetön ja helppo reitti, joka lanseerataan näyttävästi.					
Luontomatkailusuunnitelma	Vuosi		Vuosi		Vuosi	Lisätietoja	
Ei tehdä	☒	Tehty		Tehdään		Päivitetään	
Opastusviestintäsuunnitelma	Vuosi		Vuosi		Vuosi	Lisätietoja	
Ei tehdä	☒	Tehty		Tehdään		Päivitetään	
Toimenpide	Kuvaus						
• Viestintä	<ul style="list-style-type: none"> Roskattoman retkeilyn periaatteesta viestitään aktiivisesti luontoon.fi-sivuilla, sosiaalisessa mediassa ja opastetauluissa; tarvittaessa voidaan järjestää myös teemakampanja taukopaikoilla. Päiväreittien markkinointia tehdään yhdessä alueellisten kumppaneiden kanssa, ja reittien esitteitä on jaossa alueen hotelleissa sekä muissa yrityksissä. Alue-esite päivitetään. Valtavaaran ääniopastemateriaalin käyttöä aktivoidaan esim. laittamalla materiaali ladattavaksi netistä, ja siitä löytyy tietoa myös luontoon.fi-sivustolta. Alue reitteineen ja virkistysmahdollisuuksineen on näkyvästi esillä Ruka–Kuusamon matkailumarkkinoinnissa. 						
• Kulumisen seuranta • Käytön ohjaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Juhannuskalliolla kulkeva reitti suunnitellaan ja merkitään. Kasvillisuuden kulumista ja palautumista seurataan katselmuksin luonnontilaisuuden parantamiseksi. Alapuoliselta parkkipaikalta Juhannuskalliolle nouseva polku linjataan uudestaan, sekä/tai suositellaan ja opastetaan kalliolle meno yläkautta kallion pohjoispuolella olevalta parkkipaikalta. Mikäli käytön ohjaaminen ei ole riittävä kasvillisuuden palautumiseksi, alueesta muodostetaan rajoitusosa. 						
• Viestintä • Maasto-opastusaineiston laatiminen ja ylläpito	<ul style="list-style-type: none"> Perustettujen suojelualueiden järjestyssääntöön (Valtavaaran–Pyhävaaran ls-alue) ja perustamissäädöksiin sisältyvä ohjeistus on saatavilla kansantajuisena sekä helposti löydettävissä esimerkiksi luontoon.fi-palvelussa ja alueen opastetauluissa. Uusien reittien suunnittelun yhteydessä suunnitellaan sisällöt myös uusiin maasto-opasteisiin. Vanhat taulut vaihdetaan tarvittaessa uusiin. 						

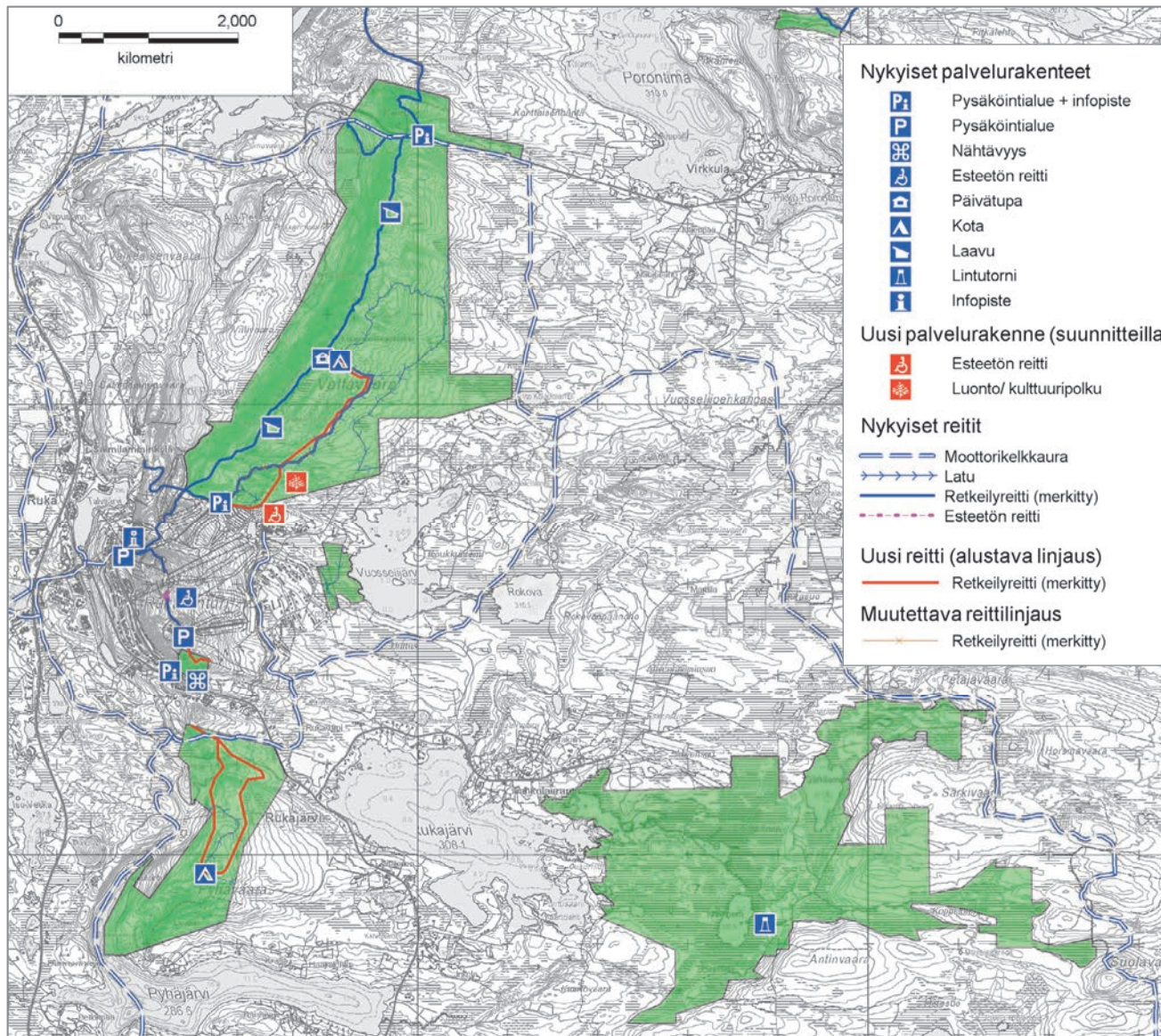
Toimenpide	Kuvaus
<ul style="list-style-type: none"> Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelualueella sijaitsevien reittien ja rakenteiden ylläpitovastuut määritellään Metsähallituksen sekä Kuusamon kaupungin kesken, ja niistä laaditaan sopimus. Infran kehittämisestä ja viestinnästä sovitaan reitistötyöryhmässä, jossa em. tahojen lisäksi on edustettuna Ruka–Kuusamon matkailuyhdistys. Niin omien kuin muiden järjestämien erilaisten tilaisuuksien lisäksi yhteistyö matkailualueen toimijoiden kanssa on säännöllistä yhteydenpitoa, osallistumista yhteisiin hankkeisiin, kumppaniviestintää, yhteisiä markkinointitoimenpiteitä ja muuta alueen yhteistä, tapauskohtaista tekemistä tarpeen mukaan.
Yhteenveto	
<p>Reitistön kehittämisen tavoitteena on Suomen merkittävimpin lukeutuvan matkailukeskuksen lähireittien hyvä tarjonta sekä korkea taso niin, että luonnontilaisuus säilyy ja erämaisyyden aste pysyy kohtalaisena. Parannuksia suunnitellaan reittien välisiin yhteyksiin, saavutettavuuteen, viitoitukseen ja opastukseen. Reittien kehittämisessä pyritään myös ylläpidon kannalta kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. Rukan läheisyydessä matkailu on jo paikallisesti hyväksyttyä, joten sosiaalinen kestävyys ei vaadi erityistä huomiointia.</p>	

21B Luonnon virkistyskäyttö: palveluvarustus

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö	Kartta	☒	Kuva 9: Nykyinen ja suunniteltu palveluvarustus
Selite	Palveluvarustuslomakkeella käsitellään rakennuksia (esim. auto- ja varaustuvat), rakennelmia (esim. laavut, kodat) sekä reittejä. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määritettyä riittävällä tarkkuudella.			
Toimenpide	Kuvaus	Kiireellisyysaste ¹⁴	Toimenpide-suunnitelma	
<ul style="list-style-type: none"> • Palveluvarustuksen rakentaminen (rakennukset, rakenteet, reitit); tarkoittaa uudisrakentamista • Palveluvarustuksen ylläpito (rakennukset, rakenteet, reitit); sis. olemassa olevan palveluvarustuksen korjausrakentamisen, tason nostamisen ja siirtämisen • Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Reittien kehittämisessä tärkeimmät motiivit on yleisökäytön ohjaaminen ja maaston kulumisen minimointi. Pyritään käyttämään valmiita tai puolivalmiita yhteyksiä tuotteistamalla ne markkinoitaviksi reiteiksi. Reitistöä kehitetään toimivammaksi etenkin Valtavaaran ja Juhannuskallion osalta. Myös Pyhävaaralle suunnitellaan kesäreittiyhteys Rukan ympärysreitiltä. Reittien suunnittelussa huomioidaan sidosryhmiltä tulleet toiveet ja palautteet. • Tarkistetaan mahdollisuus muuttaa Valtavaaran päiväreitlinjausta toimivammaksi ja osittain esteettömäksi. Etenkin esteettömän osan toteutus vaatii tarkkaa suunnittelua maastossa. Päiväreitti on myös osa Karhunkierrosta, jonka loppupään linjauksesta ja opastuksesta neuvotellaan kaupungin sekä Rukan kävelykyläyhdistyksen kanssa. Päiväreittiä myös muutetaan luonteeltaan luonto- ja kulttuuriteemaiseksi, ja se varustetaan useilla opastetauluilla. • Antinperän lintutornille johtavalle tielle uusitaan viitoitus. 	Suuri	Laaditaan	
		Suuri	Laaditaan	
		Pieni	Ei tarvita	
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisalueet				
Yksityisille suojelualueille ei suunnitella palveluvarustusta.				
Lisätietoja				
<p>Metsähallituksen vastuulla olevien reittien ja rakenteiden ylläpitohuolto ostetaan toistaiseksi Rukapalvelulta. Sopimus on voimassa 31.12.2014 saakka. Kaupungin rakentamista /ylläpitämistä reiteistä tehdään sopimus. Uusien reittien suunnittelu on käynnissä, suuntaa-antavat reittilinjaukset näkyvät kuvassa 9. Valtavaaran päiväreitlinjaus erotetaan ladun linjauksesta, jotta reitin talvikäyttäjät eivät rikkooi latua. Kojua ylläpitävä luontokuvayrittäjä on luvannut purkaa Antinperän lintutornissa olevan piilokojunsa. Metsähallitus parantaa tornin tienvarsiviitoitusta sekä edistää Kuusamon Lintukerhon ja yksityistien omistajien yhteisymmärrystä.</p> <p>Suunnittelukauden aikana tarkastellaan myös Rukan matkailukeskuksen ydinalueen (ei sisälly varsinaiseen suunnittelualueeseen) reittien kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia. Reittien suunnittelussa pyritään yhteistyöhön Rukan kävelykyläyhdistyksen kanssa.</p>				
Yhteenveto				

¹⁴ asteikko: suuri = toteutetaan 5 vuoden kuluessa, pieni = toteutetaan myöhemmin suunnitelmakaudella

Kuva 9. Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipäin–Löyhkös–Antinvaaran alueen nykyinen ja suunniteltu palveluvarustus.

Valtavaaran päiväreitlinjauksen päällekkäisyys hiihtoladun linjauksen kanssa poistetaan. Lisäksi päiväreitti muutetaan luonto- ja kulttuuriteemaiseksi uusilla opastauluilla. Osa päiväreitistä voidaan toteuttaa esteettömänä reittinä, mikäli maasto sen sallii.

Reitti Juhannuskallion laelta avautuville maisemille merkitään maastoon ja opastetaan parkkipaikoilta.

Pyhävaaralle suunnitellaan uusi päiväreitti.

Uusien reittien linjaukset ovat alustavia ja tarkentuvat suunnittelun yhteydessä.

Reittimerkinnät latujen ja retkeilyreittien osalta ovat täydelliset vain suunnittelualueella. Sekä Pyhävaaran että Juhannuskallion reitit yhdistyvät laajempaan reittikokonaisuuteen, johon on pääsy Juhannuskallion parkkipaikoilta tai Rukankylältä. Myös ladut ovat osana suurempia reittikokonaisuuksia.

© Metsähallitus 2010, © Suomen ympäristökeskus 2010, © Karttakeskus Oy, Lupa L5293, Maanmittauslaitos 1/MML/10

22 Erätalouden toimenpiteet

Vastuuprosessi	Erä	
Selite	Lomakkeella määritellään erätalouteen liittyvät toimenpiteet, ohjeet ja määräykset. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulee määritettyä riittävällä tarkkuudella.	
Metsästys ja riistanhoito		
Kohdealue	Toimenpide	Kuvaus
ML 8 §:n alue ¹⁵	Hoidon ja käytön periaatteiden mukainen toiminta	Suunnittelualue on normaalin metsästyskäytännön piirissä lukuun ottamatta Valtavaaran eteläosan metsästysrajoitusaluetta (76,5 ha, n. 4 % alueesta). Rajoitusalueeseen kuuluu myös Juhannuskallion alue. Rajoituspäätös ja -alue on esitetty liitteessä 5. Metsästysrajoitusalue on aktiivisen retkeilyn ja luontomatkailun aluetta.
Yleiset vesialueet		
Lupametsästysalueet ja vuokrasopimusalueet	Hoidon ja käytön periaatteiden mukainen toiminta	<ul style="list-style-type: none"> Lähes koko suunnittelualue on hirvenmetsästyksen vuokrasopimusaluetta. Porontimajoen kanjoni, Juhannuskallio ja muutama valtion alue Särkipäähän–Löyhkösen–Antinvaaran alueelta eivät kuulu voimassaoleviin vuokra-alue-sopimuksiin. Valtavaaran eteläosan metsästysrajoitus koskee myös Juhannuskalliota. Suunnitelma ei sisällä muutoksia metsästyksen järjestelyihin.
Hirvenajoalueet	Ei aktiivisia toimenpiteitä	Rajoitusalue
Muut metsästyskäytön ulkopuolelle jäävät alueet		Ei ole
Riistanhoito	Ei aktiivisia toimenpiteitä	Suunnittelualueella ei tehdä aktiivista riistanhoitotyötä.
Yksityiset suojelualueet	Ei aktiivisia toimenpiteitä	Yksityisillä suojelualueilla laillinen metsästys on sallittu.
Riistakantojen kestävä hyödyntämisen suunnittelu ja seuranta	Suunnittelualue on kokonaisuudessaan metsästyslain 8 §:n mukaista aluetta, jossa paikallisilla asukkailla on vapaa metsästysoikeus. Alueelta ei kerätä saalispalautteita tai muita tietoja metsästyksestä. Metsähallituksella ei ole toimivaltaa rajoittaa metsästystä.	
Lisätietoja	Metsähallitus ei varsinaisesti säätele metsästystä, mutta turvallisuussyistä aktiivisen retkeilyn ja luontomatkailun perusteella on alueelle haettu erillinen metsästysrajoitusalue. Rajoitus voimassa AVI:n päätöksellä (Liite 5).	

¹⁵ kunnan asukkailla oikeus metsästykseseen valtionmailla

Kalastus		
Kohdealue	Toimenpide	Kuvaus
Yleiset vesialueet		Ei ole
Pilkkiminen, onkiminen, viehekalastus	Ei aktiivisia toimenpiteitä	Alueella tapahtuva kalastus on pääosin mökkiläisten ja paikallisten harjoittamaa kotitarvekalastusta.
Lupakalastusvedet	Ei aktiivisia toimenpiteitä	Suunnittelualueen vesillä on vähäinen merkitys alueen lupakalastusvesistössä. Suurimpana käyttäjäryhmänä ovat paikalliset asukkaat ja lähialueen mökkiläiset.
Rajoitus- ja kieltoalueet		Ei ole
Kalakantojen hoito	Ei aktiivisia toimenpiteitä	<ul style="list-style-type: none"> • Koska suunnittelualueen kalastuspaine ei ole kovin suuri, ei vesistöihin ole tarvetta tehdä istutuksia. • Metsähallitus on aiemmin tehnyt istutuksia suunnittelualueen vesistä esimerkiksi Konttiaisjärveen, mutta nykyisin niitä ei tehdä. Osakaskuntien kanssa jaetuilla vesialueilla voidaan kuitenkin harkita yhteistyötä pienpoikas-istutuksissa niihin vesiin, joihin Metsähallitus on aikaisemminkin tehnyt istutuksia.
Yksityiset suojelualueet		
Ammattikalastus		
Kalakantojen kestävä hyödyntämisen suunnittelu ja seuranta		<ul style="list-style-type: none"> • Kalakantojen seurannasta vastaa ensi sijassa vesialueen haltija. Metsähallituksen hallinnassa olevilla vesillä kalakantojen tilaa ja hyödyntämistä suunnitellaan sekä seurataan Kalatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmä KSSJ:n avulla. Saalispalautteen voi kirjata verkossa www.tuikki.fi-sivujen kautta. Koska suunnittelualueella olevien Metsähallituksen vesialueiden merkitys kalastuksessa on vähäinen, ei erillistä suunnitelmaa alueen vesille tehdä. • Petäjävaaran kalastuskunnan sekä Rukajärven osakaskunnan alueilla kalakantojen seurannasta vastaavat osakaskunnat, ja saalispalautteet annetaan niille.
Lisätietoja		

23 Muut luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta		
Selite	Lomakkeella määritellään ne suunnittelualueen luonnonvarojen ja alueiden käyttömuodot, jotka eivät ole tulleet esille aikaisemmillä lomakkeilla. Näitä ovat marjastus, sienestys, poronhoito, liikenteen ja liikkumisen järjestelyt, urheilutapahtumat, partio- ja muu leiritoiminta, kaivostoiminta sekä maa-ainesten, polttopuun ja pohjaveden otto.		
Marjastus ja sienestys			
☒	Sallittu	☐	Rajoitettu (peruste: luonnonsuojelulakiin perustuva liikkumisrajoitus)
Lisätietoja			
Poronhoito			
Toimenpiteet ja käytännöt	<ul style="list-style-type: none"> • Poronhoitoon liittyvien aitojen ja muiden rakenteiden rakentaminen suunnittelualueelle on sallittu. Rakennustöistä tiedotetaan Metsähallitukselle ennen toimenpiteiden toteuttamista. Lumipeitteisenä aikana poronhoitotöissä saa liikkua moottorikelkalla ilman erillistä maastoliikennelupaa. Paliskunnat vastaavat poronhoitoon liittyvän maastoliikenteen asianmukaisesta järjestämisestä. • Alueen hoito ja käyttö järjestetään niin, ettei poronhoidolle aiheudu haittaa. 		
Suositukset	Poronhoitoon liittyvä maastoliikenne pyritään minimoimaan. Lumettomana aikana maastoliikennettä tulisi välttää.		
Lisätietoja			
Maastoliikenne			
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet	
<ul style="list-style-type: none"> • Viestintä • (Erä)valvonta 	Maastoliikennesäännöistä sekä luvattoman maastoliikenteen haitoista viestitään reitistöpalavereissa ja matkailuyritysten opas-koulutuksissa sekä tarpeen mukaan alueellisessa ja paikallisessa viestinnässä. Lisäksi voidaan harkita asiasta tiedottavia kielto-kylttejä kohteille ja reiteille, jotka kärsivät luvattomasta maastoliikenteestä.	☐	
Muu liikenne			
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet	
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Suunnittelualueen läpi kulkee ja sitä sivuaa muutamia teitä, joilla liikenne on sallittu tieliikennelain mukaisesti. Talviaikaan pieniä teitä ei välttämättä aurata. Antinperän lintutornille kuljetaan Suola-Särkivaaran yksityistietä, ja sen enemmästä käytöstä etenkin kevätaikoina (kelirikko) kannattaa sopia tienomistajien (hoitokunta) kanssa.	☐	

Liikkuminen			
Toimenpide	Toiminto	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet
<ul style="list-style-type: none"> Käytön ohjaaminen Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 	Maastopyöräily	<ul style="list-style-type: none"> Maastopyöräily on sallittu sellaisilla poluilla ja reiteillä, jotka liittyvät yksityisen tai kunnan mailla kulkeviin reitteihin. Mikäli Valtavaaran alueella ilmenee laajempaa tarvetta uusille maastopyöräilyreiteille, niiden suunnittelussa käytetään olemassa olevia reittipohjia – esimerkiksi Pyhävaaralla moottorikelkkauran pohjaa. Valtavaaran–Pyhävaaran alueen järjestyssäännössä rajataan kielletyt alueet ja reitit. Karhunkierros-reitillä pyöräily kielletään turvallisuussyistä. 	☐
Käytön ohjaaminen	Ratsastus	<ul style="list-style-type: none"> Ratsastus on sallittu sellaisilla poluilla ja reiteillä, jotka liittyvät yksityisen tai kunnan mailla kulkeviin ratsastusreitteihin. Valtavaaran–Pyhävaaran alueen järjestyssäännössä rajataan kielletyt alueet ja reitit. Karhunkierros-reitillä ratsastus kielletään turvallisuussyistä. 	☐
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Koiravaljakko	Koiravaljakkoajelu on sallittu jokamiehenoikeudella. Yritystoimintana se edellyttää Metsähallituksen lupaa ja paliskunnan suostumusta.	☐
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Porovaljakko	Porovaljakkoajelu on sallittu jokamiehenoikeudella. Yritystoimintana se edellyttää Metsähallituksen lupaa.	☐
<ul style="list-style-type: none"> Käytön ohjaaminen Ei aktiivisia toimenpiteitä 	Kiipeily	Kiipeily on sallittu jokamiehenoikeutena, mutta Valtavaaran–Pyhävaaran alue ei sovellu kiipeilyyn, sillä sen kalliorinteillä esiintyy runsaasti herkkää uhanalaista kasvilajistoa. Kiipeilyn harrastajat ohjataan Koillismaan muille kohteille.	☐
Urheilutapahtumat ja järjestetty urheiluseura- tai vastaava toiminta			
Toimenpide	Kuvaus		Yksityiset suojelualueet
<ul style="list-style-type: none"> Käytön ohjaaminen Hoidon ja käytön periaatteiden mukainen toiminta 	Järjestetyt urheilu- ja muut tapahtumat edellyttävät Metsähallituksen lupaa. Pääsääntöisesti tapahtumat ohjataan muualle kuin suojelualueille. Lupia voidaan kuitenkin myöntää tapauskohtaisesti esim. suunnistus- ja muille vastaaville luontoliikunta-tapahtumille. Käytettävät alueet ja reitit määritellään luvassa. Yksityisillä suojelualueilla suunnistus- ja muiden urheilukilpailujen järjestäminen on pääsääntöisesti kielletty.		☐
Partio- ja muu leiritoiminta			
Toimenpide	Kuvaus		Yksityiset suojelualueet
<ul style="list-style-type: none"> Käytön ohjaaminen Hoidon ja käytön periaatteiden mukainen toiminta 	Partio- ja muu leiritoiminta edellyttää Metsähallituksen lupaa. Käytettävät alueet ja reitit määritellään luvassa.		☐

Maa-ainesten otto		
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet
Edunvalvonta	Ks. kohta Muu toiminta .	☐
Metsätalous		
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Suunnittelualueella ei harjoiteta metsätaloutta – lukuun ottamatta muutamia yksityisiä suojelualueita, joilla on poikkeuksellisesti sallittu kivennäismaiden metsätaloustyö.	☒
Polttopuun otto		
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet
Hoidon ja käytön periaatteiden mukainen toiminta	<ul style="list-style-type: none"> • Valtavaaran–Pyhävaaran alueella polttopuiden otto kielletään järjestyssäännössä. Avotulen saa tehdä vain rakennetuilla tulentekopaikoilla käyttäen ainoastaan tarkoitukseen varattua, paikalle tuotua puuta. • Särkiperrän–Löyhkösen–Antinvaaran alueella tulentekoon saa käyttää maasta löytyviä oksia, risuja tai muuta vähäarvoista puuta. Poronhoitotyön yhteydessä on sallittu puiden otto ja avotulen teko. 	☐
Pohjaveden otto		
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet
Ei aktiivisia toimenpiteitä	Suunnittelualueelta ei oteta pohjavettä.	☐
Muu toiminta		
Toimenpide	Kuvaus	Yksityiset suojelualueet
Käytön ohjaaminen	Alueen luonnonrauhan sekä herkän laki- ja paahdeympäristöjen kasvillisuuden säilyttämiseksi ilma-alusten laskeutuminen Valtavaaran–Pyhävaaran alueelle kielletään järjestyssäännössä.	☐
Edunvalvonta	Aktiivinen edunvalvonta ja lausuminen suunnittelualueita ympäröivien alueiden erilaisiin maankäyttömuotoihin – kuten rakentaminen ja kaavoitus, kaivokset sekä tuulivoima. Edunvalvontaa harjoitetaan myös erilaisten tutkimus- ja maastoliikennelupaharkintojen yhteydessä. Lupiin voi sisältyä ohjeita, määräyksiä tai ehtoja, joilla turvataan alueen suojeluarvoja.	☐
Lisätietoja		
Mm. kohdassa Liikkuminen viitattu Valtavaaran–Pyhävaaran alueen järjestyssäännön luonnos on liitteenä 6.		

24 Hallinto

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta	
Selite	Lomakkeella määritellään suunnittelualueen hallintaan liittyvät linjaukset, ohjeet ja määräykset. Suojelualueen hallintaan ja hallintoon olennaisesti liittyviä asioita ovat kannanotto suojelualueen mahdolliseen laajentamiseen, järjestyssääntö, turvallisuus, valvonta ja pelastustoiminta sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.	
Suunnittelualueesta vastaavat tahot		
Suunnittelualueeseen kuuluvat valtionmaat ovat Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalveluiden hallinnassa. Yksityisten suojelualueet ovat maanomistajien ja ELY-keskuksen hallinnoimia. Vesilailla suojeltuja Rukajärven, Tolpanselän ja Antinperän vesistöjä hallinnoivat alueiden osakaskunnat (Rukajärven osakaskunta, Petäjävaaran kalastuskunta).		
Suojelualueiden perustamistoimet ja hallinta		
Toimenpide	Kuvaus	
<ul style="list-style-type: none"> Suojelualueen laajentaminen Säädöksen laatiminen Suojelualuekiinteistön muodostaminen Rajan merkitseminen Järjestyssäännön laatiminen 	<ul style="list-style-type: none"> Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueen lähellä olevat osat suunnittelualueesta – Porontimajoen kanjoni ja Saaruan suot sekä Pyhävaaran pohjoisosa – liitetään olemassa olevaan Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueeseen. Särkipera–Löyhkönen–Antinvaara-alueesta muodostetaan oma suojelualueensa. Uudet rajat merkitään maastoon ja karttoihin. Alueiden rauhoitusmääräykset sisältävät säädökset tehdään, ja niistä on saatavilla kansantajuinen ohjeistus luontoon.fi-palvelussa sekä alueen opastauluissa. Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueelle tehdään järjestyssääntö hoito- ja käyttösuunnitelman linjausten mukaisesti. 	
Rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset		
Toimenpide	Kuvaus	
Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteiden mukainen toiminta	<ul style="list-style-type: none"> Tiedossa olevat valtionmaita koskevat rasitteet eivät haittaa alueen hoitoa ja käyttöä, joten niitä ei ole tarpeen muuttaa. Tie- ja muut rasitteet kuitenkin tarkastetaan kiinteistömuodostuksen yhteydessä. Reittien ja rakenteiden ylläpitösopimus Kuusamon kaupungin kanssa uusitaan. Käyttöoikeuksia alueeseen myönnetään ja sopimuksia tehdään voimassa olevan Metsähallituksen ohjeistuksen (lähinnä Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet) mukaisesti. 	
Turvallisuus ja valvonta		
Toimenpide	Kuvaus	
Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteiden mukainen toiminta	Suunnittelualueen turvallisuutta valvotaan tarkkailemalla sekä ylläpitämällä reittejä ja rakenteita. Muiden käyntien ohella tehdään myös valvonnallisia huomioita.	
Valmiudet	☐	Öljyonnettomuussuunnitelma
	☒	Metsäpalontorjuntasuunnitelma
Ei erillistä (kuuluu Pohjanmaan alueen yhteiseen suunnitelmaan)		

Toimenpide	Kuvaus					
Palvelurakenteiden turvallisuus	☐	Rakennusten pelastussuunnitelma	Ei tarvita			
	☒	Rakennusten palotarkastus	Palotarkastus tehdään suunnittelukauden aikana (Valtavaaran päivätupa).			
	☒	Kohteiden nimi- ja koordinaattimerkinnot	Kämpillä, laavuilla, kodilla ja tulentekopaikoilla on nimikyltit, joiden avulla ne ovat tunnistettavissa hätäkeskuksessa.			
	☒	Pelastusyhteistyö	Palo- ja pelastussuunnitelman päivityksessä toimitaan yhteistyössä paikallisten pelastusviranomaisten kanssa.			
Yhteistyö						
Alueellinen ja paikallinen yhteistyö	Reitistöyöryhmä (Kuusamon kaupunki, Metsähallitus, Ruka–Kuusamon Matkailuyhdistys); tavoite kokoontua kerran vuodessa					
Kansainvälinen yhteistyö						
Alueen hallintaan ja hoitoon liittyvät yhteistyötahot	ELY (luonnonsuojelua valvova viranomainen)					
Alueen hallintaan liittyvät vakiintuneet yhteistyömuodot	☐	Neuvottelukunta	☐	Yhteistyöryhmä	☐	Muu, mikä?
Lisätietoja						
<ul style="list-style-type: none"> Oulangan kansallispuistoon tehdään asiakasturvallisuussuunnitelma, joka voidaan ulottaa myös Valtavaaran alueelle. Vaellusreitti Karhunkierros yhdistää alueet luontevasti toisiinsa. Ensimmäinen suunnitelma tehdään vuonna 2012, ja se päivitetään n. 5 vuoden kuluttua. Suunnitelma laajennetaan koskemaan Valtavaaraa luultavasti päivityksen yhteydessä. Juhannuskalliolla tehdään kulunohjausta kuluneisuuden takia, ja lajiston palautumista seurataan. Mikäli kulunohjaus ei ole riittävä toimenpide, päätetään rajoitusosan muodostamisesta alueelle joko suunnitelman välitarkastuksen tai uusimisen yhteydessä. 						

25 Rakennuskanta

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta			
Selite	Suunnittelualueella voi olla rakennuksia ja rakennelmia, jotka eivät liity alueen suojeluarvoihin (kulttuuriperintöön) eivätkä virkistyskäyttöön. Tällaisia ovat mm. suojelualuehankintoihin liittyneet vanhat asuin- ja lomarakennukset. Lomakkeelle kirjataan tällaiset rakennukset ja rakennelmat sekä niihin liittyvät toimenpiteet.			
Toimenpide	Kohde	Omistaja	Kpl	Toimenpiteen kuvaus
Eryitysmääräykset				
Yksityiset suojelualueet				
Lisätietoja				
Suunnittelualueen rakennukset (tupa, kodat ja laavut) ovat virkistyskäyttökohteita (Palovartijan tupa myös rakennusperintökohde). Lisäksi voi olla kulttuuriperintökohteita – kuten suolatoja, joita ei ole vielä inventoitu. Alueella ei ole ns. selvittämätöntä rakennuskantaa .				

26 Resurssit

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta		
Selite	Lomakkeella määritellään toiminnan suunnittelun pohjaksi hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kerta- sekä jatkuvaluonteiset kustannukset. Lisäksi määritellään muut alueen hoitoon ja hallintoon liittyvät kustannukset, mikä tukee hoito- ja käyttösuunnitelman kytkemistä vuotuisen toiminnan suunnitteluun. Hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kustannuksista vastaa lähinnä Metsähallitus. Mikäli suunnitelmaan kirjataan muita tahoja – kuten ELY-keskusta tai kuntaa – koskevia sitoumuksia, myös niiden kustannukset esitetään lomakkeella.		
Vuosi, jonka kustannustasoon arviot perustuvat		2012	
Kohde	Jatkuvaluonteiset kulut €/vuosi	Kertaluonteiset menot €	Lisätietoja
Rakennukset	(ks. alla)		
Rakennelmat	(ks. alla)		
Reitit	10 000	120 000	<ul style="list-style-type: none"> Jatkuvaluonteisiin kuluihin on arvioitu reittien ja taukopaikkojen ylläpitokustannukset sekä huolto. Kertaluonteisiin menoihin kuuluvat uusien sekä olemassa olevien reittien (uudelleenlinjauksen) suunnittelu, merkintä maastoon ja toteutus.
Opastuspalvelut ja opastusviestintä	500	10 000	<ul style="list-style-type: none"> Jatkuvaluonteiset kulut sisältävät esimerkiksi luontoon.fi-sivujen ylläpidon. Kertaluonteisissa menoissa ovat mm. uusien reittien opasteet sekä luonto- ja kulttuuriteemaisen opastusaineiston suunnittelu- ja toteutuskulut.
Kävijälaskenta, kävijä-, yritys- ym. tutkimukset	1 000	20 000	<ul style="list-style-type: none"> Jatkuvaluonteisiin kuluihin kuuluu alueen kävijälaskenta. Kertaluonteisissa menoissa on huomioitu kävijätutkimus, joka on suositus uusia joka viides vuosi. Se on arvioitu tehtäväksi kahdesti suunnittelukaudella.
Virkistyskäyttö yhteensä	11 500	150 000	
Ennallistaminen		3 000	<ul style="list-style-type: none"> Kertaluonteisiin menoihin on huomioitu suunnittelualueen ennallistamistarpeen inventoinnit ja jo tiedetyn kohteen ennallistaminen. Kohde sijaitsee kuitenkin YSA:lla, joten ennallistamisesta tulee sopia maanomistajan kanssa. Myös suunnittelualueen luontotyyppi-inventointien kustannukset on huomioitu tässä.
Lajistonhoito			
Muu luonnonhoito			
Luonnonsuojelun seurannat			
Luonnonsuojelu yhteensä		3 000	

Rakennusperintö				
Arkeologiset kohteet				
Muu kulttuuriperinnön hoito		1 500	Suunnittelalueen kulttuuriperinnön täydennysinventoinnit	
Kulttuuriperintö yhteensä		1 500		
Hallinto- ja muut kulut		13 000	Alueiden perustaminen, kiinteistön muodostus, suojelun rajojen merkintä	
Kaikki yhteensä	11 500	167 500	Kaikki kustannukset yhteensä suunnitelmakaudella (10 vuotta) €	282 500

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

27 Ympäristövaikutusten arviointi						
Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; muiden prosessien osallistuminen on tärkeää					
Selite	Hoito- ja käyttösuunnitelmassa arvioidaan suunniteltujen toimenpiteiden ekologisia, sosiokulttuurisia ja taloudellisia vaikutuksia eli suunnitelmasta aiheutuvien muutosten oletettuja seurauksia. Ekologiset vaikutukset kohdistuvat lähinnä maisemaan, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eläimistöön tai luonnon monimuotoisuuteen. Sosiokulttuuriset vaikutukset kohdistuvat ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen, yhdyskuntarakenteeseen, henkiseen tai aineelliseen kulttuuriperintöön. Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat esim. luonnonvarojen hyödyntämiseen, työllisyyteen tai taloudelliseen tilanteeseen suunnittelualueella ja sen lähiympäristössä. Hoito- ja käyttösuunnitelmien taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan lähinnä paikallistalouden tasolla. Arvioinnilla varmistetaan, että suunnitelman ratkaisut ovat sellaisia, ettei niiden toteuttaminen aiheuta haittaa suunnittelualueen ympäristölle. Toisaalta vaikutusten arviointi on keino tarkistaa suunnitelman linjausten oikeellisuutta: saadaanko asetettujen tavoitteiden avulla aikaan sellaisia hyötyjä, jotka edesauttavat suunnittelualueutta koskevien päämäärien saavuttamista.					
Tavoite (numero viittaa päämäärään)	Toimenpide	Vaikutuksen tyyppi			Vaikutuksen kuvaus	Riskit, haitat ja niiden vähentäminen
		Ekologinen	Sosio-kulttuurinen	Taloudellinen		
1.1) Soiden, metsien ja pienten vesien edustavuus parane.	<ul style="list-style-type: none"> Ennallistamis-tarpeen arviointi Ennallistaminen 	☒	☐	☐	Arvioinnilla sinänsä ei ole vaikutusta alueelle. Ennallistamisella (suo-ojien tukkimisella) on positiivinen vaikutus suon ekosysteemeihin ja alapuolisen vesistön veden laatuun.	<ul style="list-style-type: none"> Mikäli aluetta ei inventoida, voi luonnontilan ja luontoarvojen ylläpitämisen kannalta tärkeitä kohteita jäädä löytymättä sekä ennallistamatta. Mikäli ennallistuksen toteutus epäonnistuu, voi se heikentää alapuolisten vesistöjen tilaa. Ennallistamisen aikana voi alapuolisiin vesistöihin myös tulla runsaammin kiintoainesta. Ennallistamis-töistä aiheutuu tilapäisiä haittoja maastolle ja lajistolle.
1.2) Ympäristöt säilyvät avoimina.	<ul style="list-style-type: none"> Luonnonhoito Lajistonhoito 	☒	☐	☐	Arvioinnilla sinänsä ei ole vaikutusta alueelle. Niittämällä rantasoiat ne voidaan muuttaa suoniityiksi, jolloin harvinaisten suoniityjen pinta-ala kasvaa ja lajisto voimistuu.	Mikäli aluetta aletaan niittää, voi lettolajisto taantua. Tätä voi välttää suunnittelemalla niittoalueen rajauksen tarkasti.
2.1) Alueella ei esiinny luvatonta maasto-liikennettä.	<ul style="list-style-type: none"> Viestintä (Erä)valvonta 	☒	☒	☐	Luvattoman maastoliikenteen loppuminen parantaa luonnontilaa ja rauhallisuutta, mikä vaikuttaa tunteeseen alueiden hyvästä hoidosta ja turvallisuudesta sekä täten käyttäjien tyytyväisyyteen.	Mikäli viestinnällä ei onnistuta muuttamaan asenteita ja kertomaan alueen luvallisista käyttömuodoista tai valvonta ei ole riittävää, ei luvaton maastoliikenne lopu.

Tavoite	Toimenpide	Ekologinen	Sosiokultt.	Taloudell.	Vaikutuksen kuvaus	Riskit, haitat ja niiden vähentäminen
2.2) Alueen kävijät tuntevat roskattoman retkeilyn periaatteen: ympäristö siistiyty ja roskaaminen loppuu.	<ul style="list-style-type: none"> Viestintä 	☐	☒	☐	Roskaamisen väheneminen ja alueen siistiytyminen vaikuttavat tunteeseen alueiden hyvästä hoidosta sekä turvallisuudesta ja täten käyttäjien tyytyväisyyteen.	Mikäli viestintä ei tavoita käyttäjiä tai onnistu muuttamaan asenteita, eivät roskaaminen ja roskaantuminen lopu.
3.1) Retkeily- ja matkailutoiminta ei kuluta herkkiä alueita eikä häiritse luontoa tai alueen muita käyttäjiä.	<ul style="list-style-type: none"> Kulumisen seuranta Käytön ohjaaminen 	☒	☒	☐	Kun eri käyttömuotojen suunnittelu ja ohjaaminen onnistuu, ei alueen käytöstä aiheudu haitallisia vaikutuksia. Tällöin käytöstä kuluneet luontotyypit ja häiriintynyt lajisto palautuvat ennalleen ilman ennallistamistoimenpiteitä tai rajoitusosan muodostamista.	Mikäli suunnittelu ei onnistu, luontotyypit sekä lajisto kärsivät ja voivat pahimmillaan kadota eri käyttömuotojen kulutuksessa. Eri käyttäjäryhmät voivat ajautua konflikteihin alueiden käytöstä, ja/tai alueen markkinointi ja viestintä eivät vastaa todellisuutta.
3.2) Merkittävien luontotyyppien sekä kulttuuriperintökohteiden sijainnit tiedetään, ja alueen käyttö voidaan suunnitella luonto- ja kulttuuriarvot huomioon ottaen.	<ul style="list-style-type: none"> Inventointi: vedenalainen/ luontotyyppi, lajit 	☒	☐	☐	Inventoinnilla sinänsä ei ole vaikutusta alueelle. Kun luontotyypit sijainteineen ovat tiedossa, ne voidaan ottaa huomioon reitti- ja (käyttö)lupa-suunnittelussa. Ajantasainen tieto on keskeistä myös (ulkopuolisten) hankkeiden vaikutusten arvioinnissa.	Mikäli luontotyyppien sijainteja ei tiedetä, voidaan eri käyttömuotoja suunniteltaessa sekä toteutettaessa aiheuttaa suurta vahinkoa luontotyypeille ja lajeille.
4) Haitallisia vieraslajeja tai kulttuuri-tulokkaita ei esiinny. Havaitut vieraslajit tai kulttuuritulokkaat eivät leviä.	<ul style="list-style-type: none"> Vieraslajien leviämisen seuranta Haitallisen lajin poisto 	☒	☒	☐	Seurannan onnistuessa pystytään tulokas- ja vieraslajit havaitsemaan riittävän ajoissa niin, että niiden poisto tai leviämisen esto on helpompaa ja ylipäätään mahdollista.	Mikäli alueelle leviää jokin vieraslaji tai kulttuuritulokas, jota ei saada poistettua tai hallittua, voi se aiheuttaa luontotyyppien muuttumisen tai lajiston köyhtymisen ja yksittäisten lajien taantumisen tai häviämisen.
5) Alueeseen, sen ympäristöön sekä (kauko)maisemaan vaikuttavat hankkeet eivät heikennä alueen luonto- ja maisema-arvoja. Vuonna 2013 käynnistytävä maakunnallinen maisema-alueinventointi selkeyttää tavoitteita maisemansuojelualueen osalta.	<ul style="list-style-type: none"> Edunvalvonta 	☒	☒	☒	Onnistuessaan edunvalvonta voi parantaa lajien ja luontotyyppien tilaa (ekologiset yhteydet, reunavaikutus ym.) sekä vaikuttaa maiseman säilymiseen ja jopa parantumiseen.	Pahimmillaan edunvalvonnassa epäonnistuminen aiheuttaa alueen arvojen heikentymisen; sen kyky esimerkiksi lajien suojeluun ja virkistyskäytön tarjoamiseen heikkenee.

Tavoite	Toimenpide	Ekologinen	Sosiokultt.	Taloudell.	Vaikutuksen kuvaus	Riskit, haitat ja niiden vähentäminen
6.1) Käyttäjien tuntemat, selkeät säädökset turvaavat alueen luontoarvot ja käyttömahdollisuudet.	<ul style="list-style-type: none"> Suojelualueen laajentaminen Säädöksen laatiminen Suojelualuekiinteistön muodostaminen Järjestyssäännön laatiminen Rajan merkitseminen Viestintä Maasto-opastusaineiston laatiminen ja ylläpito 	☐	☒	☐	Alueen luonnonsuojelustatus tunnetaan ja tunnistetaan paremmin. Sen tarjoamat virkistysmahdollisuudet ja sitä ohjaavat säännöt ovat helposti saatavissa sekä käyttäjien tiedossa.	Tietämättömyys alueen luonnonsuojelustatuksesta sekä sen säännöistä voi lisätä luontoa ja muita käyttäjiä häiritsevää toimintaa. Jos alueen monipuolisia virkistysmahdollisuuksia ei tunneta, reitit ja rakenteet jäävät alikäytölle.
6.2) Matkailuyhteistyö sidosryhmien kanssa on toimivaa ja tuloksellista.	<ul style="list-style-type: none"> Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 	☐	☒	☒	Hyvä yhteistyö virkistyskäyttö- ja matkailumahdollisuuksien kehittämisessä sekä ylläpidossa parantaa alueen tunnettuutta ja houkuttavuutta. Alueen ylläpitäjät tietävät omat vastuualueensa, joten reitit ja rakenteet pysyvät kunnossa.	Kävijöille Rukan alueen reitit ja palvelut muodostavat kokonaisuuden, eivätkä he ole kiinnostuneita siitä, kuka mitään reittiä ylläpitää. Yksi huonosti hoidettu reitti voi pilata kaikkien reittien maineen.
7.1) Reitit ja palvelut ovat monipuolisia sekä palvelevat hyvin eri käyttäjäryhmiä.	<ul style="list-style-type: none"> Palveluvarustuksen rakentaminen (rakennukset, rakenteet, reitit); tarkoittaa uudisrakentamista Palveluvarustuksen ylläpito (rakennukset, rakenteet, reitit); sis. olemassa olevan palveluvarustuksen korjausrakentamisen, tason nostamisen ja siirtämisen Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 	☐	☒	☐	Reitit ovat houkuttelevia, ja niistä löytyy sopivia vaihtoehtoja eri kohderyhmille. Ihmisten kynnys lähteä maastoon on matala.	Reittien suunnittelu voi epäonnistua joko luonnonsuojellisesti – reitin rakentamisen aiheuttaessa haittaa luonnolle – tai retkeilyllisesti, jolloin reitti ei kiinnosta kävijöitä ja se jää vähäiselle käytölle.
7.2) Reitit ja virkistysmahdollisuudet tunnetaan, ja niitä hyödynnetään myös Rukan alueen markkinoinnissa sekä matkailun yritystoiminnassa. Rukan alueen matkailu- ja virkistyskäyttöä kehitetään yhdessä kaupungin, Ruka–Kuusamon Matkailuyhdistyksen sekä alueen matkailuyritysten kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen Viestintä 	☐	☒	☒	Alue ja sen reitit tunnetaan, ja ne tuovat matkailualueen kävijöitä luontoon lisäten Rukan matkailukeskuksen monipuolisuutta matkakohteena.	Mikäli luonnonsuojelualueella sekä sen tarjoamia mahdollisuuksia ei osata arvostaa eikä sen matkailullista ja imagollista potentiaalia hyödyntää muun muassa markkinoinnissa tai matkailun yritystoiminnassa, alueelle tehdyt reitti-investoinnit ovat ylimitoitettuja. Arvostuksen puute voi johtaa luonnonsuojelun näkökulmasta vahingolliseen ajatteluun, jossa luonnonsuojelualueen tarpeellisuus voidaan kyseenalaistaa.

Natura-vaikutusten arvioinnin tarveharkinta	<p>Suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi suunnitellut toimenpiteet parantavat niitä suojeluarvoja, joiden perusteella alueet valittiin Natura-kohteiksi. Suunnitelman mukainen toiminta – kuten esimerkiksi käytön ohjaaminen ja viestintä – tukevat alueen suojelua ja säilymistä. Suunnitelmalla ei ole haitallista vaikutusta luontodirektiivin nojalla suojeltuihin luontotyyppeihin ja lajeihin tai lintudirektiivin lajeihin, joten suunnitelma ei edellytä LsL 65–66 §:ien mukaista Natura-vaikutusten arviointia.</p>
Ympäristövaikutusten arvioinnin yhteenveto	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnitelman ekologiset vaikutukset ovat positiivisia, ja pohjana sosiokulttuurisille sekä taloudellisillekin vaikutuksille. Inventoimalla sekä ennallistamalla suunnittelualueita parannetaan aluetuntemusta ja alueen luonnontilaa sekä luodaan turvallinen ja hallittu perusta sen virkistys- ja muulle käytölle. • Kun luontoarvot ja tärkeät (suojaus)kohteet ovat tiedossa, alueen palvelut ja reitit voidaan suunnitella kestävästi sekä monipuolisesti. Käytön ohjaamisella sekä viestinnällä edistetään luontoarvojen huomioimista ja turvaamista. Toimiva huolto sekä valvonta parantavat turvallisuutta ja viihtyisyyttä madaltaen myös kynnyksiä lähteä luontoon. • Hyvällä viestinnällä sekä markkinoinnilla alue ja sen reitit ovat houkuttavia ja tunnettuja tukien ympäröivien alueiden – kuten Rukan matkailukeskuksen – matkailua sekä paikallistaloutta. Monipuolinen reitistö palvelee hyvin eri käyttäjäryhmiä. Alueen reitit sekä virkistysmahdollisuudet tunnetaan, ja niitä hyödynnetään myös Rukan alueen markkinoinnissa ja matkailun yritystoiminnassa. Rukan alueen matkailu- ja virkistyskäyttöä kehitetään yhdessä kaupungin, Ruka–Kuusamon Matkailuyhdistyksen sekä alueen matkailuyritysten kanssa.

SEURANTA

28A Suunnitelman toteutuksen seuranta				
Vastuuprosessi	Alueiden hallinta			
Selite	Suunnitelman toteutumista seurataan väliarvioinneissa noin 5–6 vuoden välein sekä hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksen yhteydessä (suunnitelma-kausi on noin 15 vuotta). Toteutuksen seuranta kohdistuu suunnitelmassa määritettyihin toimenpiteisiin (ks. lomakkeet 19–25). Tällä lomakkeella esitetään seurattavat toimenpiteet ja käytettävät mittarit.			
Tavoite (numero viittaa päämäärään)	Toteutuslomake	Toimenpide	Tulosmittari	Tavoiteaikataulu toteutukselle
1) Soiden, metsien ja pienvesien edustavuus paranee. Ympäristöt säilyvät avoimina.	19	<ul style="list-style-type: none"> • Ennallistamistarpeen arviointi • Ennallistaminen • Luonnonhoito • Lajistonhoito 	<ul style="list-style-type: none"> • Ennallistussuunnitelmat (SutiGis) • Ennallistamisen ja hoidon ”tilanne” (tot/tav) (SutiGis) 	10 v kuluessa (tiedetty ennallistaminen 5 v kuluessa)
2) Alueella ei esiinny luvatonta maastoliikennettä. Kävijät tuntevat roskattoman retkeilyn periaatteen: ympäristö siistiytyy ja roskaaminen loppuu.	23 21A	<ul style="list-style-type: none"> • Viestintä • (Erä)valvonta 	<ul style="list-style-type: none"> • Oma toiminnan arviointi • Valvonnassa esille tulleiden rikkeiden lkm 	Jatkuvaa
3.1) Retkeily- ja matkailutoiminta ei kuluta herkkiä alueita eikä häiritse luontoa tai alueen muita käyttäjiä.	21A 23	<ul style="list-style-type: none"> • Kulumisen seuranta • Käytön ohjaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Lajiston palautuminen • Palautteen määrä • Haettujen lupien määrä 	Juhannuskallion käytön ohjaus 2012; kulumisen seuranta (katselmus) ja yleinen käytön ohjaaminen jatkuvaa
3.2) Merkittävien luontotyyppien sekä kulttuuri-perintökohteiden sijainnit tiedetään, ja alueen käyttö voidaan suunnitella luonto- ja kulttuuri-arvot huomioon ottaen.	19	<ul style="list-style-type: none"> • Inventointi: vedenalainen/ luontotyyppi, lajit 	<ul style="list-style-type: none"> • Luontotyyppi-inventoinnin määrä (ha) 	5 v kuluessa
4) Haitallisia vieraslajeja tai kulttuuritulokkaita ei esiinny. Havaitut vieraslajit tai kulttuuritulokkaat eivät leviä.	19	<ul style="list-style-type: none"> • Vieraslajien leviämisen seuranta • Haitallisen lajin poisto 	<ul style="list-style-type: none"> • Oma toiminnan arviointi 	NATA-tarkastelun yhteydessä
5) Alueeseen, sen ympäristöön sekä (kauko) maisemaan vaikuttavat hankkeet eivät heikennä luonto- ja maisema-arvoja. Vuonna 2013 käynnistytävä maakunnallinen maisema-alueinventointi selkeyttää tavoitteita maisemasuojelualueen osalta.	23	<ul style="list-style-type: none"> • Edunvalvonta 	<ul style="list-style-type: none"> • Edunvalvontaan liittyvien lausuntojen lkm 	Jatkuvaa

Tavoite (numero viittaa päämäärään)	Lomake	Toimenpide	Tulosmittari	Tavoiteaikataulu
6.1) Käyttäjien tuntemat, selkeät säädökset turvaavat alueen luontoarvot ja käyttömahdollisuudet.	24 21A	<ul style="list-style-type: none"> Suojelualueen laajentaminen Säädöksen laatiminen Suojelualuekiinteistön muodostaminen Järjestyssäännön laatiminen Rajan merkitseminen Viestintä Maasto-opastusaineiston laatiminen ja ylläpito 	<ul style="list-style-type: none"> Suojelualueen laajennuksen pinta-ala (ha) Suojelualueiden lkm, joiden säädös annettu/päivitetty Suojelualueiden lkm, joista on muodostettu esi/suojelukiinteistö Uusien/päivitettyjen järjestyssääntöjen lkm Merkittyjen rajojen määrä (km) 	10 v kuluessa
6.2) Matkailuyhteistyö sidosryhmien kanssa on toimivaa ja tuloksellista.	21A	<ul style="list-style-type: none"> Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lkm 	Vuosittain
7.1) Reitit ja palvelut ovat monipuolisia sekä palvelevat hyvin eri käyttäjäryhmiä.	21B 23	<ul style="list-style-type: none"> Palveluvarustuksen rakentaminen (rakennukset, rakenteet, reitit); tarkoittaa uudisrakentamista Palveluvarustuksen ylläpito (rakennukset, rakenteet, reitit); sis. olemassa olevan palveluvarustuksen korjausrakentamisen, tason nostamisen ja siirtämisen Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Ylläpidettävien retkeilyreittien määrä Sidosryhmätilaisuuksien ja osallistujien lkm 	2015 mennessä; sidosryhmätilaisuudet vuosittain
7.2) Reitit sekä virkistysmahdollisuudet tunnetaan, ja niitä hyödynnetään myös Rukan alueen markkinoinnissa ja matkailun yritystoiminnassa. Rukan alueen matkailu- ja virkistyskäyttöä kehitetään yhdessä kaupungin, Ruka-Kuusamon Matkailuyhdistyksen sekä alueen matkailuyritysten kanssa.	21A 23	<ul style="list-style-type: none"> Sidosryhmätilaisuuksien järjestäminen Viestintä 	<ul style="list-style-type: none"> Kävijämäärät 	Esite tuotetaan v. 2013; muuten markkinointi ja yhteistyö on jatkuva

28B Suunnitelman vaikuttavuuden seuranta

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta		
Selite	Suunnitelman vaikuttavuutta seurataan väliarvioinneissa noin 5–6 vuoden välein sekä hoito- ja käyttösuunnitelman päivityksen yhteydessä (suunnitelma-kausi on noin 15 vuotta). Vaikuttavuus tarkoittaa sitä, missä määrin asetetut päämäärät ja tavoitteet saavutetaan. Vaikuttavuus on siis toiminnalla aikaansaatu tavoitteiden suuntainen muutos. Vaikuttavuus voi olla myös suotuisan tilan säilymistä, mikäli se on suunnitelman tavoite.		
Päämäärä	Vaikuttavuusmittari	Mittarin kuvaus	Nykytila
1) Suojeltava lajisto ja luontotyypit säilyvät elinvoimaisina.	<ul style="list-style-type: none"> • Ennallistamisen ja luonnonhoidon onnistuminen (hoitoseurannan johtopäätös) 	Ennallistettujen soiden, metsien ja pienvesien tilaa (sekä, mikäli suoniityt päätetään niittää, myös niiden hoidon onnistumista) seurataan Ennallistamisen ja luonnonhoidon oppaan seuranta-ohjeiden mukaisesti.	<ul style="list-style-type: none"> • Ks. lomake 19. • Rantasuot pusikoituvat hiljalleen.
2) Luontoarvot säilyvät ja kävijätyytyväisyys on hyvä.	<ul style="list-style-type: none"> • Kävijätyytyväisyys 	Alueiden siisteyttä ja jälkien määrää maastossa seurataan valvonnan ja muiden töiden /huollon ohella. Myös kävijäpalautteesta saadaan tietoja siisteydestä ja viihtyisyydestä.	<ul style="list-style-type: none"> • Taukopaikat ja reitit siistejä • Juhannuskallio paikoin roskainen • Maastoliikennejälkiä etenkin Pyhävaaralla
3) Valtavaaran–Pyhävaaran alueen eri käyttömuodot eivät sulje toisiaan pois eivätkä vaaranna luontoarvoja.	<ul style="list-style-type: none"> • Kävijävaikutusten häiritsevyys (kuluneisuus, roskaantuneisuus, liiallinen kävijämäärä, muiden kävijöiden käyttäytyminen) • (Maa)luontotyyppi-inventointitilanne: yksittäinen alue (alle 12 v vanhat) • Kulttuuriperinnön inventointitilanne: yksittäinen alue 	<ul style="list-style-type: none"> • Alueiden kuluneisuutta seurataan valvonnan ja muiden töiden /huollon ohella. Juhannuskalliolla seurataan uhanalaisen lajiston tilaa normaaliseurannoilla. Myös kävijäpalautteesta saadaan tietoja viihtyvyydestä ja toimivuudesta. • Suunnittelualueen luontotyyppien sijainnit ja kulttuuriperintökohteet on inventoitu sekä tiedossa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alueiden käytössä ei ole ongelmia. • Juhannuskallion uhanalaislajiston tila on heikko; osa lajeista saattaa olla kadonnut. • Inventoinnit ovat keskeneräisiä kummallakin osa-alueella.
4) Alueen luontainen lajisto säilyy.	<ul style="list-style-type: none"> • Vieraslajien esiintyminen 	Alueelle tulevia vieraslajeja ja kulttuuritulokkaita seurataan muiden töiden /huollon ohella sekä NATA-tarkastelun yhteydessä.	Havaitut vieraslajit (Valtavaaralla) eivät leviä.
5) Alue ympäristöineen on luontoarvoiltaan ja maisemaltaan eheä kokonaisuus.	<ul style="list-style-type: none"> • Kävijätyytyväisyys 	Luonnontilaisuuden kokemista kuvaa hyvin kävijätutkimuksen kysymys 8: ”Kuinka tärkeää tällä käynnilläsi oli a) luonnon kokeminen ja b) maisema” sekä kysymys 11: ”Täytyivätkö tähän käyntiin liittyvät odotuksesi luonnonympäristön suhteen”. Nykytilan arvot vuoden 2011 kävijätutkimuksesta, asteikko 1–5.	<ul style="list-style-type: none"> • 8a: 4,76 • 8b: 4,82 • 11: 4,7

Päämäärä	Vaikuttavuusmittari	Mittarin kuvaus	Nykytila
6) Valtavaaran–Pyhävaaran monipuoliset ja suositut virkistysmahdollisuudet ovat tärkeä osa Ruka–Kuusamon matkailu-alueen palvelutarjontaa.	<ul style="list-style-type: none"> • Säädösvalmistelutilanne: yksittäinen alue • Kiinteistönmuodostustilanne • Rajojen merkitsemistilanne • Järjestyssäännön laatimistilanne: yksittäinen alue • Kävijäytyvyäisyys suojelu- ja virkistys-alueilla 	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelualueen molempien Natura-alueiden (perustamis) tila, Valtavaaran–Pyhävaaran alueiden tila (onko liitetty osaksi jo olemassa olevaa luonnonsuojelualueetta), Is-alueen järjestyssääntö. Maastoon merkattujen rajojen selkeys, perustamissäädösten ja järjestyssäännön helppo saatavuus. • Toimivan yhteistyön tuloksena alue on tunnettu ja houkutteleva; reitit ja rakenteet pysyvät kunnossa, ja esimerkiksi polttopuuhuolto toimii. Reitien ja rakenteiden kuntoa seurataan valvonnan ja muiden töiden ohella. Myös kävijäpalautteista saadaan tietoa reittien ja rakenteiden kunnosta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alueet ovat perustamatta, rajojen merkintä puutteellinen, Is-alueella ei järjestyssääntöä. • Etenkin reittien ylläpidon osalta yhteistyö satunnaista; sopimus tekeillä • Reitit ja rakenteet ovat hyvässä kunnossa.
7) Valtavaara–Pyhävaara on eri käyttäjäryhmiä houkutteleva ja Rukan matkailua palveleva kestävä virkistyskäytön alue.	<ul style="list-style-type: none"> • Käynnit suojelu- ja virkistysalueilla • Kävijäytyvyäisyys suojelu- ja virkistys-alueilla 	Reitistön toimivuutta ja tunnettuutta seurataan kävijälaskennoilla sekä kävijäpalautteella.	Ks. lomake 9A.
Lisätietoja			
<p>Tulosmittareista suurimman osan tiedot kerätään Metsähallituksen käyttämiin ohjelmistoihin, joista ne saa purettua tarvittaessa. Lupien ja lausuntojen lukumäärää ei sinänsä erikseen kirjata tai lasketa alueittain tai kohteittain, vaan lupaharkinta sekä lausuntojen antaminen on jatkuvaa ja kysynnästä riippuvaa. Katselmukset – esimerkiksi roskaantumisen, luvattoman maastoliikenteen jälkien ja vieraslajien osalta – ovat muiden töiden kuten inventointien ja huollon ohella suoritettavaa rutiinityötä, josta ei yleensä tehdä erikseen raporttia. Myöskään asiakaspalautteesta ei tehdä erillistä vuosittaista koostetta tai yhteenvetoa. Useimpien tavoitteiden saavuttaminen tai tulosten seuraaminen edellyttävät laajempaa suunnittelualueen tilan sekä toimintaympäristön tuntemista ja analyysia, eikä sitä voi kattavasti seurata tai raportoida lomakkeen mittaristolla.</p> <p>Tämän suunnitelman toteutuksen ja vaikuttavuuden seuranta yhdistetään suunnitelmaan kuuluvien Natura-alueiden tilan seurantaan. Seurantoja tehdään joidenkin mittarien osalta vuosittain, mutta laajemmin seuranta käydään läpi 5, 10 ja 15 vuoden kuluttua suunnitelman valmistumisesta. Samassa yhteydessä päätetään suunnitelman päivittämisestä kokonaan tai osittain.</p>			

LÄHTEET

Viittaus	Tekijä(t)	Julkaisun nimi	Julkaisutiedot	Julkaisu- vuosi
1	Kontiokari, H., Lehtonen, H., Louhisalmi, K., Kaukonen, M., Turunen, T., Siira, J., Taskila, J. & Moilanen, E.	Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelman välitarkastus. Kausi 2011–2016	Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 66. 74 s.	2011
2	Metsähallitus	Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueen runko-suunnitelma	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 49. 39 s.	1999
3		Hertta, Vesienhoito ja pintavedet -tietojärjestelmä	Viitattu 24.5.2012	
4	Viramo, J.	Alue ja mitä sen luonnosta tiedetään?	Julkaisussa: Rukan alueen luonto. s. 3–8. Rukan Oulangan biologisen aseman monisteita no 13	1989
5	Laine, A. ym.	Oulujoen–lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015	Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus & Kainuun ympäristökeskus. http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=111256&lan=fi	2009
6	Silvennoinen, A.	Rukatunturi geologisena ilmiönä	Julkaisussa: Rukan alueen luonto. s. 9–17. Oulangan biologisen aseman monisteita no 13	1989
7	Husa, J., Teeriaho, J. & Kontula, T.	Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Pohjanmaalla	Alueelliset ympäristöjulkaisut 203. Suomen ympäristökeskus	2001
8	Silvennoinen, A.	Rukatunturi. Suomen geologinen kartta 1:100 000. Kallioperäkartta 4613	Geologinen tutkimuslaitos, Espoo	1982
9	Geologian tutkimuskeskus	Kallioperäkartta ja selitteet 1:250 000	http://geomaps2.gtk.fi/activemap/	2012
10	Alavuotunki, A.	Kasvistoon perustuva luonnonsuojeluarvo Kuusamossa Rukan–Valtavaaran alueella	Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, kasvitieteen laitos	1990
11	Ympäristöministeriö	Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueityöryhmän mietintö II	Työryhmän mietintö 66/1992. Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto	1992
12	Pohjois-Pohjanmaan liitto	Pohjois-Pohjanmaan arvokkaat maisema-alueet	Pohjois-Pohjanmaan liitto, Oulu	1997
13	Laurila, V.-A.	Kuusamon Valtavaaran kulttuuriperintökohteiden inventointi 2010	Julkaisematon raportti. Metsähallitus	2010
14	Ervasti, S. & Vasari, Y.	Kuusamon historia 1	Koillissanomat Oy	1978
15	Tarmio, V.	Kesäretkien Kuusamo	Kustannusosakeyhtiö Otava	1951
16	Kianto, I.	Mies on luotu liikkuvaksi: Iki-Kianto muistelee matkojaan	Kustannusosakeyhtiö Otava	1957
17	Äijälä, M.	Valtavaaran ja Pyhävaaran kävijätutkimus 2011	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 172. 52 s.	

LIITTEET

Liite 1. Yksityisten suojelualueiden rauhoitusmääräysten yhteenveto

Liite 2. Ote maakuntakaavakartasta

Liite 3. Natura 2000 -alueittaiset luontotyypit

Liite 4. Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja direktiivilajit

Liite 5. Rukan metsästysrajoitusalue, AVI:n päätös ja kartta

Liite 6. Luonnos suunnittelualueen tai sen osan järjestyssäännöksi

Liite 7. Lausuntokooste

Liite 8. Ympäristöministeriön vahvistuskirje

Liite 1. Yksityisten suojelualueiden rauhoitusmääräysten yhteenveto

Yksityiset suojelualueet, hoidon ja käytön suunnittelussa huomioitavat kielletyt tai rajoitetut toiminnot ja käyttömuodot

YSA-tunnus	Nimi	Pinta-ala (ha)	Liikkumisrajoitusaika	Liikkumisrajoitus-ala (ha)	Metsätalous ja ojitus	Maa-ainesten otto	Rakennusten, teiden rakentam.	Ennallistaminen ja luonnonhoito	Ratsastus	Maastopyöräily	Koiravaljakkoajelu	Koirien irtipito	Suunnistus ja muu kilpailu ja harjoittelu	Maastotapahtumat, järjestetyt leirit	Leirytyminen	Metsästys	Hirvenajo	Kalastus	Polttopuun otto	Palvelurakenteiden rakentaminen	Muu, mikä	Lisätieto
117699	Eksymä	17	Sula*	17	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☒	Viljely**
204185	Lippalampi	2,6	Sula	2,6	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
204694	Kivirinne	1,6	Sula	1,6	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
204164	Soinsalo	2,3	Sula	2,3	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
204204	Liippalampi	1,1	Sula	1,1	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
204678	Kuusirinne	2,3	Sula	2,3	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
204781	Särkki	14,3	Sula	14,3	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
204675	Sampanniemi (Juurikka)	0,8	Sula	0,8	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
204735	Särkipera (Rajala)	3,8	Sula	3,8	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
204782	Kataja	7,3	Sula	7,3	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
204899	Kujala	0,7	Sula	0,7	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
205441	Talvilahti	1,9	Sula	1,9	☒	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	Viljely
Pinta-ala yhteensä (ha)		55,7	Rajoitus-ala (ha)	55,7																		

Lisätietoja

Kaikilla yksityisillä suojelualueilla (YSA) on liikkuminen moottoriajoneuvolla sulan maan aikana(sula*) kielletty. Lisäksi maan käyttö viljelykseen (viljely**) on kielletty.

Yksityisistä suojelualueista Särkissä, Katajassa ja Talvilahdessa kielletyt ja rajoitetut käyttömuodot koskevat turvemaita; kivennäismailla metsien käsittely metsälain periaatteiden mukaan on sallittu.

Lisäksi rauhoitusmääräyksissä mainitaan erikseen sallituiksi toimenpiteiksi yleisistä kielloista poiketen seuraavaa:

- YSAat Kivirinne, Kuusirinne, Sampanniemi, Särkipenä ja Kujala: alueella jo olevien laskuojien kunnossapito ELY-keskuksen ja maanomistajan hyväksymän erillisen selvityksen ja suunnitelman sekä siihen liittyvän kartan mukaisesti;
- YSAat Sampanniemi ja Kujala: rakentaa ja käyttää Rukajärven ranta-asemakaavan laajennukseen merkittävä venevalkamaa. Venevalkaman rakentamisessa on tehtävä mahdollisimman vähän rantaa muuttavia toimia ja otettava huomioon alueen luontoarvot.

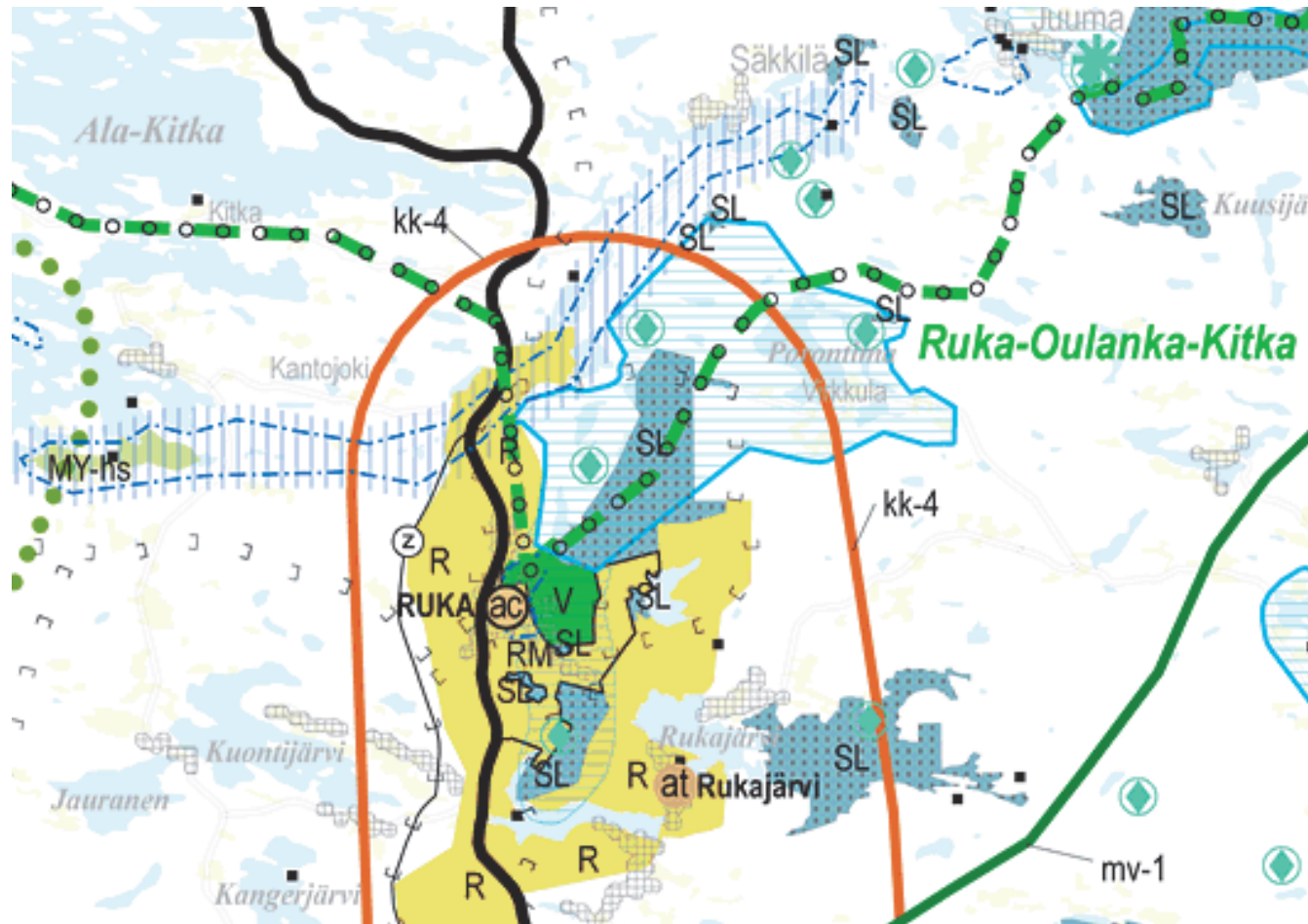
Poikkeuslupa: Rauhoitusmääräyksistä saadaan Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen ja maanomistajan luvalla poiketa – lukuun ottamatta metsänhakuu-kieltoa, mikäli poikkeaminen on luonnonsuojelualueen hoidon ja käytön kannalta perusteltua.

Poikkeuksen muodostavat alueet Kujala, jossa metsänhakuuta ei rajoiteta, sekä Särkki, Kataja ja Talvilahti, missä poikkeuslupaa ei saa metsänhakuuun lisäksi ojitukseen, kieltojen koskiessa vain alueiden turvemaita.

Liite 2. Ote maakuntakaavakartasta

Ote Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavasta. Hyväksytty maakuntavaltuustossa 11.6.2003

Liite 3. Natura 2000 -alueittaiset luontotyypit

Natura 2000 -luontotyypit											
Vastuuprosessi		Luonnonsuojelu									
Selite		Lomakkeella kuvataan suunnittelualueeseen sisältyvän Natura-alueen tai muun merkittävän alueen Natura 2000 -luontotyypit, niiden pinta-alat ja edustavuudet alueittain. Edustavuus -käsitteellä tarkoitetaan tässä yhteenvetoa Natura-tietokantalomakkeiden edustavuus- ja luonnontilaisuustiedoista. Edustavuus ilmentää, miten ”tyypillisenä” luontotyyppi alueella on, ja siihen vaikuttavat mm. luontotyypin rakenne, toiminta ja ennallistamismahdollisuudet. Lomakkeella tarkastellaan myös suunnittelualueen asemaa suojelualueverkostossa ja kytkeytyneisyyttä verkoston muihin kohteisiin.									
Alue		FI1101601 Valtavaara–Pyhävaara									
Luontotyyppi				Luontotyyppien edustavuus luokittain (ha), luontotyypit I ja II ¹⁶							
Koodi	Luontotyyppi	Pinta-ala, luontotyyppi I (ha)	Pinta-ala, luontotyyppi II (ha)	Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä	
				LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II
3110	Karut kirkasvetiset järvet	14,9				14,9					
3130	Niukka–keskiravinteiset järvet	2,8				2,8					
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	32,3		3,5		28,8					
4060	Pikkujoet ja purot	8,7				8,7					
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	11,6		4,1		7,5					
7160	Lähteet ja lähdesuot	0,2		0,2		0,02		0,01			
7230	Letot*	4,0		4,0							
8210	Kalkkikalliot	1,0		1,0							
8220	Silikaattikalliot	21,8		21,8							
8230	Kallioiden pioneerikasvillisuus	0,4		0,4							
9010	Luonnonmetsät*	840,4		172,4		590,0		77,9			
9050	Lehdot	3,5		1,6		1,9					
91D0	Puustoiset suot*	52,1		22,9		29,2					
Luontotyyppien pinta-ala yhteensä (ha)		993,6	0								
Luontotyyppien osuus Natura-alueesta (%)		96,7	0								

* = ensisijaisen tärkeänä pidetty Natura 2000 -luontotyyppi

¹⁶ luontotyyppi II esiintyy päällekkäisenä luontotyypin I kanssa

		Pinta-ala (ha)	Lisätietoja
	Muu kuin Natura-luontotyyppi	10,9	Luontotyyppi-inventointi perustuu maastokartoituksiin (46 %) ja ilmakuvatulkintaan (50 %); aineistolähde on Metsähallituksen SutiGis-paikkatietokanta.
	Ei inventoitu	22,8	
Kaikki kuviot yhteensä		1 027	
Yhteenveto			
<p>Suunnittelualue on alueellisesti merkittävä boreaalisten luonnonmetsien suojelukohde. Sillä on valtakunnallista merkitystä Suomen eteläisimpien tunturikankaiden suojelussa (Posion Riisitunturin, Kuusamon livaaran ja Pudasjärven Syötteen ohella). Suunnittelualueella esiintyy lisäksi valtakunnallisesti ainutlaatuisia, tyypittelemättömiä boreaalisia lehtoja sekä kallioiden pioneerikasvillisuutta ns. etelävuorilla. Lehtokasvillisuutta ja kallioiden pioneerikasvillisuutta leimaavat lämpöilmaston mantereisuudesta sekä kosteusolosuhteiden mereisyydestä johtuvat pohjoisen ja eteläisen lajiston poikkeukselliset yhdistelmät. Kiireellisimmät luontotyyppi-inventointien täydennystarpeet kohdistuvat lehtoihin. Saaruansuo on kokonaan inventoimatta.</p>			

Natura 2000 -luontotyypit

Alue		FI1101627 Särkipera–Löyhkönen–Antinvaara									
Luontotyyppi				Luontotyyppien edustavuus luokittain (ha), luontotyypit I ja II ¹⁷							
Koodi	Luontotyyppi	Pinta-ala, luontotyyppi I (ha)	Pinta-ala, luontotyyppi II (ha)	Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä	
				LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II	LT I	LT II
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	5,1				3,0		2,1			
3260	Pikkujoeet ja purot	0									
7140	Vaihtumis- ja rantasuot	31,2				31,2					
7160	Lähteet ja lähdesuot	0,06	0,001	0,06	0,001		0,001		0,001		
7220	Huurresammallähteet*	0									
7230	Letot	47,7	184,3	0,6		44,8	179,6	2,4	4,7		
7310	Aapasuot*	234,1				229,4		4,7			
9010	Luonnonmetsät*	12,0		0,2		4,0		7,8			
9050	Lehdot	1,8						1,8			
91D0	Puustoiset suot*	56,5	13,9	1,3		44,9	13,9	10,3			
Luontotyyppien pinta-ala yhteensä (ha)		388,4	198,2								
Luontotyyppien osuus Natura-alueesta (%)		48,6	24,8								
		Pinta-ala (ha)	Lisätietoja								
	Muu kuin Natura-luontotyyppi	283,6	Luontotyyppi-inventointi perustuu maastokartoituksiin (56 %) ja ilmakuvatulkintaan (40 %); aineistolähde on Metsähallituksen SutiGis-paikkatietokanta. Inventoimattomiin alueisiin sisältyy sekä YSA-alueita että suojelemattomia yksityismaita. Näiden Natura-luontotyypit ja niiden pinta-alat ovat arviolta seuraavat: 3160 (93 ha), 7140 (16 ha), 7160 (1 ha), 7220* (0,1 ha), 7230 (30 ha), 7310* (10 ha), 9010* (9 ha), 91D0* (3 ha). Huurresammallähteistä on puutteellisimmat tiedot, eikä olemassa olevia tietoja ole toistaiseksi viety paikka-tietojärjestelmään. Pikkujokia ja puroja ei ole myöskään digitoitu järjestelmään.								
	Ei inventoitu	127,0									
Kaikki kuviot yhteensä		799									
Yhteenveto											
Suunnittelualue on alueellisesti merkittävä lettojen, pikkujokien ja purojen, aapasoiden sekä huurresammallähteiden suojelukohteena. Tärkeimmät tietotarpeet ja tietojen täydennystarpeet liittyvät YSA-alueiden kartoitukseen, huurresammallähteiden sekä pikkujokien ja purojen tietojen digitointiin sekä lehtoalueiden täydennyskartoitukseen.											

* = ensisijaisen tärkeänä pidetty Natura 2000 -luontotyyppi

¹⁷ luontotyyppi II esiintyy päällekkäisenä luontotyypin I kanssa

Liite 4. Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja direktiivilajit

Suunnittelualueen lajistotiedot. Luettelossa **Lajiryhmä:** L = linnut, M = muut selkärangaiset, S = selkärangattomat, P = putkilokasvit, I = itiökasvit, Si = sienet. **Uhanalaisuus:** E = erityisesti suojeltava, U = muu uhanalaiseksi arvioitu, NT = silmälläpidettävä, RT = alueellisesti uhanalainen, NA = ei soveltuvaa tietoa. **Direktiivi:** Lu II = luontodirektiivin liitteen II laji, Lu IV = luontodirektiivin liitteen IV laji, Li I = lintudirektiivin liitteen I laji, Li muutt. = lintudirektiivin laji, muuttolintu. **Määrä ja yksikkö:** Määrä ja yksikkö -kenttään merkitään yksilöiden (i) tai pesimäparien (p) määrä alueella, tai arvioimattomasta lajista säännöllinen esiintyminen alueella (+); tai havaintopaikkojen määrä (hp). **Lisätietoja:** tietoja esim. havaintopaikoista tai -ajankohdasta. Mikäli lähdettä ei ole erikseen mainittu, lähteenä on Natura-tietolomake.

Lajiluettelo						
Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu					
Selite	Lomakkeella esitetään luettelo suunnittelualueella esiintyvistä uhanalaisiksi luokitelluista lajeista sekä luonto- ja lintudirektiivin lajeista. Kullekin suunnittelu-alueeseen kuuluvalle Natura-alueelle sekä muille merkittävälle alueille (esim. Metsähallituksen suojelumetsät, jotka eivät kuulu Natura-verkostoon) täytetään oma lomakkeensa.					
Alue	FI1101601 Valtavaara–Pyhävaara					
Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
I	Harsuluppo	<i>Bryoria glabra</i>	E		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
I	Idänhitisammal	<i>Seligeria diversifolia</i>	NT		1 hp	Eliölajit 31.01.2012
I	Idänkellosummal	<i>Encalypta affinis ssp. affinis</i>	RT		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
I	Idänlaakajakälä	<i>Physconia detersa</i>	NT		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Kaarihitisammal	<i>Seligeria campylopoda</i>	U		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Karhunlovisammal	<i>Lophozia grandiretis</i>	E		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Kalliokeuhkojakälä	<i>Lobaria scrobiculata</i>	U		2 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Kivikoukerosammal	<i>Lescuraea saxicola</i>	RT		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
I	Kolokiiltosammal	<i>Pseudotaxiphyllum elegans</i>	RT		1 hp	Eliölajit 31.01.2012
I	Loukkohohtosammal	<i>Herzogiella striatella</i>	RT		4 hp	Eliölajit 31.01.2012
I	Lupporustojäkälä	<i>Ramalina thrausta</i>	U		2 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Lännenhyytelöjakälä	<i>Collema nigrescens</i>	E		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Munasammal	<i>Diphyscium foliosum</i>	NT		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Pohjanhuuresammal	<i>Palustriella decipiens</i>	NT		1 hp	Eliölajit 31.01.2012
I	Pohjankoukerosammal	<i>Pseudoleskea radicata</i>	RT		2 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Pohjanvaskisammal	<i>Pseudoleskeella papillosa</i>	NT		3 hp	Eliölajit 01.01.2011

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
I	Raidankeuhkojäkälä	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT		3 hp	Anne Jäkäläniemen graduaineisto
I	Rotkoluppo	<i>Bryoria bicolor</i>	E		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Takkuhankajäkälä	<i>Evernia divaricata</i>	U		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Tierakivisammal	<i>Grimmia ramondii</i>	RT		1 hp	Eliölajit 31.01.2012
I	Tunturihopeasammal	<i>Gymnomitrium concinatum</i>	RT		1 hp	Eliölajit 31.01.2012
I	Tunturitierasammal	<i>Racomitrium sudeticum</i>	RT		2 hp	Eliölajit 31.01.2012
I	Viherpaanujäkälä	<i>Psora rubiformis</i>	NT		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
L	Helmipöllö	<i>Aegolius funereus</i>	NT	Li I	1–5 p	Natura VII kuuleminen
L	Hiirihaukka	<i>Buteo buteo</i>	U		+	Natura VII kuuleminen
L	Hiiripöllö	<i>Surnia ulula</i>		Li I	0–1 p	Natura VII kuuleminen
L	Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	NT	Li I	1 p	Maastohavainto 2011
L	Idänuunilintu	<i>Phylloscopus trochiloides</i>		Li muutt.	6–9 p	Natura VII kuuleminen
L	Jänkäkurppa	<i>Lymnocyptes minimus</i>		Li muutt.	0–1 p	Natura VII kuuleminen
L	Keltavästäräkki	<i>Motacilla flava</i>	U		+	Natura VII kuuleminen
L	Koskikara	<i>Cinclus cinclus</i>	U	Li muutt.	1 p	Natura VII kuuleminen
L	Kurki	<i>Grus grus</i>		Li I	0–1 p	Natura VII kuuleminen
L	Kuukkeli	<i>Perisoreus infaustus</i>	NT		6–10 p	Natura VII kuuleminen
L	Käenpiika	<i>Jynx torquilla</i>	NT		+	Natura VII kuuleminen
L	Lapintiainen	<i>Parus cinctus</i>			1–2 p	Natura VII kuuleminen
L	Lapinuunilintu	<i>Phylloscopus borealis</i>	NT	Li muutt.	1–2 p	Natura VII kuuleminen
L	Liro	<i>Tringa glareola</i>		Li I	3–7 p	Natura VII kuuleminen
L	Metso	<i>Tetrao urogallus</i>	NT	Li I	3–6 p	Natura VII kuuleminen
L	Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>			+	Natura VII kuuleminen
L	Mustaviklo	<i>Tringa erythropus</i>		Li muutt.	0–1 p	Natura VII kuuleminen
L	Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>	NT		+	Natura VII kuuleminen
L	Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>		Li I	1 p	Natura VII kuuleminen
L	Pohjansirkku	<i>Emberiza rustica</i>	U		+	Natura VII kuuleminen
L	Pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i>		Li I	1 p	Natura VII kuuleminen
L	Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>	NT		+	Natura VII kuuleminen

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
L	Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>		Li I	15–30 p	Natura VII kuuleminen
L	Rantasipi	<i>Actitis hypoleuca</i>	NT		+	Natura VII kuuleminen
L	Sinipyrstö	<i>Tarsiger cyanurus</i>	U	Li muutt.	1–2 p	Natura VII kuuleminen
L	Sirittäjä	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	NT		+	Natura VII kuuleminen
L	Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>			+	Natura VII kuuleminen
L	Taviokuurna	<i>Pinicola enucleator</i>			+	Natura VII kuuleminen
L	Varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>		Li I	1–5 p	Natura VII kuuleminen
M	Saukko	<i>Lutra lutra</i>	NT	Lu II	1–5 p	Natura VII kuuleminen
P	Himmeävilla	<i>Eriophorum brachyantherum</i>	U		1 hp	Anne Jäkäläniemen graduaineisto
P	Kalkkimaariankämme	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT		3 hp	Eliölajit 09.12.2011
P	Kellotalvikki	<i>Pyrola media</i>	NT		21 hp	Eliölajit 09.12.2011
P	Kissankäpälä	<i>Antennaria dioica</i>	NT		27 hp	Eliölajit 09.12.2011
P	Kurjenkanerva	<i>Phyllodoce caerulea</i>	RT		3 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
P	Käenkaali	<i>Oxalis acetosella</i>	RT		6 hp	Eliölajit 13.02.2012
P	Lettorikko	<i>Saxifraga hirculus</i>	U	Lu II, IV	1 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
P	Lettosara	<i>Carex heleonastes</i>	U		3 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
P	Liuskaraunioinen	<i>Asplenium septentrionale</i>	RT		13 hp	Natura VII kuuleminen
P	Metsänemä	<i>Epipogium aphyllum</i>	U		1 hp	Natura VII kuuleminen
P	Mustakonnanmarja	<i>Actaea spicata</i>	RT		1 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
P	Myyränporras	<i>Diplazium sibiricum</i>	RT	Lu II	1 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
P	Nuokkurikko	<i>Saxifraga cernua</i>	RT		1 hp	Natura VII kuuleminen
P	Pitkäpääsara	<i>Carex elongata</i>	RT		2 hp	Natura VII kuuleminen
P	Röyhysara	<i>Carex appropinquata</i>	U		1 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
P	Suopunäkämme	<i>Dactylorhiza incarnata ssp. incarnata</i>	U		1 hp	Eliölajit 9.12.2011
P	Tunturilieko	<i>Diphasiastrum alpinum</i>	RT		2 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
P	Tunturipitkäpalko	<i>Arabis alpina</i>	RT		1 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
P	Valkolehdokki	<i>Platanthera bifolia</i>	RT		7 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
S	Vaaleaharmoyökkönen	<i>Xestia sincera</i>	U		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
Si	Aurinkomalikka	<i>Leucopaxillus subzonalis</i>	NT		1 hp	Eliölajit 01.01.2011

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
Si	Helavahakas	<i>Hygrophorus inocybiformis</i>	NT		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
Si	Helтта-aidaskääpä	<i>Gloeophyllum abietinum</i>	NT		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
Si	Lahonnukka	<i>Physodontia lundellii</i>	NT		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
Si	Lapinkynsikääpä	<i>Trichaptum abietinum</i>	NT		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
Si	Mustasatulamörsky	<i>Helvella atra</i>	NT		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
Si	Pohjanrypykkä	<i>Phlebia centrifuga</i>	NT		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
Si	Punakarakääpä	<i>Steccherinum collabens</i>	NT		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
Si	Pursukääpä	<i>Amylocystis lapponica</i>	NT		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
Si	Raidantuoksukääpä	<i>Haploporus odorus</i>	NT		2 hp	Eliölajit 01.01.2011
Si	Riekonkääpä	<i>Antrodia albobrunnea</i>	NT		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
Si	Rusokantokääpä	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT		1 hp	Eliölajit 09.12.2011
						Lisäksi kaksi salassa pidettävää lajia

Lajiluettelo

Alue	F11101627 Särkipera–Löyhkönen–Antinvaara					
Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
I	Kalkkilähdesammal	<i>Philonotis calcarea</i>	U		2 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Kiiltosirppisammal	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	U	Lu II	1 hp	Maastohavainto & näyte 2011 / Tiina Laitinen
I	Lähdehammassammal	<i>Leiocolea bantriensis</i>	NT		2 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Pohjanhuurresammal	<i>Palustriella decipiens</i>	NT		2 hp	Eliölajit 01.01.2011
I	Sirppiuurresammal	<i>Palustriella falcata</i>	NT		2 hp	Eliölajit 01.01.2011
L	Ampuhaukka	<i>Falco columbarius</i>		Li I	3-5 p	Linjalaskentatiedot 2000-luku
L	Heinätavi	<i>Anas querquedula</i>	U	Li muutt.	1-5 p	Natura VII kuuleminen
L	Hiirihaukka	<i>Buteo buteo</i>	U		3-5 p	Linjalaskentatiedot 2000-luku
L	Jouhisorsa	<i>Anas acuta</i>	U	Li muutt.	1-5 p	Natura VII kuuleminen
L	Jänkäkurppa	<i>Lymnocyptes minimus</i>		Li muutt.	2-4 p	Linjalaskentatiedot 2000-luku
L	Jänkäsirriäinen	<i>Limicola falcinellus</i>		Li muutt.	1-5 p	Natura VII kuuleminen
L	Kaakkuri	<i>Gavia stellata</i>	NT	Li I	1 p	Natura VII kuuleminen
L	Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>		Li I	11-50 p	Natura VII kuuleminen

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
L	Kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>		Li I	2 p	Linjalaskentatiedot 2000-luku
L	Keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>	U		14–22 p	Linjalaskentatiedot 2000-luku
L	Kuikka	<i>Gavia arctica</i>		Li I	1–5 p	Natura VII kuuleminen
L	Kurki	<i>Grus grus</i>		Li I	1 p	Linjalaskentatiedot 2000-luku
L	Lapinsirri	<i>Calidris temminckii</i>	E	Li muutt.	+	Natura VII kuuleminen
L	Lapintiira	<i>Sterna paradisaea</i>		Li I	11–50 p	Natura VII kuuleminen
L	Lapinuunilintu	<i>Phylloscopus borealis</i>	NT	Li muutt.	1 p	Natura VII kuuleminen
L	Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>		Li I	1 p	Natura VII kuuleminen
L	Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>		Li muutt.	51–100 i	Natura VII kuuleminen
L	Liro	<i>Tringa glareola</i>		Li I	24–36 p	Natura VII kuuleminen
L	Metsähanhi	<i>Anser fabalis</i>	NT	Li muutt.	101–250 i	Natura VII kuuleminen
L	Metsähanhi	<i>Anser fabalis</i>	NT	Li I	1–5 p	Natura VII kuuleminen
L	Mustaviklo	<i>Tringa erythropus</i>		Li muutt.	3–4 p	Linjalaskentatiedot 2000-luku
L	Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>	NT		25–37 p	Linjalaskentatiedot 2000-luku
L	Pikkusirri	<i>Calidris minuta</i>	NA	Li muutt.	+	Natura VII kuuleminen
L	Selkälokki	<i>Larus fuscus</i>	U	Li muutt.	1–5 p	Natura VII kuuleminen
L	Sinisuohaukka	<i>Circus cyaneus</i>	U	Li I	1–5 p	Natura VII kuuleminen
L	Suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	U	Li muutt.	101–250 i	Natura VII kuuleminen
L	Suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>	U	Li I	11–50 p	Natura VII kuuleminen
L	Suopöllö	<i>Asio flammeus</i>		Li I	1 p	Natura VII kuuleminen
L	Uivelo	<i>Mergus albellus</i>		Li I	1–5 p	Natura VII kuuleminen
L	Vesipääsky	<i>Phalaropus lobatus</i>	U	Li I	1–5 p	Natura VII kuuleminen
P	Himmeävilla	<i>Eriophorum brachyantherum</i>	U		+	Natura VII kuuleminen
P	Kaitakämmekkä	<i>Dactylorhiza traunsteineri</i>	U		1 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
P	Kolmikkovihvilä	<i>Juncus triglumis</i>	RT		+	Natura VII kuuleminen
P	Lettorikko	<i>Saxifraga hirculus</i>	U	Lu II, IV	0 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011; vanha tieto
P	Litteäviita	<i>Potamogeton compressus</i>	RT		+	Natura VII kuuleminen
P	Ristilimaska	<i>Lemna trisulca</i>	RT		+	Natura VII kuuleminen

Lajiryhmä	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Direktiivi	Määrä ja yksikkö	Lisätietoja, lähde
P	Ruosteheinä	<i>Schoenus ferrugineus</i>	U		1 hp	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 01.01.2011
P	Suopunäkämmekä	<i>Dactylorhiza incarnata ssp.incarnata</i>	U		+	Metsähallitus / Anne Jäkäläniemen maasto- muistiinpanot 28.7.1987
P	Tunturiängelmä	<i>Thalictrum alpinum</i>	RT		+	Natura VII kuuleminen & Eliölajit 18.01.2012
P	Velttosara	<i>Carex laxa</i>	NT		+	Natura VII kuuleminen
Si	Sammalpiennarsieni	<i>Agrocybe elatella</i>	NT		1 hp	Eliölajit 01.01.2011
						Lisäksi kaksi salassa pidettävää lajia

24.9.2010

METSÄHALLITUS
PL 81
90101 OULU

ASIA**Metsästyskiellon jatkaminen yleisen turvallisuuden vuoksi**

Metsähallitus esittää 27.8.2010 saapuneessa kirjeessä Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle, että metsästyskieltoa yleisen turvallisuuden vuoksi jatkettaisiin Pudasjärven kunnan Syötteen alueella (n 2438 ha), Taivalkosken kunnan Taivalvaaran alueella (n 396 ha) sekä Kuusamon kunnan Rukan (n 400 ha) ja Juuman alueilla (n 327 ha). Ainoastaan hirvenajo ja pienpetopyynti elävänä pyydystävällä loukulla tulisi sallia. Esityksen liitteenä ovat kartat alueista.

25.8.2005 Oulun lääninhallitus on päätöksillään kieltänyt metsästyksen ko. alueilla viiden vuoden määräajaksi. Määräajan päättyessä 31.8.2010 metsähallitus esittää, että metsästyskieltoa jatkettaisiin lääninhallituksen antaman kiellon päättyttyä ja että kiello alkaisi edellisen kiellon päättyttyä ja olisi voimassa viisi vuotta.

Kuusamon yhteisten vesialueiden osakaskunta 1.9.2010 ja Kuusamon yhteismetsä 6.9.2010 ovat ilmoittaneet metsästyskiellon tarpeelliseksi ja esittäneet metsästyskiellon voimassaolon jatkamista viidellä vuodella.

Lausunnot

Aluehallintovirasto on 31.8.2010 pyytänyt metsähallituksen metsästyskieltoesityksen johdosta lausunnot Kuusamon kaupungilta, Pudasjärven kaupungilta sekä Suomussalmen kunnalta ja Taivalkosken kunnalta, Koillismaan poliisilaitokselta, Oulun ja Kainuun Riistanhoitopiireiltä, Kuusamon, Pudasjärven, Suomussalmen ja Taivalkosken Riistanhoitoyhdistyksiltä sekä maa- ja metsätalousministeriöltä.

Ministeriö ilmoitti puhelinkeskustelussa haluavansa lausuntonsa antamiseksi lisäselvitystä metsästyskieltoasiassa, minkä vuoksi aluehallintovirasto pyysi metsähallitusta antamaan lisäselvitystä hakemukseen. Metsähallitus antoi 15.9.2010 lisäselvityksen, jonka saatuaan ministeriö (apulaisosastopäällikkö Christian Krogell) ilmoitti sähköpostilla olevansa samaa mieltä metsähallituksen kanssa

rajoitusten tarpeellisuudesta ja oikeellisuudesta, mikäli kaikki rajoitukset koskevat kaikkia kansalaisia, niin kunnassa vakituisesti asuvia kuin myös ulkokuntalaisia, yhdenveroisesti.

Lausunnoissaan Oulun Riistanhoitopiiri, Koillismaan poliisilaitos ja Kuusamon kaupunki pitävät metsästyskiellon voimassaoloa perusteltuna. Myös Kuusamon Riistanhoitoyhdistys kannattaa metsästyskiellon jatkamista ja esittää lisäksi, että pienpetojen (näätä, villiminkki) pyynnissä sallittaisiin myös koteloitujen heti tappavien rautojen käyttö, koska rautapyynti on turvallinen muihin eläimiin nähden sen vuoksi, että ne pyytävät niille tehdyssä kotelossa. Taivalkosken kunta puoltaa 13.9.2010 saapuneessa lausunnossaan metsästyskieltoa.

Suomussalmen kunta, Kainuun Riistanhoitopiiri sekä Suomussalmen ja Taivalkosken riistanhoitoyhdistykset eivät ole antaneet lausuntoaan. Pudasjärven kunta on ilmoittanut, ettei anna lausuntoa metsästyskieltoa koskevassa asiassa.

Ratkaisu ja perustelut

Perustelut

Metsästyslain 23 §:n (22.12.2009/1469) mukaan aluehallintovirasto voi määrääjäksi tietyllä alueella kieltää metsästyksen tai rajoittaa sitä, jos se on yleisen turvallisuuden kannalta erityisen tärkeää.

Metsästyslain 20 §:n 3 momentin mukaan metsästys ei saa aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle. Etenkin aseellisesta metsästyksestä saattaa aiheutua sivullisille vaaraa. Jos metsästys tapahtuu alueilla, joilla yleisesti liikutaan metsästysaikana, on vahingonvaara huomattava.

Esityksessä tarkoitetut alueet ovat erittäin suosittuja retkeily- ja vapaa-ajan alueita. Ruka (400 ha) on ympärivuotinen matkailukeskus, jossa matkailijamäärä vähintään 200 000 ja syyskäyttö on merkittävää. Alueella on myös syysajan päiväretkeilyä, aluetta kiertää päiväretkeilyyn tarkoitettu näköalareitti, jota käyttävät mm. Rukan hotelli- ja mökkiasiakkaat. Lisäksi alueella on liikuntavammaisten lyhyt reitti ja Suomen suosituimpiin kuuluva Karhunkierros-retkeilyreitti, joka päättyy Rukalle. Erityisesti ruska-aika on yksi vuoden sesonkiajoista. Alue ei sovellu metsästykseseen.

Syöte (2438 ha) on myös ympärivuotinen matkailukeskus, jossa vuotuinen matkailijamäärä on noin 35 000. Alueella on maastopyöräily- sekä patikointireittejä ja lumen aikaan latuja. Hotelli- ja mökkiasiakkaita on syysaikana lähinnä viikonloppuisin. Alue ei sovellu metsästykseseen. Taivalvaara (396 ha) on Taivalkosken taajaman lähivirkistys- ja ulkoilualue. Taivalvaaralla liikkuvat koiranulkoiluttajat, hölkkääjät ja

ensilumen aikaan lumikenkäilijät. Kävijöitä on eniten syysaikaan ja viikonloppuisin. Alue ei sovellu metsästyksen.

Juuma (327 ha) on osa Oulangan kansallispuistoa. Alueella sijaitsee suosituin yksittäinen päiväreitti, Pieni Karhunkierros, reitin varrella on runsaasti nähtävyyshkohteita, kuten Jyrävän putous. Vuotuinen käyntimäärä Juumassa on 100 000 paikkeilla, painottuen loppukesään ja syksyyn. Alue on topografialtaan vaikeakulkuinen. Läheisyydessä sijaitsee matkailun tukikohtia, majoitus-, ravintola- ja ohjelmalveluineen. Kitkajoella yritystoimintana on mm. koskenlaskua ja virkistyskalastusta. Alue ei sovellu metsästyksen.

Metsähallituksen esittämä metsästyksen rajoitus edellä mainituilla alueilla koskee valtion omistamia maita ja kaikkia kansalaisia niin kunnassa vakituisesti asuvia kuin ulkokuntalaisiakin. Aluehallintovirasto katsoo, että metsästyksen rajoittaminen yleisen turvallisuuden vuoksi on perusteltua.

Päätös

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto metsästyslain 23 §:n nojalla kieltää metsästyksen yleisen turvallisuuden vuoksi esityksessä tarkoitetuilla Rukan (400 ha), Syötteen (2438 ha), Taivalvaaran (396 ha) ja Juuman (327 ha) alueilla. Alueilla sallitaan ainoastaan hirvenajo ja pienpetopyynti.

Kieltopäätös tulee voimaan 1.10.2010 ja on voimassa 30.9.2015. Aluehallintovirasto voi kumota metsästyskiellon ennen määräajan päättymistä, jos kiellon voimassapitämiseen ei enää ole tarvetta.

Aluehallintovirasto kehottaa metsähallitusta tiedottamaan metsästyskiellosta mahdollisimman laajasti ja tehokkaasti kyseessä olevilla alueilla.

Sovelletut oikeusohjeet

Metsästyslaki 20 § 3 mom. ja 23 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta hallintolainkäyttölain (586/1996) 7 §:n mukaisesti valittamalla Oulun hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Valitusosoitus on liitteenä.

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Oikeusturvayksikön päällikkö

Ylitarkastaja

Esittelijä

Heli Kajava
Heli Kajava

Leila Matinlauri
Leila Matinlauri

JAKELU JA MAKSU

Päätös Metsähallitus, PL 81, 90101 Oulu

Maksu 172 € Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen Joensuun toimipisteestä.

Suoritemaksun perusteet

Suoritemaksun määrääminen perustuu valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n sekä aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) 22 §:n nojalla valtioneuvoston antamaan asetukseen (1145/2009) aluehallintoviraston maksuista

Oikaisuvaatimusosoitus

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen valtion maksuperustelain 11 b §:n nojalla oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimus perusteluineen on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon, osoite Linnankatu 3, 90100 Oulu

TIEDOKSI Kuusamon yhteisten vesialueiden osakaskunta/ Heikki Tahkola

Sallantie 92, 93850 Käylä

Kuusamon yhteismetsä/ Jarmo Korhonen

Kitkantie 21, 93600 Kuusamo

Kuusamon Riistanhoitoyhdistys,

Tuuraniementie 329, 93999 Kuusamo

Maa- ja metsätalousministeriö, PL 30,00023 Valtioneuvosto

Koillismaan poliisilaitos, PL 42, 93601 Kuusamo

Kuusamon kaupunki, Kaiterantie 22, 93600

Oulun riistanhoitopiiri, PL 35, 91501, Muhos

Taivalkosken kunta, PL 25, 93401 Taivalkoski

Pudasjärven kaupunki, PL 10, 93101 Pudasjärvi

METSÄSTYSKIELTOALUE

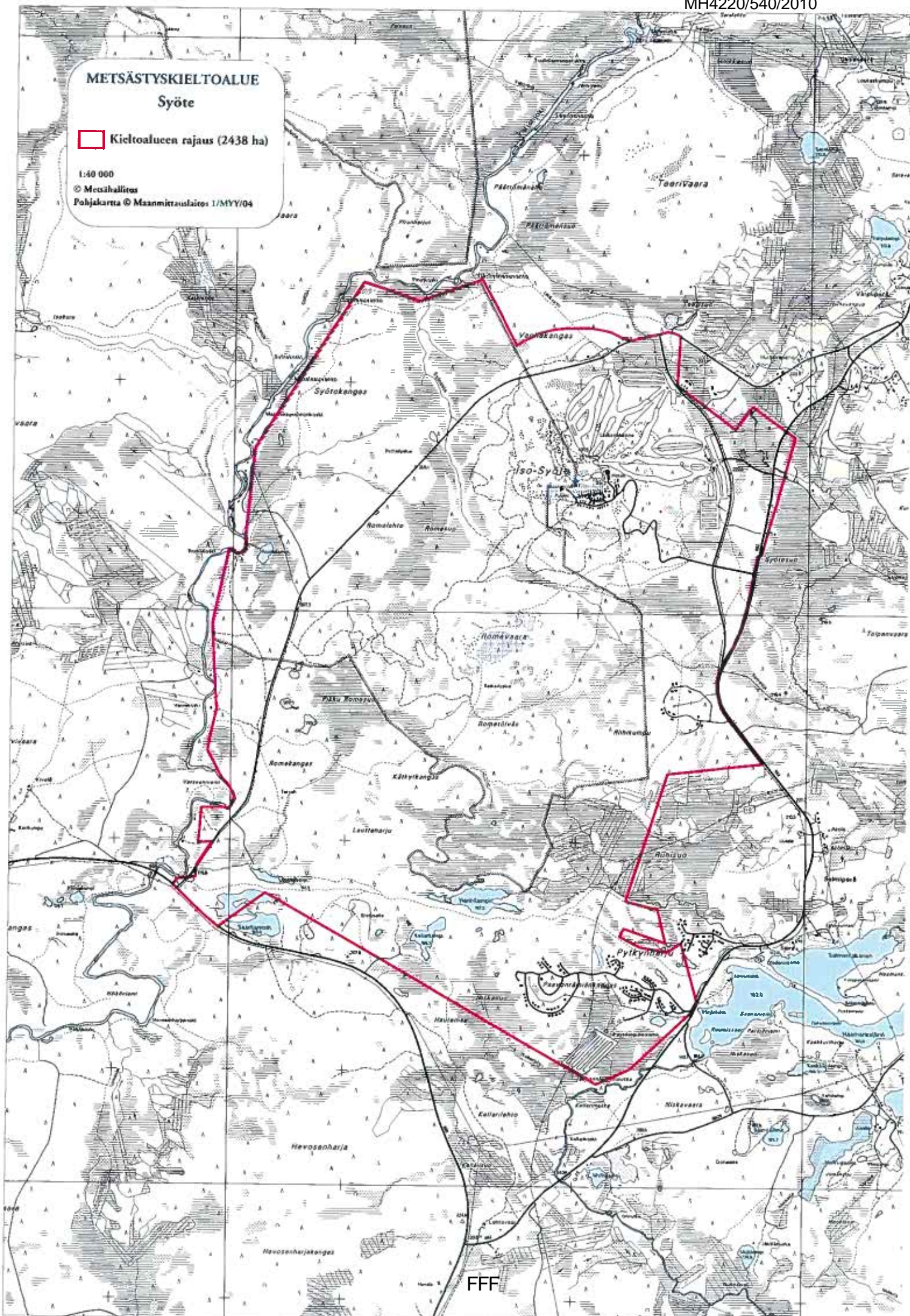
Syöte

 Kieltoalueen rajaus (2438 ha)

1:40 000

© Metsähallitus

Pohjakartta © Maanmittauslaitos 1/MYY/04

METSÄSTYSKIELTOALUE

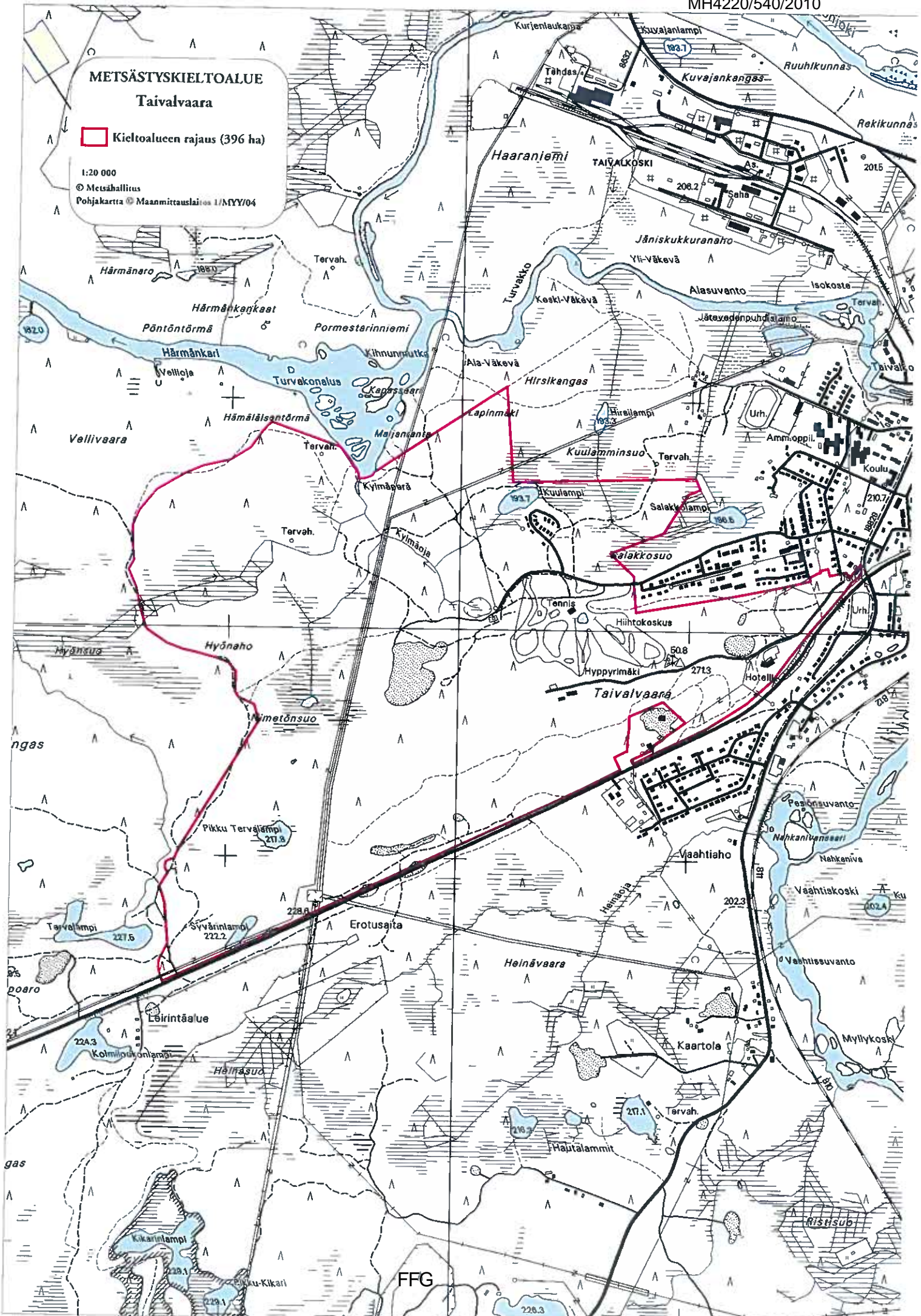
Taivalvaara

 Kieltoalueen rajaus (396 ha)

1:20 000

© Metsähallitus

Pohjakartta © Maanmittauslaitos 1/MYY/04

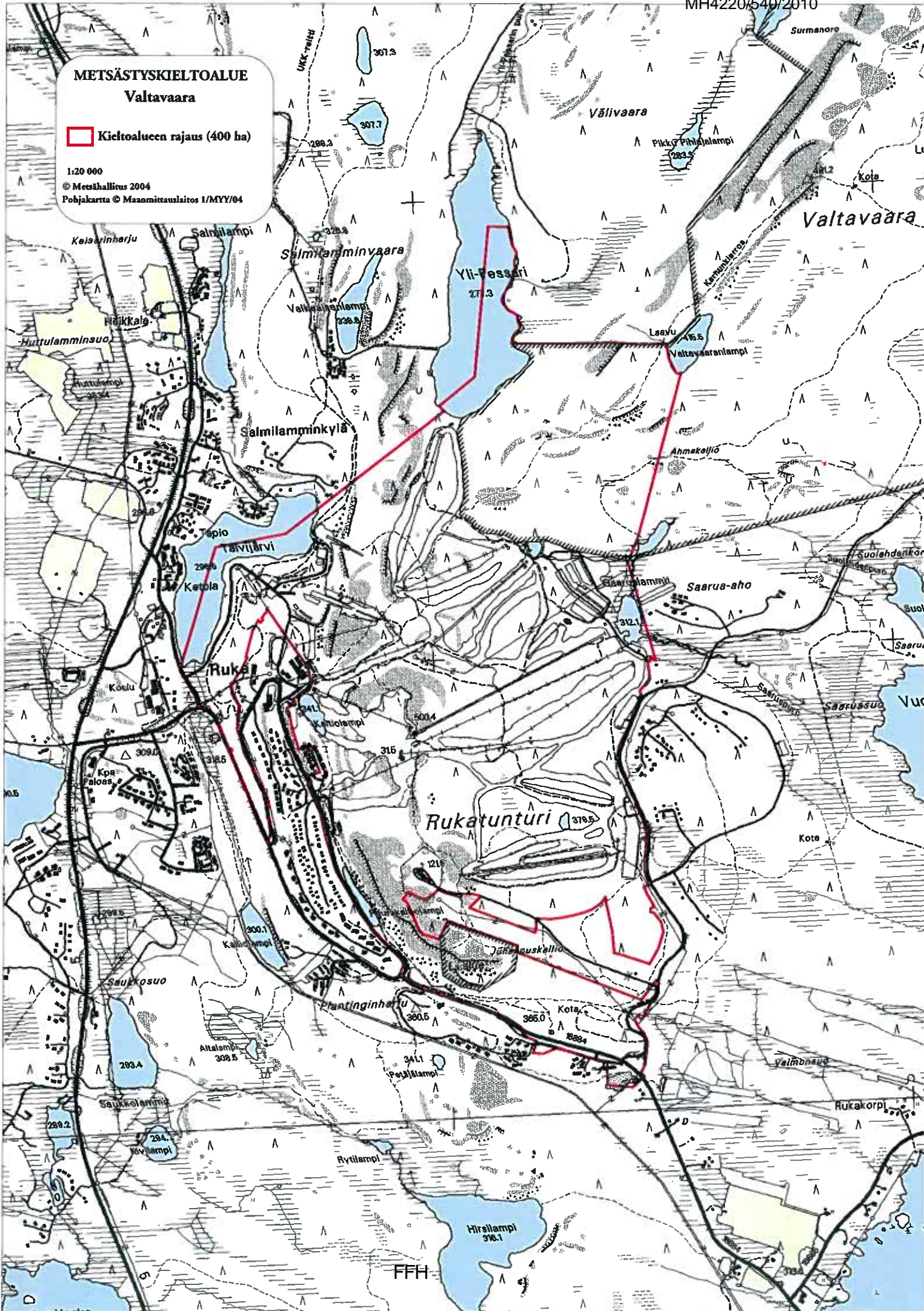
METSÄSTYSKIELTOALUE Valtavaara

 Kieltoalueen rajaus (400 ha)

1:20 000

© Metsähallitus 2004

Pohjakartta © Maanmittauslaitos 1/MYY/04

METSÄSTYSKIELTOALUE

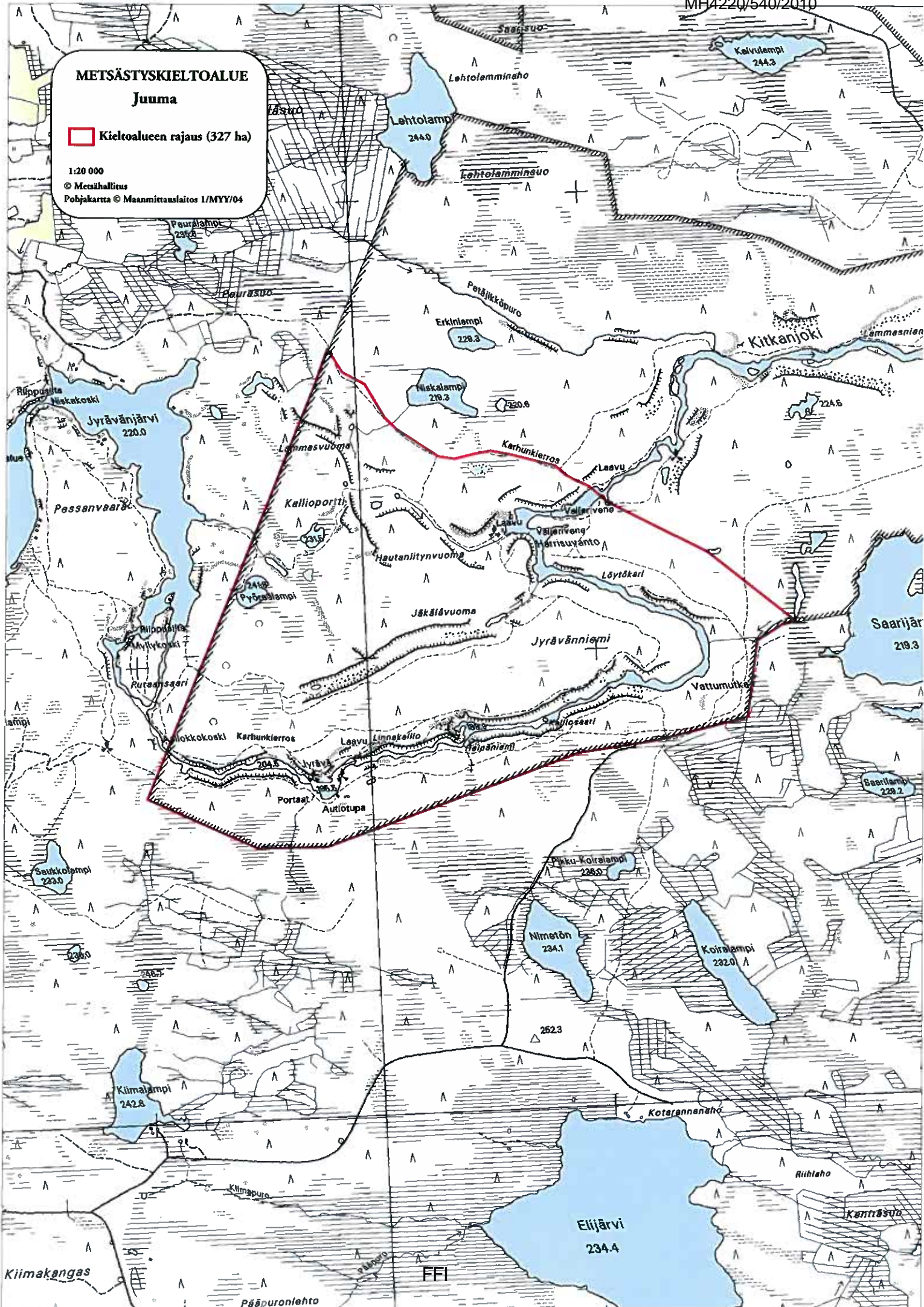
Juuma

 Kieltoalueen rajaus (327 ha)

1:20 000

© Metsähallitus

Pohjakartta © Maanmittauslaitos 1/MYY/04

Liite 6. Luonnos suunnittelualueen tai sen osan järjestyssäännöksi

Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueen järjestyssääntö, luonnos (28.6.2012)

METSÄHALLITUKSEN PÄÄTÖS

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueen järjestyssäännöstä Annettu (paikka, pvm)

Metsähallitus on luonnonsuojelulain (71/1923) 2 §:n 2 momentin nojalla antanut tämän Kuusamon kunnassa sijaitsevan Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueen koskevan järjestyssäännön. Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualue on perustettu 17.1.1991 annetulla lailla Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueesta (133/1991). Alueen rauhoitusmääräyksistä on säädetty asetuksella Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueesta (134/1991) (jäljempänä perustamisasetus).

Tämä järjestyssääntö sisältää ne määräykset ja ohjeet, jotka alueiden kävijöiden tulee tietää ja tuntea. Järjestyssääntö sisältää edellä mainittuihin lakeihin ja asetukseen perustuvat määräykset sekä eräitä muussa lainsäädännössä annettuja määräyksiä. Lisäksi järjestyssäännössä on määräyksiä, jotka Metsähallitus on luonnonsuojelualueen hallinnosta vastaavana viranomaisena ja maanhaltijan ominaisuudessa oikeutettu ja velvollinen antamaan.

Järjestyssäännön määräykset noudattavat periaatteita, jotka on esitetty ympäristöministeriön xx.xx.xxxx vahvistamassa Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueen muodostavat perustamislain (133/1991) liitekarttaan merkityn rajauksen sisällä olevat valtion omistamat maa- ja vesialueet. Tämä järjestyssääntö koskee myös niitä alueita, jotka on myöhemmin liitetty Valtavaaran–Pyhävaaran luonnonsuojelualueeseen. Mikäli luonnonsuojelualueeseen liitetään muita alueita, koskee tämä järjestyssääntö myös niitä.

Kielletyt toimet

Luonnonsuojelualueella on kielletty:

- 1) luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen sekä niiden pesien hävittäminen, selkärangattomien eläinten pyydystäminen ja kerääminen (perustamisasetus 1 §);
- 2) puiden, pensaiden sekä muiden kasvien ja niiden osien ottaminen ja vahingoittaminen (perustamisasetus 1 §);
- 3) maa-ainesten ottaminen, maa- ja kallioperän vahingoittaminen sekä metsän, suon tai muun alueen oijittaminen (perustamisasetus 1 §);
- 4) roskaaminen (jätelaki 1072/1993, 19 §);
- 5) avotulen teko muualla kuin huolletuilla tulentekopaikoilla käyttäen ainoastaan tarkoitukseen varattua, paikalle tuotua puuta;
- 6) kiinteiden muinaisjäännösten kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu niihin kajoaminen (muinaismuistolaki 295/1963, 1 §);
- 7) koirien ja muiden kotieläinten pitäminen irrallaan lukuun ottamatta metsästyksen yhteydessä käytettäviä koiria (metsästyslaki 615/1993, 53 §);
- 8) ilma-alusten laskeutuminen;
- 9) muita ihmisiä häiritsevä toiminta sekä
- 10) muut toimenpiteet, jotka saattavat vaikuttaa epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan taikka eläin- tai kasvilajien säilymiseen.

Sallitut toimet

Luonnonsuojelualueella on sallittu:

- 1) liikkuminen jokamiehenoikeuksien mukaisesti seuraavin rajoituksin:
  - ratsastus on sallittu vain tarkoitusta varten osoitetuilla reiteillä;
  - maastopyöräily on sallittu vain tarkoitusta varten osoitetuilla reiteillä (kielletty retkeilypolkujen ulkopuolella sekä Karhunkierros-reitillä);
- 2) marjojen, hyötysienten ja muidenkin rauhoittamattomien kasvien sekä kasvinosien kerääminen edellä todettuja poikkeuksia (puut, jäkälät ja sammalet) lukuun ottamatta;
- 3) kalastus kalastuslain (286/1982) mukaisesti;
- 4) metsästys (ja siihen liittyvä koiran käyttö) metsästyslain (615/1993) mukaisesti sekä
- 5) jokamiehenoikeudella tapahtuva tilapäinen leiriytyminen huollettujen tauko- ja tulentekopaikkojen välittömässä läheisyydessä.

Metsähallituksen luvalla sallitut toimet

Luonnonsuojelualueella on Metsähallituksen luvalla sallittu:

- 1) tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten tapahtuva eläinten tappaminen ja pyydystäminen sekä eläinten pesien ottaminen, sekä metsäpuiden käpyjen, siemenien ja muiden metsänjalostukseen tarvittavien osien, muiden kasvien ja niiden osien sekä kivennäisnäytteiden ottaminen (perustamisasetus 3 §);
- 2) jonkin kasvi- tai eläinlajin vähentäminen, mikäli sen lisääntymisestä aiheutuu haittaa alueen perustamistarkoitukselle (perustamisasetus 3 §);
- 3) geologisten tutkimusten tekeminen ja malmien etsiminen (perustamisasetus 3 §);
- 4) jokamiehenoikeuteen kuulumaton, esim. muu kuin tilapäinen leiriytyminen;
- 5) maastoliikenne (maastoliikennelaki 1710/1995, 4 §);
- 6) urheilu- tai muiden vastaavien massatapahtumien järjestäminen sekä
- 7) avotulenteko muulloin kuin pelastusviranomaisen antaman metsäpalovaroituksen aikana (468/2003, 24 §). Retkikeittimen käyttö ja tulenteko Metsähallituksen sitä varten rakentamilla tulipaikoilla ei edellytä Metsähallituksen lupaa. Keittokatoksissa tulenteko on sallittu myös metsäpalovaroituksen aikana. Metsäpalovaroituksen aikana avotulen teko on kokonaan kielletty.

Paikallisia asukkaita koskevat erityiset määräykset

Paikalliset asukkaat saavat metsästä luonnonsuojelualueella kotikuntansa alueella (metsästyslaki 8 §).

Luonnonsuojelualueella on sallittu harjoittaa porotaloutta sekä siihen liittyen rakentaa poroaitoja ja muita rakennelmia, ottaa puuta, leiriytyä ja tehdä avotuli sekä maan ollessa lumen peitossa liikkua moottoriajoneuvolla (perustamisasetus 2 §).

Muut määräykset

- Metsähallituksella on oikeus kaataa puita luonnonsuojelualan rakennuksia ja polttopuun hankintaa varten sellaisilta paikoilta, joissa puiden kaataminen ei aiheuta haittaa alueen luonnonsuojelutavoitteille, virkistyskäytölle eikä maisemalle.
- Luonnonsuojelualan valvojalla on luonnonsuojelulain (60 §) nojalla oikeus ottaa haltuunsa metsästys-, keräily- tai muut välineet, joita on käytetty tai aiotaan käyttää vastoin luonnonsuojelualueella noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. Sama haltuunotto-oikeus koskee myös luonnonsuojelualueelta luvattomasti pyydyttyjä eläimiä, luvattomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä luonnonsuojelualueelta on kielletty ottamasta tai siellä käyttämästä.
- Liikkumista, tulentekoa ja leiriytymistä koskevat rajoitukset eivät koske luonnonsuojelualan valvonta- ja hoitotehtävissä liikkuvia eivätkä myöskään poliisi-, pelastuspalvelu- ja palontorjuntatehtävissä tai vastaavissa viranomaistehtävissä liikkuvia, eivätkä eläinsuojelun edellyttämiä välttämättömiä toimenpiteitä.
- Säännökset, joiden mukaan eräät toimenpiteet luonnonsuojelualueella sallitaan, eivät perusta kenellekään laajempaa oikeutta kuin mitä asianomaiselle muutoin kuuluu.

Liite 7. Lausuntokooste

hks = hoito- ja käyttösuunnitelma, MH = Metsähallitus

HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
YLEISTÄ	
<p>POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS: Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on käsitelty alueen nykytilaa, uhkia, tavoitteita ja toimenpiteitä varsin kattavasti. Suunnitelmassa esitetyt päämäärät ja tavoitteet ovat alueen luonteen mukaisia. Yleisesti voidaan todeta, että keskeisimmät uhkatekijät on tunnistettu ja asianmukaisia toimenpiteitä uhkien torjumiseksi on määritetty. Päämääriä, tavoitteita ja toimenpiteitä voitaisiin esittää jossain määrin loogisemmin, alla on joitain huomioita tästä.</p> <p>Yksittäisiä huomautuksia: Vyöhykkeistäminen. Juhannuskallion tilaa tulee seurata aktiivisesti, ja mikäli tila edelleen vaikuttaa heikkenevän, rajoitusosan muodostaminen on perusteltua.</p> <p>Perustamistarkoitus. Täsmennys: Särkipерән–Löyhkösen–Antinvaaran yksityiset luonnonsuojelualueet ovat jo perustettuja luonnonsuojelualueita, ja suojeluun varatuista, vielä perustamattomista valtionmaista perustetaan oma suojelualueensa.</p> <p>Luonnon virkistyskäyttö. (s. 45) Mikäli eri vuosien luvut eivät ole taulukossa vertailukelpoisia (mittaustavan muutos), muutosprosenttia ei ole järkevää esittää.</p> <p>Moottorikelkkareittien osalta ei ole mainintaa niiden statuksesta.</p> <p>Kiipeilyn kieltämistä järjestyssäännössä tulisi harkita, mikäli se on todellinen uhka lajistolle.</p>	<p>[Huomiot lausuntokoosteen kohdassa Tavoitteenasettelu]</p> <p>Lisätty ko. asian näkyvyyttä suunnitelmassa.</p> <p>Kirjoitusasua selkeytetty mainitulta osalta.</p> <p>Poistettu muutosprosentit.</p> <p>Statukset lisätty.</p> <p>Valtavaara–Pyhävaaralla ei ole erityisesti kiipeilyyn sopivia tai houkuttavia paikkoja, eikä kiipeilykieltoa nähdä tarpeelliseksi. Mikäli kiipeilyä aletaan alueella harrastaa lajistolle haitallisessa määrin, voidaan asiaan puuttua.</p>
<p>ALAKITKAN PALISKUNTA: Ko. alue ei saa vaikeuttaa poronhoitotoita, ja erityisesti maa- suurpetojen metsästys on sallittava, koska petokannat ovat vahvistuneet sietämättömälle tasolle.</p> <p>Paliskunnalla ei ole kiinteitä aitarakennelmia ko. alueella, mutta tarpeen tullessa ollaan yhteydessä Metsähallitukseen. Porojen lisäruokinnassa käytetään paikallista heinää, ja ruokintapaikoista sovitaan MH:n kanssa. Asia on ajankohtainen, mikäli siirrytään perinteiseen poronhoitoon. Samalla vaalitaan paikallista kulttuuriperintöä.</p> <p>Maastoliikenne on sallittava poronhoitotoissa.</p>	<p>Metsästystä on rajoitettu Valtavaaran eteläosan sekä Juhannuskallion aktiivisen retkeilyn ja luontomatkailun alueella AVI:n päätöksen mukaisesti turvallisuussyistä. Rajoitusosa ei aiheuta merkittävää haittaa suurpetojen metsästykselle. Muuten alue on normaalia 8 § metsästysaluetta.</p> <p>Lausunnon mukaisissa asioissa yhteistyötä jatketaan kuten ennenkin, eivätkä esiin tuodut kohdat aiheuta muutoksia suunnitelmaan.</p> <p>Maastoliikenne on sallittu poronhoitotoissa, kuten maastoliikennelaissa (1710/1995, 4 §) on mainittu.</p>

HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS	MH:N KOMMENTTI SEKÄ TOIMENPIDE HKS:SSA
NYKYTILAN KUVAUS	
UHKA-ANALYYSI	
<p>POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS: Arvot ja uhat. Alueiden arvot on hyvin tunnistettu. Linnustoarvoa on korostettu suhteellisen paljon; toisaalta ei ole mainittu siihen liittyvää matkailumerkitystä ja -potentiaalia (Valtavaara–Pyhävaara).</p> <p>Alueen luontoarvoihin kohdistuvat uhkatekijät on tunnistettu. Osa uhkatekijöistä on alueen ulkopuolisesta maankäytöstä johtuvia, joihin voi olla vaikeampaa vaikuttaa; useissa kohdin vaikutusmahdollisuudeksi on nähty vain kaavoitus. Kuitenkin esimerkiksi ajantasaisten luontotietojen keräys ja ylläpito sekä vaikuttaminen eri hankkeisiin eri suunnittelu-, YVA- ja luvitusvaiheissa jatkuvan sidosryhmäyhteistyön ohella ovat keskeisiä vaikuttamiskeinoja kaavoituksen ohella. Suoraan Natura-alueiden luonnonarvoja vaarantaviin hankkeisiin Metsähallitus voi vaikuttaa muun edunvalvonnan ohella ns. Natura-arviointimenettelyn yhteydessä.</p> <p>Matkailu- ja virkistyskäytön uhkatekijöinä nähdään samanaikaisesti sekä sen aiheuttama kuluminen ja häirintä (erittäin merkittävä) että matkailu- ja virkistyskäytön puutteellinen markkinointi (erittäin merkittävä). Onko puutteellinen markkinointi todellinen uhkatekijä? Onko ”uhka” ennemmin se, että alueen potentiaali Rukaa tukevana matkailu- ja virkistyskäyttökohteena jää hyödyntämättä?</p> <p>Uhkatekijänä on nähty epäselvä tai ristiriitainen säädösperusta, mikä kieltämättä vaikeuttaa alueiden hallintaa ainakin tarvittavaan perustamispäätökseen asti. Se, että osa luontoarvoista sijoittuu alueen ulkopuolelle, ei kuitenkaan johdu varsinaisesti säädösperustan epäselvyydestä. Mahdollisiin suojelun puutteisiin voidaan vaikuttaa maankäytön suunnittelun yhteydessä, vapaaehtoisen suojelun keinoin ja myös yhteistyöllä maanomistajien kanssa.</p> <p>Uhka-analyyseissä metsätaloutta on pidetty erittäin merkittävänä uhkatekijänä niin aiemman, nykyisen kuin tulevan maankäytön osalta. Uhkaa aiheuttaa Valtavaara–Pyhävaaralla alueen ulkopuolinen metsätalous, joka uhkaa kauko-maisemaa, sekä Särkiperällä alueen vanhat hakkuut, jotka ovat muuttaneet aluetta; vaikutusmahdollisuuksiin voisi tässä lisätä yhteistyön ja edunvalvonnan. Maisema-arvot ovat keskeisiä ja niiden säilymiseen tulisi löytää laajempi maakunnan, kaupungin ja eri toimijoiden yhteinen tahtotila. Maakunnallinen maisema-alueiden inventointi on alkamassa, ja tässä yhteydessä tämäkin alue tulee uuteen tarkasteluun. Löytyisikö kannatusta esim. maisema-hankkeelle, jossa asiaa edistettäisiin?</p> <p>Sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö sisältänee sidosryhmätilaisuuksien lisäksi myös jatkuvan yhteydenpidon, yhteisen kehittämisen ja jatkuvan yhteistoiminnan (mm. yritykset, kaupunki) sekä hanketoiminnan.</p> <p>Luvaton maastoliikenne alueella on ongelma; voisiko asiaan vaikuttaa edistämällä alueen ulkopuolelle suunniteltavia mönkijäreittejä tai -alueita, joilla ajaminen on sallittu?</p>	<p>Linnustoon liittyvää matkailupotentiaalia tuotu enemmän esiin.</p> <p>Vaikutusmahdollisuuksiin lisätty kaavoituksen ohelle edunvalvonta.</p> <p>Uhaksi jätetty puutteellinen markkinointi; alueen potentiaalin hyödyntämättä jääminen on perimmäinen uhka, joka on uhka-analyyseissä monen uhan takana (esimerkiksi rakenteet).</p> <p>Luontoarvojen sijoittuminen -osio siirretty kohtaan Vapaa-ajan rakentaminen.</p> <p>Uhkaa muokattu/muutettu ehdotuksen mukaisesti.</p> <p>Toimenpide-kentän sisältö on vakioitua tekstiä, mutta sidosryhmäyhteistyön tavoitteita (muukin tilaisuuksien järjestäminen) on täsmennetty mm. taulukkoon 21A, sekä päämääriin ja tavoitteisiin.</p> <p>Lisätty vaikutusmahdollisuuksiin yhteistyö. Rukan alueella mönkijäsafareita tarjoavilla yrityksillä on reittejä omaan käyttöönsä.</p>

HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
TAVOITTEENASETTELU	
<p>POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS:</p> <p>Visio. Visioon sisältyy kuvaus alueen luonnosta, jonka säilyminen ja luontoarvojen edelleen kehittyminen on vision keskeisin osa. Visiosta löytyvät kohteiden tavoitetilat ovat oikein määritettyjä; maininnan Valtavaaran merkityksestä Rukan tarjontaa monipuolistavana matkailu- ja virkistyskohteena voisi sisällyttää itse visioon. Visiosta puuttuu näkemys Särkipäähän–Löyhkösen–Antinvaaran alueen metsien tavoitetilasta; vaikkakaan vision aikajänteellä metsät eivät ehdi luonnontilaistua, olisi kehityksen suunta ja pitemmän aikavälin tavoite kuitenkin hyvä mainita.</p> <p>Päämäärät ja tavoitteet. Osioissa on tunnustettu käytännön toiminnan kannalta keskeiset asiat. Mainitut päämäärät ovat kuitenkin osin ennemminkin tavoitteita: esimerkiksi luontoarvojen osalta pitkän aikavälin päämäärä voisi olla, että luontotyypit (suot, metsät, pienvedet) ja lajit ovat suotuisalla/hyväällä suojelutasolla. Edustavuuden paraneminen eri luontotyypeillä on suunnittelukauden tavoite, ja ennallistamistarpeen arviointi /ennallistamistoimet ovat toimenpiteitä. Samoin se, että alueella ei esiinny luvatonta maastoliikennettä tai että alue on roskaton, eivät niinkään ole päämääriä, vaan tavoitteita; päämäärä lienee luontoarvojen säilyminen (vrt. ed.) ja alueen ”yleinen viihtyisyys”. Voisiko päämäärä retkeilyn osalta olla esimerkiksi sen suuntainen, että Valtavaaran–Pyhävaaran alue on houkutteleva, eri käyttäjäryhmiä palveleva ja Rukan matkailua palveleva ekologisesti kestävä virkistys- ja matkailukäytön alue?</p> <p>Tavoitteessa ei ole määritelty alueelle haluttua kävijämäärää; asiaa sivuttu vain toteutusosiossa, jossa (Valtavaaran–Pyhävaaran?) kävijäennusteeksi 2021 on mainittu 103 300, onko tämä myös tavoite? Alueelle haluttu kävijämäärä lienee kuitenkin yksi keskeinen lähtökohta, jonka pohjalta käyttöä tukevia rakenteita ja palveluita kehitetään.</p> <p>Päämäärä 8, alueen kokonaisuuden säilyminen, on hyvin määritelty. Varsinaisia tavoitteita ei sen sijaan ole määritetty; edunvalvonta on ennemminkin toimenpide. Alueen (kauko)maisemaa uhkaavien tekijöiden osalta voisi myös määritellä konkreettisempia tavoitteita tai ainakin viitata päivitysinventointiin ja todeta, että sen pohjalta voidaan määritellä tarkemmat tavoitteet.</p> <p>Vieraslajien osalta toimenpiteenä tulee olla myös leviämisen estäminen / vieraslajien hävittäminen, mikäli ongelmia alkaa esiintyä. Pelkkä seuranta ei turvaa luonnonarvoja.</p> <p>Yhteistyön osalta pelkkä reitistöjen ylläpito tavoitteena on vaatimaton. Alueen visiossa todetaan yhteys Oulankaan ja Rukaan. Tavoitteena tulisi olla laajemminkin alueen kestävä matkailu- ja virkistyskäytön tukeminen. Onko ajatuksena ollut keventää Oulangan käyttöpainetta Valtavaara–Pyhävaaraa kehittämällä?</p> <p>Aktiivinen yhteistyö eri tahojen kanssa mahdollistaa myös uusien ajatusten ja kehittämisideoiden synnyn. Hyvällä sidosryhmäyhteistyöllä tuetaan myös vaikuttamista alueen ulkopuoliseen maankäyttöön.</p>	<p>Visiota muokattu ehdotuksen mukaan.</p> <p>Suunnitelmaa on selkeytetty päämäärien, tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta. Toimenpiteet ovat säilyneet pääosin ennallaan, pienin alla mainituin tarkennuksin.</p> <p>Metsähallitus ei yleensä aseta reiteille tai alueille kävijämäärä-tavoitteita, vaan pyrkii vastaamaan olemassa olevaan / arvioituun tulevaan kysyntään. Alueita kehitetään kysynnän perusteella.</p> <p>Lisätty.</p> <p>Lisätty.</p> <p>Tavoitetta laajennettu ja monipuolistettu.</p> <p>-</p>

HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI SEKÄ AIHEUTUNUT TOIMENPIDE HKS:SSA
<p>POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS: Kehittämismahdollisuudet. Tunnistetut mahdollisuudet painottuvat yksipuolisesti reitistöihin; kuitenkin alueen ja ympäröivän seudun yhteistoiminnalla voitaisiin myös vaikuttaa alueen maisema- ja luontoarvojen säilymiseen niin alueella kuin sen ympäristössäkin. Vetovoimaa voitaneen kasvattaa myös toimivalla yhteistyöllä ja alueen kehittämisellä matkailuyrittäjien ja muiden toimijoiden kanssa. Luontoarvojen osalta kehittämistä ei ole pohdittu lainkaan, mikä on puute.</p>	<p>Kehittämismahdollisuuksia laajennettu reiteistä; monet kehittämissmahdollisuudet sisältyvät kuitenkin jo Uhkien torjunta -lomakkeen päämääriin ja tavoitteisiin (kuten sidosryhmäyhteistyön tuoma alueen kehittäminen, vetovoimaisuus ja luontoarvojen ylläpito/parantaminen).</p>
<p>TOTEUTUS</p>	
<p>POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS: Toteutustoimenpiteet. Luonnonsuojelun ja -hoidon toimet ovat perusteltuja. Pienenä mainintana todettakoon, että kaikki ojitukset ovat uuden vesilain mukaisesti ilmoitusvelvollisuuden piirissä, jolloin ELY-keskuksella on mahdollisuus vaikuttaa niiden toteuttamiseen. Lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa myös, että tarvittaessa on arvioitava hankkeiden vaikutus Natura-alueen luonnonarvoihin.</p> <p>Reitistöjen osalta tässä kohdin on lueteltu konkreettisia tavoitteita, joita voisi käsitellä jo tavoitekohdassa.</p>	<p>Kohdassa mainitut vaikutukset ympäristöön sekä lajistoon inventoidaan alueilla olevien vanhojen ojien ja perattujen purojen osalta.</p> <p>Kohdetta muokattu.</p>
<p>YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI</p>	
<p>POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS: Ympäristövaikutusten arviointi. Alueen luontoarvojen tunteminen ja tiedon ylläpito on keskeistä myös (ulkopuolisten) hankkeiden vaikutusten arvioinnin kannalta.</p> <p>Edunvalvonta. Onnistuessaan edunvalvonta voi parantaa lajien ja luontotyyppien tilaa alueella (ekologiset yhteydet, reunavaikutus ym.) sekä vaikuttaa maiseman säilymiseen ja jopa parantumiseen.</p>	<p>Muutettu ehdotusten mukaisesti.</p>
<p>SEURANTA</p>	

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Päiväys
Datum

Dnro
Dnr

10.11.2014

YM8/5741/2013

Metsähallitus
PL 94
01301 Vantaa

Viite Metsähallituksen kirje 7.7. 2014 (MH 3685/2014/06.02.03) ja
Hänvisning YM:n vahvistamiskirje 5.8. 2013 (YM8/5741/2013)

Asia Valtavaara-Pyhävaaran ja Särkipерä-Löyhкönen-Antinvaaran korjatun hoito- ja käyttösuunnitelman
Ärende vahvistamiskirje

Metsähallitus on viitekohdassa mainitulla saatekirjeellään lähettänyt ympäristöministeriölle Valtavaara-Pyhävaaran ja Särkipерä-Löyhкönen-Antinvaaran korjatun hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistettavaksi perustettujen luonnonsuojelualueiden osalta. Suunnitelma korvaa 31.12.2012 ympäristöministeriölle lähetetyn hoito- ja käyttösuunnitelman, jonka kustannuslaskentaosa on korjattu.

Suunnittelualaue kattaa Kuusamossa sijaitsevat Natura 2000 –alueet Valtavaara-Pyhävaara (FI1101601, 1027 ha) ja Särkipерä-Löyhкönen-Antinvaara (FI1101627, 799 ha). Suunnittelualaueeseen kuuluvat lisäksi Särkipерä-Löyhкönen-Antinvaaraan rajoittuvat valtion maat. Valtavaara-Pyhävaaran Natura 2000 -alueesta pääosa kuuluu jo erillisellä lailla (133/91) perustettuun Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualaueeseen (844 ha). Kokonaisuudessaan suunnittelualaueen pinta-ala on 1 865 ha, mistä 132 ha on vesialuetta.

Metsähallituksen laatima Valtavaara-Pyhävaaran ja Särkipерä-Löyhкönen-Antinvaaran hoito- ja käyttösuunnitelma täyttää tehtävänsä tärkeän suojelualauekokonaisuuden hoitoa ja käyttöä ohjaavana asiakirjana. Luonnon suojelulle ja hoidolle asetetut tavoitteet edistävät myös suunnittelualaueeseen sisältyvien Natura 2000 -alaueiden suojelutavoitteiden saavuttamista Ympäristöministeriö vahvistaa omalta osaltaan Valtavaara-Pyhävaaran luonnonsuojelualaueetta koskevan hoito- ja käyttösuunnitelman Metsähallituksen saatekirjeen liitteenä esitetyn mukaisena.

Luonnonsuojelujohtaja

Ilkka Heikkinen

Ympäristöneuvos

Aulikki Alanen

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 208 Kaikkonen, H., Virkkunen, V., Kajala, L., Erkkonen, J., Aarnio, M. & Korpelainen, R. 2014: Terveyttä ja hyvinvointia kansallispuistoista – Tutkimus kävijöiden kokemista vaikutuksista. 65 s.
- No 209 Kaikkonen, H. & Rautiainen, M. 2014: Terveyttä ja hyvinvointia valtion mailta – tarkastelussa metsästäjät ja kalastajat. 30 s.
- No 210 Vähäsarja, V. 2014: Luontoympäristön terveys- ja hyvinvointivaikutusten taloudellinen arviointi. 76 s.
- No 211 Mäkilä, M., Jonassen, T. & Salmela, J. 2014: Tanhukärpäskartoitukset Lapin suojelualueilla vuonna 2013. 22 s.
- No 212 Kukkonen, M. 2014: Metsähallituksen jäkälä-, kovakuoriais-, kääväkäs-, maanilviäis- ja sammalkartoitukset vuosina 2007–2013. 76 s.

Sarja B

- No 199 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren kansallispuiston kävijätutkimus 2012–2013. 56 s.
- No 200 Konttinen, T. 2014: Kauhanevan–Pohjankankaan kansallispuiston kävijätutkimus 2012–2013. 53 s.
- No 201 Konttinen, T. 2014: Hämeenkanan harjoitus- ja monikäyttöalueen kävijätutkimus 2012–2013. 62 s.
- No 202 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren–Hämeenkanan alueen yritystutkimus 2013. 64 s.
- No 203 Metsähallitus 2014: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. 134 s.
- No 204 Salonen, M. 2014: Kurjenrahkan kansallispuiston kävijätutkimus 2013. 66 s.
- No 205 Koskeli, A. 2014: Kolin–Ruunaan alueen yritystutkimus 2014. 60 s.
- No 206 Hallbäck, V. 2014: Terranova – Kvarkens naturcentrums kundundersökning och fortlöpande respons 2011–2013. 51 s.

Sarja C

- No 126 Metsähallitus 2013: Simpsiön Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2027. 94 s.
- No 127 Vuorinen, J., Sorakunnas, E. & Högmänder, J. 2014: Öron luontomatkailun kehittämissuunnitelma. 53 s.
- No 128 Metsähallitus 2014: Etelä-Konneveden suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma. 135 s.
- No 129 Konttinen, T. 2014: Lauhanvuoren–Hämeenkanan alueen luontomatkailusuunnitelma. 89 s.
- No 130 Metsähallitus 2014: Oulangan hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2026. 164 s.

ISSN-L 1796-2943
ISSN (verkkójulkaisu) 1796-2943
ISBN 978-952-295-123-6 (pdf)

julkaisut.metsa.fi